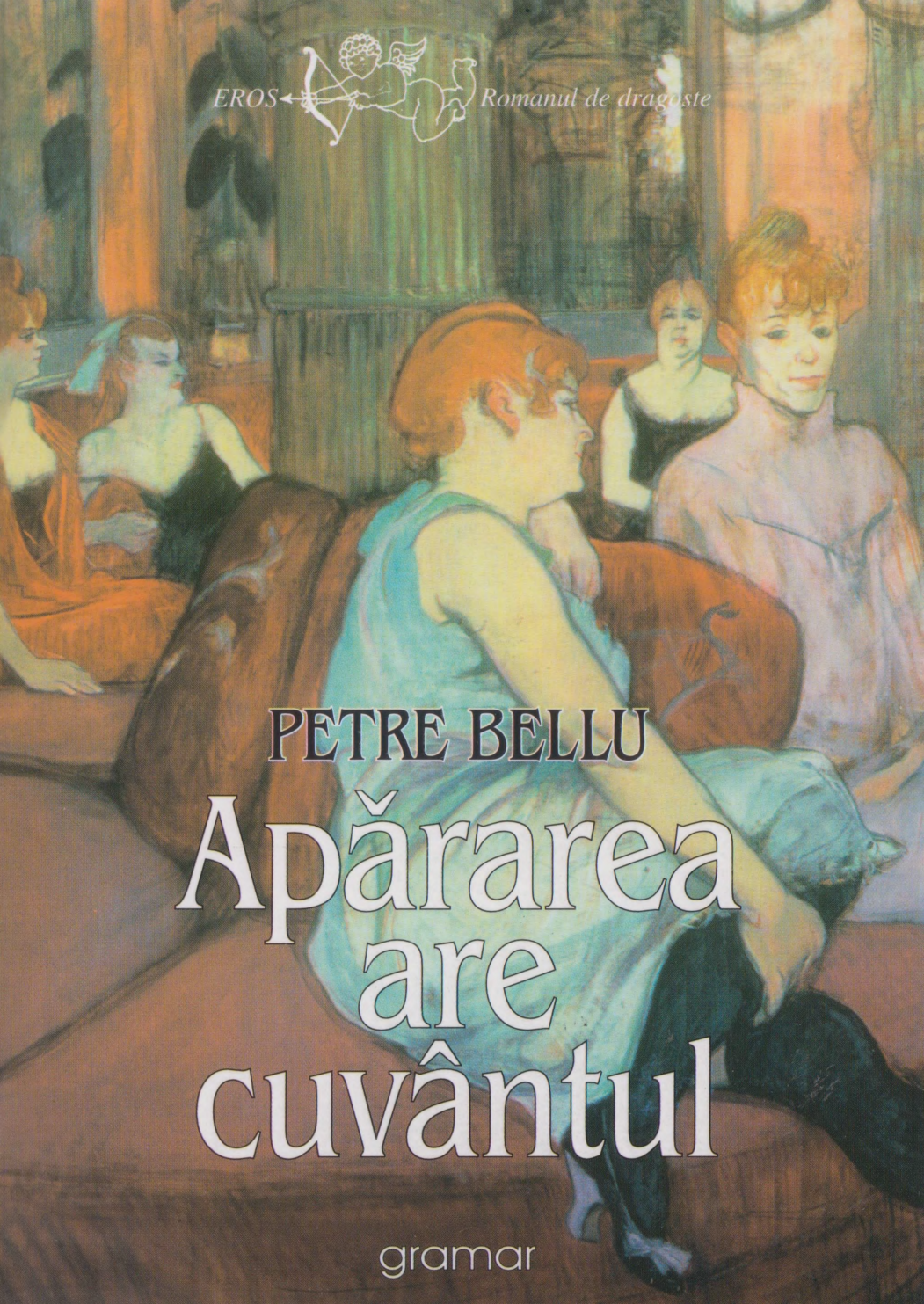

EROS

Romanul de dragoste

PETRE BELLU

Apărarea are cuvântul

gramar

EROS

Romanul de dragoste

Petre Bellu
(1896-1952)

Prozator și autor dramatic. S-a născut la Turnu Măgurele dintr-o familie de mici negustori de origine macedoromână stabilită la Roșiori de Vede. Familie numeroasă, sărăcită și decimată de tuberculoză. După terminarea școlii primare, înainte de a împlini doisprezece ani, fugе în lume, vagabondează, ajungând în cele din urmă la București unde începe a învăța meseria de tâmplar dar sfârșește prin a se lăsa dus de valul declasării, trăind în sărăcie în lumea mahalalei.

Participă la întrunirile cercurilor socialiste și publică articole în presa socialistă. În 1929 debutează în *Foaia tinerimii* cu povestirea *Gheorghe Bulboacă* dar intrarea în viața literară se produce după publicarea romanului, *Apărarea are cuvântul* apărut în Editura Ignatz Hertz în 40.000 exemplare (1934).

În prefața romanului Panait Istrati afirma: „Nu știu dacă Petre Bellu va fi în stare să mai scrie o lucrare de calitate și trăirea celei de față, dar știu că o povestire modernă atât de naturală și care să te subjuge chiar de la prima pagină nu există în literatura noastră contemporană, iar în cea universală, opere asemănătoare se pot număra pe degete. [...] Asemenea opere rămân unice.”

Succesul de librărie al romanului și numărul mare de reprezentații al formei dramatizate au dus la traducerea în limbile bulgară, maghiară, turcă, franceză, spaniolă, engleză. Versiunea spaniolă, apărută la Santiago de Chile în 1940, ajunsese, după 1980 în librăriile din Buenos Aires la a paisprezecea ediție.

Opera: Romane: *Apărarea are cuvântul*, 1934; *Cazul doamnei Predescu*, 1935; *Câine vagabond*, 1936; *Luminile mahalalei*, 1936; *Am furat*, 1940; *Răstigniții*, 1940; *Uzina B*, 1941; *Adăpostul calicilor*, 1942; *Amara dezamăgire*, 1942; *După moartea Mihaelei*, 1943; *O crimă lângă Brașov*, 1945.

Schițe, povestiri: *David și Goliat*, 1936; *Bărbat la trei neveste*, 1941; *Fratele infirm*, 1943.

Dramaturgie: *Apărarea are cuvântul* (dramatizare după roman); *Chestia cu Aura* (1937).

ISBN 978-973-591-609-1

9 789735 916091

grammar

T. L. (2%): USR RO64 RNCB 5101000001710001 BCR SUCURSALA UNIREA

PETRE BELLU

*Apărarea
are cuvântul*

Editura GRAMAR
București, 2007

Coperta: **Done Stan**

Coperta: pictură de Toulouse-Lautrec, *Salonul din Rue des Moulins* (fragment)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BELLU, PETRE

Apărarea are cuvântul / Petre Bellu ; cuv. înainte:
Panait Istrati. - București : Gramar, 2007

Bibliogr.

ISBN 978-973-591-609-1

I. Istrati, Panait (pref.)

821.135.1-31

Este reprodusă ediția princeps Petre Bellu, *Apărarea are cuvântul*,
cu prefață de Panait Istrati; București, 1934

Lector: *Silvia Munteanu*

Procesare computerizată: *Mihaela Roman*

D-lui MARTON HERTZ
Descoperitorul de talente tinere
românești, pe care le aduce
la tiraje încă necunoscute
de publicistica noastră.
PETRE BELLU

București,
August 1934

PETRE BELLU

Cu apariția romanului „Apărarea are cuvântul“, un povestitor unic răsare pe neașteptate la orizontul literelor românești moderne: Petre Bellu.

Cine a auzit vreodată de acest nume? Nimeni. Unde s-a publicat cândva un rând de el? Nicăieri, nimic. Un anonim total.

Nici nu se putea să fie altfel.

Petre Bellu, care nu mai e un june plin de iluzii, nu face parte din categoria tinerilor debutanți care au avut norocul să aibă, dacă nu „rude“, cel puțin vreun prieten „la Ierusalim“, la acel Ierusalim al literelor care e mai zăvorât decât o fortăreață și în care nu pătrunzi decât adus de mână, de către... „un pașă sau beșleagă“ al acestei fortărețe.

Nu, n-a avut acest noroc. Și totuși... Curios lucru! Bellu e un familiar nu numai al vieții literare românești, dar chiar al culiselor acestei vieți. Deși veșnic fără franc în buzunar, el citește tot ce apare și știe tot ce se spune la Corso ori la Capșa, unde cred că n-a pus piciorul niciodată. Ceva mai mult: deși lipsit de îndrăzneală, strivit de viață, rebegit și... „efasat“, (cum ar scrie un gazetar român franțuzoman), Bellu cunoaște personal și e cunoscut de majoritatea pontifilor literelor noastre. Nu e așa, Arghezi, Galaction, Lovinescu, Cocea?

Chiar și eu îl cunosc pe Bellu din 1925, când m-am întors în țară, după o absență de zece ani. Iar de-atunci, deseori am avut prilejul să-l revăd. Căci Bellu, departe de-a fi un om care știe să se insinueze, are darul de a-ți răsări în cale și de-a ți se face simpatic, tocmai în clipa în care ai fi dispus să ascuți pe cineva vorbindu-ți de ceva, de una ori de alta.

Cum se face, atunci, că autorul romanului de față n-a putut să-și găsească un naș simandicos, care să-l prezinte publicului cititor zis „bun“, prin mijlocirea unei edituri zise „bune“, și s-a văzut omul nevoit să cadă tronc în spinarea domnului Marton Hertz, editor zis „rău“, care va avea meritul de a-l fi descoperit prin propriile sale mijloace și de a-l fi prezentat publicului său cititor, zis tot „rău“, un public cititor care cuprinde cam între cincisprezece și șaptezeci de mii de cumpărători, mai mult sau mai puțin amărăți?

Cum se face că Bellu nu m-a găsit nici chiar pe mine, care sunt așa de ușor de găsit și care bucuros aș fi umblat cu el de hăt vreo cinci ani, din editură „bună“ în editură „bună“, până ce, la sfârșit, plictisiți amândoi, am fi descoperit poate un astfel de editor „bun“, care s-ar fi milostivit să-mi editeze finul, de hatâr, trăgându-l în două mii de exemplare și neplătindu-i o para chioară? (Căci trebuie să adaog în paranteză că domnul Marton Hertz a avut curajul și omenia de-a plăti lui Bellu vreo zece mii de lei, înainte chiar de a-i pune cartea în vânzare, precum și de a-i garanta alți zece mii, care vor permite pustiitului autor anonim să-și încerce norocul, scriind mai departe).

Da: la început m-am întristat și mi-am zis că năpraznică trebuie să fie prăpastia care ne desparte, pe noi, scriitorii consacrați, de lumea anonimă care ne citește, din moment ce un debutant răsărit din această lume, ba chiar un debutant care ne cunoaște, care, unora, ne este oarecum prieten, n-a putut să afle la noi sfat și îndrumare, și a fost nevoit să bâjbâie ca orbetele, deși fătase una din acele opere de artă care se impun de la prima pagină, chiar și în ochii celui mai puțin binevoitor dintre noi aceștia, care suntem adesea solicitați să dăm o prefață unui necunoscut.

Mi-a părut rău, dar apoi mi-am dat seama că debutul lui Petre Bellu nu putea să fie altfel, ba chiar că e bine așa cum este.

*

În lumea cititorilor casei de editură Ignatz Hertz, Bellu e în lumea lui.

Fiu de mici negustori, săraci de felul lor, apoi sărăciți, iar la urmă căzuți în mizerie, mai ales din cauza tuberculozei, care se instalează în căminul lor și seceră fără cruțare. Familia lui Bellu, o familie

numeroasă, a fost în întregime secerată de tuberculoză. Mureau, sub ochii lui, părinți, frați și surori, unii în floarea vârstei, alții încă adolescenți.

– Eu sunt, în familia noastră, sigurul dintre copii, care am reușit să trec de douăzeci de ani, îmi spune Bellu.

Ceea ce văzând, bietul băiat fuge de acasă, înainte de-a fi împlinit doisprezece ani. Fuge de moarte. Fuge în lume.

Petre Bellu e din Roșiorii-de-Vede. Dar, de mic copil, Bucureștiul devine câmpul, sau mai bine zis maidanul în care el urmează să descopere viața. Pe-acasă nu mai dă cu anii, și numai atunci când e îngrozit de mizerie, dar repede își ia din nou tălpășița când vede că acasă doar agonizantii îl întâmpină, până la cel din urmă.

La București, singurul oraș din țară în care el pretinde că ar putea trăi și „singurul pentru care face să înduri chiar și cea mai neagră mizerie“, la București, Bellu începe a învăța meseria de tâmplar, dar sfârșește repede prin a se lăsa dus de acel val al declasării, al uitării de sine, pe care „lumea bună“ îl numește vagabondaj și-l disprețuiește, dar care în realitate e unicul fel de viață care merită să fie trăit, căci numai el permite omului de gândire și de simțire să fie sincer cu el însuși. Bellu trăiește și azi acest fel de viață, ceea ce înseamnă că nu mănâncă în toate zilele.

Ce-are a face? Din fundul urgisitei lui mahalale, din chichineața în care își macină zilele, Petre Bellu izbucnește azi ca una din acele forțe naturale căreia nimic nu-i poate rezista. Mizeria, izolarea, boala și nepăsarea oamenilor nu l-au putut împiedica de-a mângăli pe niște petice de hârtie, adunate de prin gunoaie, slovele uimitor de sincere cu care debutează „Apărarea are cuvântul“.

Nu știi dacă Bellu va fi în stare să mai scrie o lucrare de calitate și tăria celei de față, dar știu că o povestire modernă atât de naturală și care să te subjuge chiar de la prima pagină nu există încă în literatura noastră contemporană, iar în cea universală, opere asemănătoare se pot număra pe degete. Franța de după război a dat un singur roman care să aibă tonul acesta venit din alte lumi: **Le Grand Maules**, de Alain Fournier, dar pe autor l-a trimis în tranșee, de unde nu s-a mai întors. Și nici altă lucrare n-a mai rămas de la el.

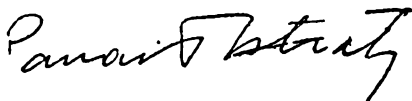
Ei bine: afirm că „Apărarea are cuvântul“ egalează, dacă nu întrece, pe **Le Grand Maules**, mai ales în ce privește sinceritatea

tonului, care dă naștere unui stil imposibil de menținut de-a lungul unei cariere literare.

Asemenea opere rămân unice.

*Literele românești vor trebui să fie recunoscătoare domnului Marton Hertz, editorul mult hulit care, scoțând din fundul celui mai complet anonim o capodoperă ca „**Apărarea are cuvântul**“, a dat dovadă de un adânc simț literar și a închis pentru totdeauna gurile invidioase ale preinșilor „editori mari“, incapabili să răspândească o lucrare de artă în straturile adânci ale publicului cititor.*

București, iulie 1934

A handwritten signature in black ink, reading 'Panaït Istrati'. The script is fluid and cursive, with the first name 'Panaït' and the last name 'Istrati' clearly distinguishable.

PANAÏT ISTRATI

PARTEA I

CAPITOLUL I

APĂRAREA ARE CUVÂNTUL!...

Eram în boxa acuzaților la Curtea cu Jurați. Nu auzeam nimic, gândurile mă stăpâneau cu putere. Deodată, vocea președintelui m-a făcut să tresar. Întâi am zâmbit prosteste, apoi am strigat:

– În fața legilor, recunosc fără altă apărare: am ucis!

Zgomotul vocii mele m-a înfricoșat și, tremurând, am început să zâmbesc iar. De data aceasta zâmbetul meu a fost poate amar, fiindcă procurorul s-a uitat la mine cu milă și a repetat, pentru a nu știu câta oară:

– De ce ai ucis?

N-am vrut să răspund. Eram un criminal. Ce ar mai fi putut salva apărarea? Dar, judecând după regulile stabilite de justiția umană, care spune că fiecare efect are o cauză, apărătorul meu a narat o poveste pe care a numit-o „viața acuzatului“. La drept vorbind, eu însumi am rămas uimit de neadevărurile debitate și așezate simetric, pe date, deasupra conștiinței mele. Cu toată privirea înduioșată ce o avea, procurorul nu s-a sfiit nici el să debiteze alte neadevăruri în contradictoriu.

Curtea, luminată pe deplin, mi-a dat o pedeapsă convenabilă: cinci ani, muncă silnică.

„Apărarea are cuvântul“...

Acum, când încerc să mă spovedesc, îmi sună mai mult ca oricând în minte această formulă.

.....

M-am născut în București și sunt fiul unei femei decăzute. Cuvântul e grav, dar e adevărat. Da, sunt fiul unei prostituate și încă al uneia din bordel. Într-o casă din acestea am văzut eu lumina zilei și, datorită faptului acesta, am fost proscris toată viața. Orice faptă frumoasă pe care aș fi făcut-o, nimeni n-ar fi căutat s-o releve, dar că eram fiul unei prostituate era primul lucru care mi se amintea oricând. Chiar atunci când mă aflu în mijlocul unor oameni cu totul străini, eram ținta privirilor de dispreț. Era ceva în mine care-mi trăda originea. Tată nu aveam căci mă născusem din „flori“. Mama nu-și aducea aminte niciodată cu ce bărbat m-a zămislit – căuta să mă mintă. Uneori îmi spunea că a fost un marinăr, pentru ca altădată să-mi spună că a fost un țigan, ori cine știe ce alt client de ocazie. Aveam un tată, dar necunoscut, așa cum stă scris pe actul meu de naștere.

M-am născut dintr-o astfel de mamă și în ciuda tuturor speranțelor ei am continuat să trăiesc. Am crescut în aerul infect al bordelului unde funcționa mama ca marfă; am luat parte la viața de acolo și am primit să fiu la rând cu câinele de rasă al patroanei; uneori și mai rău.

Mi-aduc aminte că, în primii ani ai vieții mele, mama mă bătea îngrozitor, numai pentru că trăiam, cu toate suferințele îndurate. Aveam o sută de vieți în pieptul meu firav, care se îndărătniceau să mă țină viu, în ciuda mamei. Știu că dădea în mine nu ca să mă pedepsească pentru vreo greșală, ci mă bătea din senin, căutând să se răzbune pentru toate neajunsurile vieții mizerabile pe care fusese osândită s-o ducă. Eram pentru dânsa uneori patroana, poliția, doctorul, clienții sau toți acei care îi făceau viața grea.

Mama mă ura de moarte.

Și totuși nu s-a hotărât să mă înstrăineze!... Acolo, în bordelul acela, unde omul nu mai rămânea om, o femeie oropsită de soartă își mai putea păstra sufletul de mamă.

De câte ori nu mi-a spus: „am să te dau de suflet; am să te duc la poliție, ori la azil!...“. Ba, uneori, când pleca la vizitele medicale, mă târa după ea, spunându-mi că nu mă voi mai întoarce la bordel.

Toate erau însă vorbe. Eu continuam să trăiesc și creșteam în mijlocul acelor femei pe care nu le puteam înțelege. Am trăit fără să-mi dau seama ce se petrece în jurul meu, până la vârsta de cinci ani.

De-atunci am început să înțeleg ceva, dar încă foarte puțin. Îmi plăcea să stau seara în „salon“, unde erau numai cântece și culori frumoase. Femeile erau aproape goale și mă purtau în brațe. Când una era chemată de clienți, mă trecea altea, spunându-i: „Ține tu copilul“...

Era plăcut când mă țineau în brațele lor calde, dându-mi cofeturi și tot felul de bunătăți. E adevărat că uneori se întâmplau certuri și bătăi, dar acestea nu mă speriau pentru că de când am deschis ochii tot așa a fost. Dacă se întâmpla să plâng atunci toate strigau: „Tăceți, s-a speriat copilul!...“

Eram copilul lor și-mi spuneau „copilul frumos“. Iar pentru a fi cât mai frumos, mă dichiseau în tot felul.

În mijlocul lor eram un idol, faima mea era mare și până și clienții se ocupau de mine, făcându-mi diferite cadouri. Mama avea un client, care nu intra în salon, dar de câte ori venea, mă chema în camera ei și mă mângâia. Era bătrân, cu părul alb, purta cioc și părea foarte urâcios. Mă ținea lângă el cât timp mama se dezbrăca și apoi îmi făcea semn să plec.

Mai târziu am aflat că domnul acela afirma că sunt fiul său. Celelalte „fete“ făceau haz de afirmația aceasta. Mamei însă îi convenea, fiindcă din timp în timp mai rupea de la el ceva bani pentru întreținerea mea.

În ce privește îmbrăcămintea și tot ce îi trebuie unui copil, nu duceam lipsă. Eram totdeauna bine îmbrăcat și curat. Era și firesc: aveam cel puțin douăzeci de mame și cam tot atâția tați. În timpul când a fost însărcinată, mama le spunea bărbaților care o vizitau mai des, fiecăruia în parte, că cu el s-a produs sarcina. De aceea nu se mira nimeni, văzând câte un bărbat că vine în salon, că mă ia în brațe și mă privește cu duioșie sau oftează. Fiecare vedea în mine progenitura sa.

Într-o seară s-a întâmplat un scandal mare: intrase în salon un bărbat beat, care a strigat furios: „Unde mi-e copilul?“... Eu eram în pat, lângă o femeie, țineam o mână la sânul ei și ascultam un cântec pe care mi-l fredona la ureche. Bețivul, văzându-mă, s-a repezit la mine și a strigat: „Ăsta e copilul meu, îl iau!“

Mama era tocmai ocupată, dar dacă ar fi fost acolo poate nu s-ar fi opus cu strășnicia cu care s-au împotrivit celelalte femei. A fost o încăierare mare din care bețivul a ieșit înfrânt. L-au maltratat groaznic. În cele din urmă i s-a spus adevărul. Orice s-ar fi petrecut

acolo, dar răpirea mea era imposibilă. Femeile acelea, care pentru corpul lor nu mai aveau nici o stimă, pentru mine erau în stare să-și dea și viața. Prezența mea le era necesară, ca un pretext și o justificare pentru continuitatea vieții lor ticăloase. Fiecare avea o voce suavă când pronunța cuvântul: Copilul!...

După ce a fost dat afară bețivul care încercase să mă ia cu el, s-au strâns toate în jurul meu, căutând fiecare să mă alinte, și n-a rămas una care să nu mă sărute de zeci de ori.

Un lucru nu înțelegeau acele femei, la mine: de ce oftez atât de des. Cu cât eram mai mult alintat, cu atât pieptul meu se sălta mai puternic și oftam.

Pe mama o chema Salomeea; acesta era numele ei de bordel. Deseori, câte una din pensionare o întreba, curioasă: „Salomeeo, ce-are băiatul tău de oftează într-una?

– Știu eu! se mira mama.

Într-adevăr, n-aveau de unde să știe de ce inima mea bătea îngrijorată!... Eu eram doar copilul lor și eram fericit cu atâtea mame, și toate, afară de cea adevărată, erau bune cu mine. Pe cât erau de murdare ca femeii, pe atât erau de demne ca mame.

Totuși, duceam dorul mângâierilor mamei mele!...

Când o găseam ziua dormind în camera ei, mă strecuram ușor la sânul ei și o sărutam pe obraz. Ea nu mă simțea adormind fericit acolo, lângă ea. Numai la sânul ei găseam căldura adevărată. Dar când se trezea din somn, mama mă zvârlea jos, supărată. Atunci plângeam pentru că simțeam ura mamei împotriva mea.

Când plângeam, celelalte „mame“ se certau pentru favoarea de a mă avea lângă ele. Trebuia să aleg. Femeile acelea cântau să mă adoarmă, deși eu puteam să adorm și fără ajutorul lor, dar când spuneau: „nani, nani, puiul mamei...“ ele nu spuneau numai ca să mă adoarmă pe mine, ci mai mult ca să se amăgească pe ele, care jin-duiau după un cămin, după un bărbat și un copil pe care-l vedeau în mine. Erau și ele niște copile care se jucau de-a mamele cu mine. De câte ori vreuna îmi făcea câte un cadou, spunea visătoare, cu ochii pe jumătate închiși: „ah, când voi avea și eu un copil!“

Erau unele decimate de boală, minate în tot ce era omenesc în ele, dar visul lor creștea, creștea mereu, și se închipuiau mamele copiilor pe care îi sperau.

Eram alintat.

Dar să nu credeți că viața era tot timpul plăcută. O, nu!... Eu eram fiorul și adierea omeniei acolo, eram poezia mocirlei. Deși purtat adeseori pe brațe, uneori ajungeam totuși prin colțuri, bătut și îngenunchat. Asta se întâmpla atunci când singurul bărbat din casă venea beat, sau supărat. Patroana era o femeie grasă și ciupită de vârsat, urâtă și neagră ca :.oaptea. Prostituatele îi spuneau „mămica“ și această mămică avea un amant. Când l-am cunoscut prima dată, purta uniforma poliției, dar după câțva timp a început să vină în haine civile. De-atunci n-a mai părăsit casa.

Omul acesta se îmbăta des. Când venea beat, fetele amuțeau de frică, fiindcă începea să le înjure și bătea pe câte una din ele până ce o lăsa leșinată pe dușumele. Odată a bătut-o și pe mama. Pe mine mă lua de multe ori de mână și mă zvârlea afară, strigând mamei: „Să pleci cu javra asta de-aici!“

Norocul meu era că omul acesta se ducea repede la culcare și nu mai apărea apoi până a doua zi, când, cu o vagă remușcare, spunea: „Ce dracu am mai făcut și aseară?“

Atunci venea rândul patroanei să urla. Și urla, îl ocăra, până obosea sau până când el spunea: „Iartă-mă, puiule!...“

După aceste vorbe, furtuna trecea și pe fața fiecărei fete apărea lumina și un zâmbet acru. Atunci eram din nou căutat. Mă găseau dormind prin vreo cameră. Fiecare din fete se simțea obligată să plângă de milă. Își reaminteau toate că-mi erau mame și se-ntreceau care de care să-mi dea tot felul de bunătăți.

Mă obișnuisem cu ele, mă obișnuisem cu figurile lor asemănătoare, încât, la un moment dat, toate se înglobau într-o singură femeie, într-un singur chip, în afară de mama mea pe care o simțeam dincolo de orice amărăciune. Singurele care îmi trezeau curiozitatea erau cele nou venite, când mă luau în brațe pentru prima dată și spuneau: „Uite, ce copil drăguț!...“ Atunci simțeam o curiozitate amestecată cu teamă și dam să plâng. Nu mă înspăimânta vorba lor, ci felul cum mă țineau strâns; celelalte nu erau atât de arzătoare.

Am spus că până la cinci ani nu mi-am dat seamă de ceea ce se petrecea într-adevăr în casa în care mă aflam; mai bine zis, la șase ani am înțeles adevărul. Lipsit de un tovarăș cu care să discut copilărește, rămânea ca tot ce vedeam să discern singur prin mintea mea.

Vedeam că veneau bărbați mulți, dar nu înțelegeam care este rostul venirii lor acolo și ce făceau.

Aveam aproape șapte ani când, într-o zi, patroana, deschizând o ușă, mi-a spus: „Du-te și chemă pe mamă-ta până aici“.

Am alergat în salon și am întrebat de mama. Mi s-a spus că e la „cameră“. M-am dus acolo și, crezând că mama doarme, am deschis ușa încet. Am văzut-o pe mama întinsă pe pat și un bărbat deasupra ei. Deodată m-a cuprins teama că omul acela vrea să o omoare pe mama. Am fugit pe coridor, țipând de spaimă. Fetele, neștiind despre ce e vorba, s-au năpustit toate în camera mamei. S-a făcut haz pe socoteala mea și toate au sărit să mă liniștească.

Am rămas de atunci cu o mare curiozitate, pe care trebuia s-o satisfac. Drept este că de multe ori mă culcam noaptea cu câte o fată, iar dimineața găseam alături de noi încă un bărbat. Nu înțelegeam misterul care dănuia acolo. Din ziua în care am găsit-o pe mama cu bărbatul acela, am început să caut să aflu secretul. O iscodeam mereu cu privirea pe mama. Credeam că numai cu ea se petrece faptul acela deosebit; despre celelalte nici nu-mi închipuiam că ar putea face la fel.

Într-o zi întrebai încet pe una dintre fete, rugând-o să-mi spună ce făcea mama atunci când rămânea singură cu un bărbat. Mi-a răspuns nepăsătoare:

- Ai să te sature tu mai târziu...
- Bine, zic, dar de ce nu-mi spui acum?
- Nu e nevoie, ești încă copil.

Vroiam să știu și am căutat să aflu singur. Și poate nu căutam așa de repede, dar, trecând într-una din zile prin dreptul unei ferestre din coridor, din câte am putut zări, am înțeles că și acolo, în camera aceea, se petrecea același lucru, cu altă femeie.

Aveam șapte ani și în vara aceea am evadat pentru prima dată, din curte, în stradă. Acolo am dat peste alți copii, mai mici și mai mari decât mine. N-am fost primit cu plăcere între ei. Îmi spuneau „copilul curvelor“ și mă ocoleau, spunând că-mi put hainele a murdărie. Lipsit, cum eram, de experiență, nu m-am simțit jignit, mai cu seamă că hainele mele erau mult mai frumoase decât hainele lor rupte și pline de praf. Și apoi eu aveam bani și alte bunătăți după care ei jinduiau. Așa că nu mi-a fost greu să-i cuceresc. Am fost foarte uimit când am auzit că știau mai bine decât mine ce se petrece în casa

noastră. Ei mi-au stârnit curiozitatea cu întrebările pe care mi le puneau, pasionați de o chestiune de care eu habar n-aveam. Tot ei m-au învățat ca să mă ascund sub patul fetelor și de acolo să ascult tot ce se petrece în cameră.

Convins, m-am executat, cum am intrat în casă, dar s-a întâmplat ca prima seară așteptarea mea să fie de lungă durată și, obosit, am adormit acolo. M-am trezit târziu și, speriat, am început să plâng. Până atunci, toată lumea mă căutase și neștiind unde eram se luaseră de gânduri. Norocul meu a fost că nu m-a văzut nimeni și am intrat astfel pe furiș în camera mamei, unde m-am culcat. A doua zi, povestind copiilor isprava mea, ei au râs.

Într-o zi am aflat secretul. Am văzut bine și am auzit tot atât de bine misterul. Întâi nu-l înțelegeam, dar repetând de câteva ori vizitele în ascunzătoarea mea am început să-l înțeleg. De câte ori nu am fost martor la faptele mamei. Auzeam vorbe grele și murdare, bani ce zornăiau pe masă și nu știu de ce începeam să plâng.

Îmi intrase în cap că trebuie să mă ascund în camera mamei, odată, când va veni domnul cu cioc. Era singurul dintre bărbați care mai rămăsese cu convingerea că eu sunt copilul lui. Dar acela venea ziua și atunci era mai greu pentru că nu știam când vine.

Am reușit însă să mă strecor odată înaintea lui și să mă ascund sub pat. Voiam să știu dacă și el o să facă același lucru. În camera mamei era o oglindă în dreptul patului, prin care se putea vedea mai ușor.

Primele lui vorbe, când a intrat în cameră, au fost: „ce face copilul?”...”

– E bine, a răspuns mama, plictisită.

Mă înfioram la gândul că i-ar veni pofta să mă vadă. Dar pericolul a trecut; n-a dorit să mă vadă.

– Are șapte ani, a zis el pe când se dezbrăca, ar trebui dat la școală!...

– Cu ce bani? a întrebat mama, mai supărată. Ce, tu ai grijă de el?... Ai grijă numai de copiii tăi de-acasă.

Cât eram de mic totuși nu mi-a fost greu să înțeleg că mama își bătea joc de acel om care era cu mult mai în vârstă decât ea.

– Nu ți-am dat destul, îi replică el, ce-ai făcut cu atâția bani?...

– Dar nu te gândești că întreținerea lui costă foarte mult? Tu știi cât dau pe îmbrăcăminte și hrana lui? Nu știi!... Știi doar să spui că

mi-ai dat bani. Să mă scutești de observațiile tale!... Iar dacă vrei să-ți înveți copilul carte, să ai grijă de el, nu să-l lași să-l crească târfele.

Mama spera că ar putea scăpa de mine, convingându-l să mă dea la vreo școală oarecare din oraș.

Bătrânul, în fața dojenilor ei, s-a muiat și a zis blând:

– Bine, lasă, voi avea eu grijă...

Conversația lor asupra soartei mele mi-a umezit ochii. Printre lacrimi am privit după aceea ce au făcut împreună. Împerecherea mamei cu acel om mi-a făcut scârbă. Am început să-i urăsc pe amândoi pentru nepăsarea lor față de mine.

La școală nu m-am dus în anul acela, fiindcă nimeni nu mi-a pomenit despre acest lucru...

Dintre toate femeile care mă creșteau, nu știu de ce am iubit pe una ca pe mama. Poate fiindcă a stat mai mult timp în bordel. O chema Silvia, era înaltă, avea ochii negri, părul tot negru și era foarte frumoasă. Despre frumusețea lor mă îndoiesc azi, fiindcă eu, pe atunci, pe toate le vedeam frumoase. Însă Silvia era cea mai frumoasă dintre toate. Și cânta frumos. Spunea de multe ori că nu cântă decât pentru mine. Mă învățase o mulțime de poezii, pe care le spuneam seara, în salon. Silvia avea curajul să mă iubească, chiar atunci când „nenea” venea beat și mă înjura. Atunci ea mă lua în brațe și ieșea cu mine afară. Era singura fată pe care el n-o bătea.

Ședea ore întregi cu mine în pat, plângea, râdea, plângea iar, și lacrimile ei se amestecau cu ale mele, râsul ei se pornea o dată cu râsul meu, până când amândoi adormeam, îmbrățișați.

Aveam încredere în dragostea ei și numai Silviei îi spuneam ce aveam pe suflet. Totuși, asupra misterului care plutea acolo nu am îndrăznit să-i vorbesc la început.

Poate că nu i-aș fi vorbit niciodată, dar într-o seară m-am ascuns sub pat în camera unei fete. O așteptam să vină cu vreun bărbat, dar nu știu de ce a venit Silvia. Ea a zărit vârful unui picior de-al meu și s-a aplecat să vadă ce făceam acolo. A înțeles imediat, fiindcă mi-a făcut semn să tac. Eu am rămas nemișcat tot timpul, și când am văzut-o ieșind să conducă bărbatul, am zbughit-o pe ușă și m-am băgat în pat. A doua zi, crezând că mă va face de basme, am căutat s-o ocolesc, dar când m-am găsit în fața ei, mi s-a părut că uitase, așa de frumos mă privea. După masă însă, când s-a dus în cameră, m-a

luat cu dânsa. Acolo m-a privit în ochi cu atâta duioșie că am început să plâng.

– Copil nesocotit, pentru ce cauți să afli lucruri care nu sunt pentru vârsta ta?...

M-a dojenit cu blândețe, se temea să nu piardă dragostea mea. Știa bine că o iubeam și se simțea fericită. Totdeauna spunea: „Dacă mă iubește copilul ăsta, nu mai am nevoie să mă iubească nici Dumnezeu!...”

Atunci se temea ca din gândurile mele ascunse dragostea aceea să nu iasă trunchiată.

Pe Silvia n-o văzusem niciodată în pat cu vreun bărbat, nici chiar atunci când m-a surprins în cameră – pe ea o vedeam altfel decât pe celelalte fete.

Uneori, când ședeam cu ea de vorbă și-i contemplam frumusețea, îi spuneam încet:

– Ce frumoasă ești tu, Silvia!

Mă ruga s-o tutuiesc și vedeam cât de fericită era când auzea complimentul meu nevinovat. Credea numai ce spuneam eu.

De la Silvia am învățat primele litere. Da, îmi cumpărase un caiet și mă puneam să scriu alfabetul. Ce fericit am fost când am reușit să face câteva litere!... Ce fericire, dar și ce nenorocire!...

Când mai târziu am alcătuit primul cuvânt: MAMA, am sărit în brațele Silviei și, fericit, am trântit-o pe pat, strigând cât mai tare: MAMA! MAMA! și am sărutat-o pe obraji. Deodată am încremenit, mi-am adus aminte că văzusem lângă mama un bărbat, care ședea așa cum ședeam eu cu Silvia. Și, emoționat, am sărutat buzele Silviei, cu totul altfel ca până atunci. Ea și-a dat seama și ridicându-se mi-a strigat:

– Nebunule, ce-ți trece prin minte?!...

Plângeam, neavând ce face altceva. Silvia s-a apropiat de mine, m-a luat în brațe și m-a strâns la piept.

– Vino-ți în fire, copilule! Ce vrei tu, sufletel chinuit?!...

Nu aș ști cu cine s-o compar; în clipele acestea simțeam teama de o nenorocire ce mă amenința. M-a întins lângă dânsa pe pat și, punându-și gura la urechea mea, mi-a lămurit pe îndelete taina. Când am plecat de lângă dânsa eram complet lămurit – știam ceea ce de doi ani de zile căutam să află.

Țin minte că trecusem de anul al optulea.

CAPITOLUL II

POVESTESC cu toată sinceritatea tot ce a precedat crima mea. Nu mă apăr, n-am nevoie de reabilitare. Crima făptuită de mine stă tocmai la fundul sacului vieții mele. Procurorul, la proces, a scos-o de-acolo și m-a acuzat. Era mai ușor. Dar viața mea a fost un drum abrupt care m-a dus la crimă și m-a făcut nemernicul de azi. Am ridicat mâna și am ucis un om, o ființă care mi-a fost scumpă. Nu am ucis eu, sufletul meu s-a sinucis, lăsând corpul ăsta, gol ca un stârv, printre oameni. Sufletul meu se ticăloșise în promiscuitatea din bordelul în care m-am născut.

Multă lume a spus despre mine că am noroc. E drept, m-am născut în bordel și-mi aștept moartea în pușcărie. Iată un soi de noroc încă necunoscut.

Acum, după ce citesc cele scrise, văd că am omis unele întâmplări din copilăria mea.

Pe când aveam trei sau patru ani, mama a plecat de vreo câteva ori din bordel, luându-mă și pe mine cu dânsa. Ba odată am plecat împreună într-un oraș din provincie. Dar tot primul bordel s-a dovedit a fi mai bun pentru noi, astfel că ne-am întors curând. De la vârsta de cinci ani nu l-am mai părăsit.

Într-o seară, pe când ședeam în salon și un client îmi dădea lecții pe un abecedar, a intrat Silvia și a spus deodată:

– Fetelor, ce-ar fi dacă am da copilul ăsta la școală?... Cât ne-ar costa?

Berta, unguroaica, o femeie grasă și somnoroasă, a răspuns leneșă:

– Nimica toată. Noi tot aruncăm banii în vânt, barem să se aleagă băiatul ăsta cu ceva!...

Hotărârea a fost luată fără nici un entuziasm, lipsită de orice avânt. Numai eu am început să plâng în fața mirajului ce mi se promitea. Silvia m-a strâns la piept și m-a alintat:

– Nu mai plânge, sufletele! Nu mai ofta! Ai să te duci la școală; trebuie!... Nu vezi ce rău e fără carte?... Măcar un an, până ce prinzi ceva, cât de puțin, că pe urmă ți-e mai ușor!...

Sărmana Silvia!... Câte făcuse pentru mine, pentru „învățătura“ mea!... Știam bine cum plătea „clientul“ care de două ori pe săptămână îmi dădea lecții.

Acum, cu banii strânși din vânzarea corpului lor, eu aveam să-mi cumpăr cărțile de școală. Silvia n-avea curajul să-mi spună că gândul ei mergea departe de tot, că vroia să învâț atât încât să pot ajunge ceva. Sunt sigur că nu se gândea la vreo recunoștință; era prea bună pentru ca să mai poată avea astfel de gânduri. Ea vedea în mine visul ei, cerul spre care a dorit totdeauna să se înalțe. Mă dorea mare și bun, în lumea cealaltă, care mișuna toată ziua dincolo de poarta casei blestemate în care zăceam.

Două săptămâni s-a pregătit în bordel plecarea mea la școală. Câtă pasiune vibra pe fețele lor în ultimele zile!... Păreau trezite dintr-un somn adânc, în care nu gândiseră despre mine nimic. Fiecare își spunea în sinea ei, dojenindu-se: Cum dracu' nu ne-am gândit la lucrul ăsta până acum?...

Era un lucru foarte simplu: un copil era dat la școală. Și totuși, în bordelul în care aproape nici o femeie, afară de mama și Silvia, nu știa carte, era o frământare, din zori și până dincolo de miezul nopții.

Mi-aduc aminte; când am plecat prima zi la școală, a fost un fenomen, a fost o zi pe care n-am s-o uit niciodată. Eram în curte și așteptam ca „nenea“ să se îmbrace, ca să meargă cu mine. În jurul meu, douăzeci de femei, afară de mama care privea pe fereastră, roiau, delirând de bucurie și pline de grijă pentru ținuta mea. Fiecare vroia să pună ceva pe mine, sau să-mi dea un sfat. Care mai de care se întrecea să mă dichisească de parcă de când lumea îngrijiseră copii. Mă dichiseau, mă scuturau, mă învârteau cu febrilitate. În genunchi în fața mea ca să-mi aranjeze hainele, să-mi tragă pantalonii pe ghețe, să-mi curețe ghețele și câte de astea. Eu stam nătâng

și intimidat, socotind că cine știe ce grozăvii mă așteptau la școală. Eram supraîncărcat: în spate aveam un ghiozdan încălțărâmat pe toate părțile, într-o mână țineam un săculeț cu alimente, în alta aveam o carte cu poze, buzunarele îmi erau pline cu bomboane, zahăr, pișcoturi. Peste toate trona buzunarul de sus, în care aveam trei tocuri mari și trei creioane. În buzunarul de la piept aveam un bloc-notes. Eram echipat de parcă plecam într-o expediție.

Când am plecat, alaiul a fost și mai mare. Un cârd de găște n-ar fi făcut atâta gărâială. Urcate pe gard, țipau toate la mine, dându-mi câte un sfat: cum să merg, ce să fac, ce să vorbesc, cum să mă port, cum să mănânc.

Știu însă că intrarea mea pe poarta școlii a produs o explozie de râs între copii. S-au adunat în jurul meu și m-au examinat cu o curiozitate de parcă soseam de pe altă planetă.

Am rămas acolo, după ce „nenea” a venit cu profesorul căruia, prezentându-mă, i-a spus:

– Țsta e băiatul, domnule profesor...

Profesorul m-a examinat, zâmbind ironic de ținuta mea, apoi a spus:

– Bine, domnule, lasă-l aici, și dacă s-o purta frumos, vom vedea noi!...

Acest „vom vedea noi” m-a pus pe gânduri. Așadar, nici profesorul nu era sigur că voi urma cursurile la școală; depinde numai-decât de acel „frumos”. Acel „frumos” mi se cerea numai mie, pentru că eram copilul unei târfe.

Eram cu toate acestea admis să urmez școala și eram mândru de aceasta. Când m-am înapoiat acasă a fost o mare bucurie. Toată ziua am cugetat cum aș putea să-mi arăt mai bine recunoștința față de aceste femei. Nici când am intrat pe poartă nu găsisem soluția. Dar, când zăpăceala m-a cuprins, aflându-mă în mijlocul lor, m-am apucat să sărut mâna fiecărei femei. Gestul meu le-a satisfăcut. A fost un moment pios. Femeile acestea sărmane, dar cu suflete mari, au plâns. Singură mama a rămas indiferentă.

Sunt sigur că în clipele acelea se mândrea cu mine.

Silvia nu era de față la sosirea mea. Oricât au strigat-o fetele, spunându-i că am venit, ea n-a voit să iasă din cameră. La început am crezut că era ocupată, dar, după o oră, ea tot n-apăruse în salon.

De ce nu vine? mă întrebam singur. Pentru ce?... Și-am dat buzna în camera ei. Mă hotărâsem spontan.

Silvia ședea pe pat, întinsă, cu fața în sus și cu mâinile sub cap. Plângea. Nu s-a clintit deloc la intrarea mea, parcă ar fi știut că viu. Am îngenuncheat mut lângă patul ei, i-am luat brațul moale lângă capul meu și i-am sărutat mâna – era ultima femeie căreia nu i-o sărutasem și cea mai scumpă pentru mine. A fost primul caz de conștiință în viața mea.

Ea m-a alintat, a mângâiat cu duioșie părul meu blond pe care-l ondulase cu atâta dragoste de dimineată.

– Copilul meu scump, zicea ea privind în sus, caută să te ridici mai sus de noi. Dă-ți silința și nu te descuraja. Ține seama că lumea este rea. Nu uita niciodată cine ești, arată oamenilor care te vor batjocori că ești mare și iertător...

Continuă să plângă. M-a alipit mai tare de ea.

– Silvia, de ce plângi?

– Plâng pentru fericirea ta.

– Silvia, îți jur că te voi asculta toată viața mea. Am să fiu numai lângă tine și când voi fi vreodată departe, n-am să te uit...

După aceea m-a luat în brațe.

– Ai să fii cuminte?... m-a întrebat ea zâmbind cu lacrimile în ochi.

– Da, Silvia.

– Nu cred. Adu-ți aminte ce-ai făcut atunci, ce pofte te-au apucat la vârsta ta!...

Am plecat capul rușinat, pe pieptul ei.

– Uite ce vreau să-ți spun: Tu te afli aici, unde te-ai născut și-ai crescut și ai văzut tot ce se petrece aici. Nu se putea să fii altfel. Ai putea însă să te nenorocеști, da!... De aceea, ar fi bine să-mi spui mie totdeauna ce ai pe suflet. Să nu faci nici o mișcare până nu mă întrebi pe mine. Eu voi trăi numai pentru tine!... Ai să vii la mine de câte ori vei fi neliniștit?...

– Da, Silvia.

– Bine, voi vedea.

Apoi, a început să râdă și să mă întrebe cum a fost prima zi de școală.

În fiecare zi, de-atunci, de câte ori mă înapoiam de la școală, îmi făceam lecțiile în camera ei. Era singura care se pricepea să mă ajute. Mama nici nu vroia să audă de mine. Dacă, uneori, îi spuneam câte o noutate, se răsteya la mine:

– Lasă-mă în pace!... Du-te la Silvia, ea ți-a băgat în cap prostia asta cu școala...

Astfel, Silvia era sigurul om cu care vorbeam ziua, în afară de cei cu care învățam. Școala mă izolase de celelalte femei, nu le vedeam decât puțin, la plecare și la întoarcere; dacă vreo fată dorea să mă reție în salon, o dojenea zicându-i să mă lase în pace ca să învăț. Patroana avea și ea partea ei de mândrie în cele ce făceam eu, deși nu contribuia cu nimic la învățătura mea. Mă duceam în camera Silviei și nu mai ieșeam de-acolo decât când era mare nevoie de mine.

Totul se desfășura frumos.

Într-o zi, când uitasem aproape de tot ce se petrecea în casa aceea, și de „poftetele” mele, mă întorceam de la școală. Trecând prin coridor, zării printr-o fereastră aceeași scenă pe care înainte trebuia să mă vâr sub pat ca s-o văd. A fost numai o scurtă privire, dar suficientă ca să-mi răscolească amintirea. M-a apucat o durere de cap și am început să tremur. Ședeam la masă și scriam cu mâna moale, fără să-mi dau bine seamă ce fac. Liniile pe care le făceam depășeau liniile caietului. Veni Silvia și mă găsi în situația asta de plâns. Înțelese imediat starea mea sufletească:

– Ce-ai făcut?... exclamă ea, ce-ai scris în caiet?

Într-adevăr, fără să-mi dau seama, scrisesem de câteva ori pe o pagină: Silvia, vreau să te am...

Fraza aceea nu o scornisem eu, o auzisem de la bărbatul care îmi dădea lecții la început.

Silvia rupse foaia din caiet și mă zgâlțâi de umeri.

– Iar te-a apucat nebunia? Ce ai?...

– Silvia, zisei cu gemând, Silvia, am văzut în camera de-alături „ceva“...

– Ei bine, de câte ori ai să vezi „ceva“ au să te-ăpuce nebuniile?

Mă ridicai de pe scaun și trecui pe pat, rușinat, unde căzui cu capul în perne, plângând.

– Să-ți fie rușine!... Școlar ești tu?...

Întinsei brațele, o cuprinsei de după gât și îi sărutai obrajii, suspinând. Îi simții corpul fierbinte și mă moleșii, lăsându-mă cu totul în brațele ei.

– Nemernicule!... zise Silvia, așezându-se lângă mine.

Apoi îmi șopti la ureche toate amănuntele tainei după care mă perpeleam.

A fost prima dată când mi s-a spus: „Nemernicule“. Am primit cuvântul senin, fiindcă era de la Silvia. Îl meritam. Eram dator să fiu la înălțime, tocmai fiindcă mă ridicasem din cea mai autentică mocirlă umană. Trebuia. Ridicându-mă eu, ridicam toată comunitatea aceea de suflete înfrânte.

Am continuat școala cu succes, ba chiar cu mult succes, în acel an, care a fost sigurul meu an de învățătură.

Eram cam vârstnic pentru prima clasă, aveam aproape nouă ani. De la început am avut numai dragoste pentru carte, dar școala nu-mi plăcea. Aveam impresia că se prăbușește clădirea pe mine când îi păseam pragul. Nu-mi procura nici o bucurie. Bucuria o aveau protectoarele mele când aduceam notele trimestriale. Această dovadă de sârguință le înflăcăra; pe mine însă școala mă făcea să sufăr. În primul rând, profesorul a avut imprudența ca în primele zile să facă aluzii răutăcioase la profesia mamei mele. Copiilor atâta le-a trebuit, ca de-atunci încolo numele meu să fie schimonosit în tot felul potrivit aluziilor profesorului. Nici unul din colegii mei nu-mi căuta prietenia. Deși eram cel mai silitor din clasă, săpară între mine și ei o prăpastie pe care eu n-o puteai trece. În timpul recreațiilor aveam de furcă cu răutatea colegilor; căci tot timpul eram obiectul lor de batjocură. În cel mai fericit caz eram izolat. Dar asta se-ntâmpla rar. Regulat, seara la ieșire, mă așteptau la poartă, pentru ca, mergând după mine pe străzi, să-mi strige în cor: Bastardul... Bastardul!...

Mă plânsei Silviei. Ea mă îndemnă să spun profesorului. Când mă dusei la acesta și-i spusei că toți copiii mă numesc „bastard“ și „fecior de prostituată“, el mi-a răspuns râzând: – Păi, dacă ești!...

De atunci, Silvia mă îndemnă să tac și să sufăr.

– Așa a făcut Isus, îmi spunea ea, a răbdat și a iertat, de-aceea e Dumnezeu!...

Răbdam, dar peste răbdarea mea se năruiau zilnic pereții școlii. De câte ori oftam de toate suferințele, mă gândeam la răzbunare. Vroiam să mă răzbun odată pe toată lumea. Nu știam cum, dar o doream. O singură năzuință aveam: dacă afară în curte eram cel mai slab, în clasă să fiu cel mai tare. Și reușeam, învingând până și răutatea profesorului.

Venise în iarna aceea un ordin ca, de sărbători, școala să dea în dar copiilor silitori niște cărți de povești. În clasa mea, mie mi s-ar fi cuvenit de la început cadoul, dar profesorul, stând la îndoială, a inventat un concurs, provocând pe ceilalți să mă întrecă. A fost o luptă aprigă pentru un teanc de cărți. Toată clasa, în frunte cu profesorul, erau rivalii mei. Dar i-am învins. Cu tot regretul, au fost nevoiți să-mi dea cărțile.

În aceste cărți am găsit câțva timp un refugiu și o alinare pentru sufletul meu. Uneori citeam cu glas tare în salon și toate fetele mă ascultau satisfăcute. Alteori, patroana mă puneă să-i citesc și ei. Era pentru prima oară că mă simțeam mulțumit.

În timpul examenelor, fericirea mea se dublă. Se știa că tot anul am fost primul în clasă. Oricât ar fi fost de grea o lecție, eu o știam și la examen nu mă temeam decât de răutatea profesorului.

Veni și ziua aceasta.

Stăteam singur într-un colț, părăsit, pe când ceilalți copii veniseră însoțiți de părinții lor. De față mai era și directorul școlii.

Când veni rândul să fiu ascultat, toți avură un zâmbet de batjocură pe buze; dar asta nu mă descurajă și răspunsei prompt la toate întrebările grele ale profesorului. Directorul îmi strânse mâna și mă mângâie pe obraji. Era un domn cu părul alb și cu privirea foarte severă. Mă temeam totdeauna de el când îl întâlneam prin curtea școlii. Îl văzui șoptind ceva profesorilor care mai erau de față și aceștia aprobară solemn prin gesturi.

Vrui să trec la loc, dar directorul mă opri, așezându-mă în fața lui, ca să fiu mai la vedere. Atunci auzii vocea profesorului meu: „Premiul întâi cu cunună, de la Minister!...“.

Era semnalul că eu am învins. Era tocmai ce-mi pusesem în gând.

La auzul frazei care mă consacra cel dintâi în toată clasa, se auzi o rumoare de proteste: „Bastardul!... Feciorul unei femei pierdute!... Vai, rușine!“

Onorabilii domni și onorabilele cucoane nu se puteau împăca cu ideea că eu puteam fi mai presus de copiii lor... Noroc că directorul interveni cu o singură fulgerare ageră din ochi, care-i amuți.

– Un pic de respect pentru acest copil harnic!

Și așeză pe capul meu o coroniță făcută din frunze de stejar. Atunci în sufletul meu nu sălășluia nici o teamă, nici o emoție; jubilam, căci prima luptă pe care o dădusem cu lumea din afară de bordel se sfârșea cu izbânda mea. Un oftat însă mi se ridică din piept.

Am plecat pe poartă, purtând coroana pe cap, un teanc de cărți la subțioară și o prăjitură pe care o țineam în mână. În stradă mă cuprinse emoția când trecătorii se uitară cu admirație la mine și fiecare se simțea dator să-mi adreseze un cuvânt de încurajare. Dintre toți copiii, singurul care m-a întovărășit a fost un copil sărman, hulit ca și mine, fiindcă soarta îi pusese în spinare o cocoasă. I se spunea „cocoșatul”. S-a apropiat de mine încet și, sfios, m-a atins cu oarecare bucurie cu palma ușor pe obraz. N-a vorbit nimic, dar am înțeles că lua parte la succesul meu. Am vrut să-i dau și lui jumătate din prăjitura ce-o căpătasem, dar m-a refuzat, zicându-mi:

– Du-o mamei tale, are să se bucure!...

Da, m-am dus la mama mea, ți-u minte bine. Am intrat pe poartă timid. Nici nu-mi închipuiam că ziua aceea va fi o sărbătoare pentru tot bordelul. De dimineață, Silvia mă asigurase de un lucru: „Se dau premii copiilor silitori, dar tu nu vei primi, pentru că tu ești copilul mamei tale, pe care lumea bună o disprețuiește pentru meseria ei. Totuși, să nu fii trist, vei avea partea ta de bucurie mai târziu!”

Călit de aceste vorbe, plecasem de dimineață. Știam că toate fetele de acolo gândeau la fel.

Se știa că sunt silitori, erau sigure că voi trece clasa, dar că voi lua cel mai mare premiu, la asta nici una nu se aștepta.

Când am ajuns acasă, toate fetele erau în salon, așteptând să se pună masa. Eu am intrat pe ușă cu coroana pe cap, cu cărțile la subțioară și cu prăjitura într-o mână. Neînțelegând nici una despre ce e vorba, am fost primit cu hohote de râs. Apariția mea li s-a părut caraghioasă. Primirea aceasta m-a intimidat și mai mult și am încercat să gângăvesc ceva: dar mai înainte ca să pot articula o frază de explicație, Silvia a scos un țipăt de bucurie și a căzut pe pat aproape leșinată. Atunci s-a produs o tăcere generală; toți priveau uimiți spre

mine. În clipa asta am reușit să articulez clar: „Am luat premiul întâi cu cunună, de la Minister; mi-au dat cărți și o prăjitură!“ Apoi am început să plâng. Silvia nu era în stare să scoată o vorbă, avea o criză de nervi și mă privea cu ochii tulburi de fericire.

Dintre toate, s-a ridicat mama și a venit spre mine foarte emoționată.

– Cum, mă întrebă ea, tu ai luat premiul întâi?!...

– Da, mamă, și o prăjitură, pe care ți-am adus-o ție.

Atunci mama, tremurând de fericire, s-a lăsat în genunchi în fața mea și, cuprinzându-mi mijlocul cu brațele, șopti:

– Copilul meu!... Copilul meu!...

Plângea.

Toate fetele plângeau de bucurie, căci vedeau în mine opera lor. Erau fericite de copilul care depășise lumea lor urgisită, evadase în lumea oamenilor cinstiți, și care se întorcea de-acolo încărcat de glorie.

A fost nevoie de prilejul acesta ca să pot pătrunde în sufletul mamei mele. O dată cu premiul am recăpătat și o mamă adevărată.

În seara aceea, mama m-a luat în brațe și ore întregi am stat așa, ca și când nu ne văzusem de ani de zile.

– Scumpa mea mamă, îi ziceam, am să trăiesc numai pentru tine!... Voi alerga, voi munci, pentru ca tu să nu mai suferi și să nu mai stai în casa asta!... Ne vom duce departe, departe de tot, unde lumea n-are să ne cunoască, și-acolo, vom fi fericiți!...

Mama ofta fericită. Plângând, ea spunea numai atât:

– Desigur, copilul meu, desigur!...

– De ce n-avem și noi, mamă, avere, cum are altă lume?... De ce?... Ah, mamă, cum mă doare sufletul de tine...

Plângând și făurind vise, am adormit târziu de tot. De mult nu mai dormisem la pieptul mamei mele. Ea, sărmana, nu știa ce înseamnă libertatea, ea nu știa decât „salonul“, clienții și patul în care cădea frântă de oboseala stupidei sale meserii. Pentru ca să scoată pâinea mea, trebuia să se tăvălească în pat cu bărbații, să sărute gurile lor murdare, să riște a căpăta bolile lor periculoase și să zacă prin spitale. Ducând astfel de viață, ce dragoste putea să-mi mai hărăzească mie!...

CAPITOLUL III

ÎMPĂCAREA MEA CU MAMA nu putea decât să o bucure pe Silvia. De aceea nu m-am mirat că ea începuse să nutrească pentru mama o dragoste de adevărată soră. Totuși, oricât căuta să se ferească Silvia, vedeam că în sufletul ei mocnea o mâhnire. Era durerea că mă va pierde, tocmai când făcuse din mine un vis. Eram totul pentru ea și se simțea fericită că avea ceva scump pe lume. Răpindu-mă pe mine, mama răpise fericirea Silviei. Silvia era o prostituată, dar nu era detracată. Desigur că-și avea romanul vieții sale, ca și mama, pe care nu-l povestea nimănui. Ea nu rostise niciodată o vorbă murdară față de mine. Dacă consimțise să mă inițieze în tainele misterului ce mă chinuia, nu o făcuse din perversitate, ci fiindcă mă iubea. Nu mă iubea ca pe un copil, mă iubea ca pe un vis, pe care trebuia să-l hrănească cu de toate și să-l salveze. Dacă i s-ar fi cerut viața, ar fi dat-o pentru mine.

Din ziua în care am aflat pe de-a-ntregul misterul, am simțit că mă maturizez, începusem să mă cred om mare. Datorită acestei maturități am simțit mâhnirea Silviei.

Ședeam într-o zi pe patul ei și citeam o carte cu povești. Eram așa de cucerit de povestea citită, încât, crezând că și Silvia asculta cu atenție, nu mă mai uitam la dânsa. Ridicând pe neașteptate privirea, observai două lacrimi ce alunecau pe obraji prietenei mele.

– Silvia, strigai eu, de ce plângi!?...

Căutai s-o îmbrățișez.

– Lasă-mă, gemu ea, nu te speria, așa mi-a venit mie!...

Și începu să plângă în hohote.

Venise rândul meu să o consolez. Gândindu-mă la mâhnirea ei, la dragostea ei, i-am zis cu voce stinsă, ferindu-mă parcă să nu fiu auzit:

– Silvia, te rog să mă crezi, așa cum te iubesc pe tine nu mai iubesc pe nimeni, nici chiar pe mama!...

Pusesem, ori ridicasem degetul de pe o rană. Ochii ei se înveseliră, gura-i prinse a zâmbi. Ce fericită se simțea!... M-a cuprins în brațe și m-a sărutat de bucurie. Declarația mea îi risipise toată teama. Eram bucuros că am putut readuce pe fața ei lumina fericirii. De-atunci, Silvia și cu mama au rămas nedespărțite pentru mine.

Se întâmplă un eveniment care le umbri puțin bucuria. Eram în vacanță și fiindcă n-aveam ce face acasă, patronul mă luă cu el la țară, unde trebuia să meargă pentru niște treburi. Mama și Silvia erau bucuroase că puteam să lipsesc din curtea aceea câteva zile. La plecare am fost vesel, dar când s-a lăsat noaptea și m-am văzut departe de casa blestemată, o tristețe m-a cuprins. Sufletul meu se înrădăcina adânc acolo. Plângeam cu atâta foc ca și când îi pierdusem pentru totdeauna. Nu-mi era dor numai de mama și de Silvia, ci de tot ce lăsasem acolo. Îmi era dor de fete, de coridor, de patroană, îmi era dor până și de clienți. În cele câteva zile de despărțire suferisem și eram foarte palid la față. Atunci mi-am dat seama mai bine, de ce unora dintre femei li-i foarte greu să se despartă de bordel. Aceste case au un miraj care cucerește și stăpânește omul. Numai cine a trăit acolo poate să-l înțeleagă. Îl simțeam până în adâncul răunchilor. Era mirajul libertinajului vulgar. Era libertatea animalului din mine, de a fi cum vrea și cum simte el. Lumea de afară era ciudată pentru mine, cei din bordel n-aveau nici prejudecăți, nici scrupule, erau liberi.

Când m-am revăzut în curtea bordelului, mi-am simțit atât de înțeleștată voința în atmosfera de-acolo, încât n-am mai pomenit mamei niciodată de plecare. Mă contopisem complet cu duhoarea zidurilor. Eram ca o pasăre care respinge libertatea pentru gratiile coliviei care-i ucisese avântul.

La școală nu m-am mai dus. Patroana rezolvase chestiunea mai ușor: „N-are nevoie de mai mult“.

Învățasem un an, știam să scriu și să citesc bine. Am rămas fără ocupație, fără nici o grijă. Când își dădură seama că a trecut timpul școlii și că nu pot să mă mai dea la învățătură, au plâns doar Silvia și mama, eu nu. Disprețuiam școala pentru că acolo suferisem zilnic. La suferință nu vroiam să mă mai duc. Mă plictisea lipsa de ocupație, școala mă învățase să fiu ocupat toată ziua. Căutai să-mi inventez preocupări diverse și mă angajam la orice. Făceam socotelile patroanei, târguieli din oraș pentru fete, totodată câștigam și ceva bani. Îmi mai lipsea ceva, ceva pe care nu-l puteam defini în mintea mea la acea vârstă, deși eram de o maturitate precocă. Abia după trei ani îl descoperii.

Ședeam gânditor într-una din zile în salon. Eram singur. Deodată apărui pe ușă o fată necunoscută. Era mai mult un copil ceva mai răsărit ca mine. Nu știam cine este. Mă gândeam că este poate sora unei pensionare a bordelului. Se uită și ea la mine, tot atât de curioasă, și zâmbind mă întrebă:

– Tu ești băiatul Salomeei?...

– Da.

– Așa? Credeam că ești mai mic!...

– Dar tu cine ești? o întrebai.

– Sunt angajată aici.

Surprins, am îngâimat blând:

– Și ești așa de mică!...

Simțeam că-mi vin lacrimile în ochi.

– O! se miră ea, nu sunt atât de mică precum crezi; sunt mai mare ca tine. Tu câți ani ai?

– Treisprezece jumătate.

– Ei vezi, eu am paisprezece ani!...

– Și la paisprezece ani ai venit aici?!...

Această întrebare o supără, fiindcă-mi răspunse bosumflată:

– Ce zor ai tu!

Simțind că nu-mi mai pot opri lacrimile, ieșii pe neașteptate din salon. Mă dusei în camera Silviei și plânsei. Când veni, ea mă întrebă de ce plâng. Minții. Îi spușei că de dorul ei.

– Ți-au venit iar „poftele“?...

– Da, Silvia.

– Ce fel de „bărbat“ ești tu, dacă, de câte ori ai „pofte“, plângi?...

Glumea, dar simțeam în toată voioșia ei întreaga amărăciune ce-o avea în suflet. Se forța să-și ascundă deziluzia. De aceea, apucându-i mâinile, i le sărutai plângând, și îngânai:

– Ah, Silvia!... Visul tău!...

Pe noua pensionară o chema Tina. Era săracă și n-avea cămașă pentru vizite. A trebuit să-i prefacă Silvia una de-a ei. Tina nu era frumoasă, dar pe fața ei se citeau imediat înclinațiile perverse ce o stăpâneau. Avea o voce tare și răgușită. Venise direct de la țară, cu gândul să-și găsească un stăpân. Pentru o astfel de slujbă fusese angajată, dar văzând apoi despre ce e vorba, promise repede să facă și ea același lucru. O tentaseră mătășurile și perlele de sticlă colorată cu care se împodobeau celelalte.

Camera unde dormeam eu era în fața camerei ei. Seara, până când adormeam, o observam de câte ori venea cu bărbații. Mă gândeam mereu la ea, dar ziua, când ne vedeam, nu schimbam nici o vorbă. Din prima zi se crease între noi o răceală, care ne ținea la distanță. Totuși o căutam mereu cu privirea.

Tinerețea ei era căutată foarte mult de clienți. Dacă ar fi fost lăsată liberă tuturor, de mult ar fi devorat-o bărbații, care așteptau ca niște hiene, la pândă. Dar patroana, prevăzătoare și cu experiență, nu o lăsa decât unui număr restrâns de bărbați pe fiecare seară. Când împlinea numărul, Tina mergea să se culce. Într-o zi am întâlnit-o pe coridor. Nu era nimeni în jurul nostru. Rușinat, am întors privirea în altă parte, sperând că ea va face la fel. Dar când ajunse în dreptul meu, Tina se apropie de mine și mă ciupi de braț.

– Ești supărat pe mine? mă întrebă.

– Nu, am răspuns curtenitor.

Îmi pierise timiditatea dintr-o dată.

– Pentru ce nu-mi vorbești?

– Ce să-ți vorbesc?

Privi în toate părțile, apoi îmi șopti:

– Știi că-mi ești drag?

Apoi fugi rușinată de declarația făcută.

Mărturisirea sentimentală a Tinei era tocmai ce-mi lipsea, atunci când mă plictiseam.

Tina cunoscuse „taină“, se înfruptase din ea din plin, ajunsese chiar până la a se prostitua, dar nu cunoscuse dragostea. Se înamorase de mine cu toată naivitatea vârstei sale fragede.

De atunci m-am pierdut cu totul. Orice făceam, gândul nu-mi mai fugea de la ea. Dar și dânsa mă căuta pretutindeni. Câteva zile ne întâlnirăm într-o magazie din fundul curții, unde ședeam de vorbă și cochetam. Eu îi dădeam bilete de dragoste, pe care tot eu i le citeam, pentru că ea nu știa carte, și ea îmi făcea cadou panglicuțe și alune americane căci avea mai mulți bani ca mine.

Însă, după ce pleca, eu nu mă pricepeam ce trebuie să fac. Mă gândeam să mă duc în camera ei, dar mi-era rușine; poate mai mult teamă să nu mă prindă patroana. După câteva zile începurăm a ne îmbia reciproc în cele ce aveau să urmeze. Ce nu puteam face eu, făcea ea. Odată, pe neașteptate, îmi spuse că în seara aceea trebuie să vie neapărat la mine în cameră. Nu am răspuns nimic, și ea se ținu de vorbă.

De-atunci începu nenorocirea cea mare. Eu crezusem că Silvia mă inițiasse în toate plăcerile misterului ce mă chinuia. Tina îmi dovedise însă că mă înșelasem.

Fata aceea pe care o credeam copil, care avea accese isterice în timpul copulației, a fost începutul nemerniciei mele.

Silvia mă păcălea, ca să-mi potolească focul care ar fi putut să mă distrugă. Tina îmi cerea tot ce bărbații vârstnici nu-i puteau da. Întâlnirile se repetau, astfel, în fiecare seară, uneori și ziua. Căutam să nu se bage de seamă, ferindu-mă de Silvia. Ocolem cât mai mult întâlnirile cu ea. Chiar dacă uneori mă chema în camera ei, eu făceam în așa fel ca să-mi găsesc o ocupație urgentă și nu mă duceam. Știam sigur că bănuia ceva. Era o rușine pe care n-aveam cum s-o înfrunt.

Dar într-o zi, găsindu-mă pe coridor, mă apucă de mână și mă trase după dânsa în cameră. Spunea că vrea să-mi vorbească. Inima mi se făcuse cât un vârful de ac.

Înțelegându-mă, Silvia căută să pară cât mai liniștită. Mă așeză pe genunchii ei și începu un cântec care-mi plăcea mie.

Cât de frumos cânta!... Cum mă dezmierda cu mâna prin păr, ca atunci când eram copil mic... În vocea ei răzbătea ceva jalnic care era mai vorbitor ca o mie de guri. Îi simțeam mâna tremurătoare de grija ce-mi purta.

Astfel, vorbi calm:

– Tu ai ceva pe suflet?...

– Nu, Silvio.

Atitudinea ei calmă de până atunci se transformă, deveni dintr-o dată nervoasă.

– Să-mi spui ce faci cu Tina!

Începui să tremur, speriat.

– Nimic, Silvio.

– Minți! adăugă ea, enervată. Ce sunt toate astea?...

Îmi trecu cu un deget de câteva ori prin jurul ochilor.

– Ce sunt cearcănele astea vinete? Crezi că nu știu?... Te nenorocește putoarea aia!...

Simțeam cum mă părăsește tot curajul, dar mă ținui cât mai dârz și negai. Silvia porni să umble agitată prin cameră.

– Dacă nu te lasă în pace, s-a dus dracului, o omor!...

A trebuit să plec, altfel cădeam prins. Când ieșii pe coridor alt neajuns: mă întâlnii cu Tina, care mă privi furioasă. Apoi, zâmbind zeflemitor, puse mâinile în șolduri:

– Frumos!... Acum te înțeleg: te duci și la Silvia!... Mă miram eu de ce caută aia ceartă cu mine!...

Trecui repede, fără să-i răspund.

Considerându-se jignită, vreo două seri Tina nu mai apăru prin camera mea. Socotii că s-a terminat.

Dar într-o dimineață, pe când plecam în oraș, găsii pe Tina la poartă așteptându-mă. Fără altă vorbă scoase niște bani din sân și mi-i întinse:

– Să-mi cumperi o pereche de ciorapi...

Observai că erau prea mulți pentru o pereche de ciorapi, dar mai înainte de a spune ceva, ea adăugă:

– Cu restul să-ți cumperi tu ce vrei.

Apoi, fugi în casă.

În seara aceea veni din nou în camera mea.

– Ce ți-ai luat cu banii pe care ți i-am dat? mă întrebă ea.

– Nimic; dacă vrei ți-i înapoiez.

Continuam să fiu rezervat. O simțeam pe întuneric că se așază lângă mine și că era numai în cămașă.

– Supărăciosule!... De ce nu mă mai iubești?...

Nu-i răspundeam. Ea mă cuprinse cu brațele și-atunci ameții. Uitai de Silvia și de tot; corpul Tinei era prea cald și promițător. Și-apoi ce-mi îndrugă!

– Știi ceva: am să te fac amantul meu!

Vorbele acestea trebuiau să cadă ca o bombă asupra mea, dar eu nu mi-am dat seama de gravitatea lor, pentru că în casa aceea formula era prea banală. Femeile d-acolo, afară de mama, Silvia și alte câteva, aveau toate câte un „amant“, care le bătea și le lua banii. Dimpotrivă, formula parcă m-a măgulit. De ce n-aș deveni și eu „amant“? Fiind lipsit de alte perspective în bordel, nu aveam de invidiat decât pe amantul patroanei. Or, acela era „pește“, și încă unul dintre cei mari. Nu avea el haine frumoase, trăsură cu roți de cauciuc și un cal roib admirat de toată lumea?...

Și astfel, dintr-o dată, mi se oferea ocazia de a ajunge, cu timpul, ca „nenea“. Primii, după ce mă lăsai rugat de câteva ori.

Devenii „amantul“ Tinei, dar fără a lăsa să se afle și în „salon“ această calitate a mea.

Singura care și-a dat seama de situație a fost Silvia, care a căutat să afle sigur, fiindcă într-o noapte, după ce Tina intrase în camera mea, observai o umbră profilându-se de câteva ori prin fața ferestrei mele. Era umbra Silviei.

A doua zi, Silvia o bătu crunt pe Tina. Îi învineți tot corpul de lovituri. Firește, dădu ca pretext al bătăii cu totul alt motiv: cică Tina i-ar fi înapoiat, ruptă, o cămașă împrumutată. Dar asta se întâmplase cu o lună înainte de scandal. Motivul adevărat eram eu, știa și Tina cum știa și Silvia, dar nici una nu-l pomeni. Diferențele le rezolvau fără concursul altor persoane. În privința mea, amândouă ținură secretul închis în sufletul lor. Dar amândouă luară hotărârea să pună fiecare stăpânire pe mine.

Cu toate că Tina fusese cea bătută, tot ea a reușit. Oricât a încercat Silvia să mă atragă spre ea a fost de prisos. Între mine, mama și Silvia adevărul a fost dezvăluit într-una din zile. Amândouă îmi cereau să mă depărtez de Tina. Consimții de formă, dar nu mă ținui de vorbă. Silvia îmi oferea necunoscutul, lupta de a ajunge ceva în lume. Tina îmi oferea ceva real, un titlu, îmi oferea să fiu ceva prin care, fără bătaie de cap, să ajung ceea ce era „nenea“.

Astfel, într-o zi, Silvia îmi zise:

– Copilule! Te-am pierdut!...

De-atunci rămase îngenuncheată.

Trecură zile și săptămâni fără ca Silvia să-mi mai adreseze vreo vorbă direct. N-avea pentru mine decât priviri disprețuitoare. Chiar cu mama nu mai stătea de vorbă. Discuțiile dintre ele se învârtiseră totdeauna în jurul meu, despre viitorul meu; eu eram în genere motivul prieteniei lor. Pierzându-mă pe mine, Silvia rări relațiile de prietenie cu mama. Într-o zi îi spuse direct:

– Tu ești vinovată.

O găsii pe mama plângând. Mă dusei la Silvia s-o rog ca să nu o mai supere pe mama. Era foarte mâniată, că-mi strigă de la ușă:

– Nu ești decât un copil de târfă!...

Aceste vorbe spuse cu răutate de Silvia, care mă obișnuise până atunci numai cu vorbe frumoase, mă izbiră în plin.

Mă prăbușii aproape leșinat. Ea, dându-și seama că mă lovise crunt, mă ridică și mă așeză pe pat. Plânserăm amândoi, iar după două ore eram oarecum împăcați.

...

CAPITOLUL IV

ALTERNAM ÎNTRE TINA ȘI SILVIA, între ideal și real. Epoca pubertății venise la mine de timpuriu, căci la paisprezece ani eram un tânăr destul de maturizat pentru această vârstă. Timp de doi ani, lucrurile se precipitară uimitor. Silvia se resemnase, lăsându-mă în voia mea. Dimpreună cu mama trecuseră încă de mult la conducerea bordelului; patroana se-ngrășase peste măsură și nu mai era în stare să facă un pas. Chiar „nenea“, deși era încă tânăr, se dezinteresa de casă, cedându-mi mie o parte din atribuțiile sale.

Astfel părăsii cu desăvârșire gândul de a pleca din bordel. Plecarea de acolo era un act de mare curaj, pe care nu mă simțeam în stare să-l fac. Nu destăinuiam nimănui acest defect al meu, ba, dimpotrivă, alimentam momentele de avânt ale mamei. Ea, sărmana, spera tot mai mult într-o reabilitare, eu însă tânjeam din an în an mai rău. Mă înrădăcinasem acolo.

O, de-~~ar~~ fi fost numai atât!... Trebuie să spun fără înconjur că, spre nenorocirea mea, eram așa cum mă numeau toate femeile: „băiat frumos“. Prea frumos pentru norocul ce-l aveam. Fiecare femeie, când sosea în bordel, exclama: „Ce frumos e!“. Pe urmă începeau să mă asalteze cu propuneri sentimentale. Altă nenorocire mai era că eram blând. Acelea dintre femei care veneau la bordel aduse de împrejurări mai tragice și mai deosebite trebuiau tratate altfel decât restul pensionarelor. Nu știu cum, dar în mine, femeile, acolo, găseau mai curând un refugiu sufletesc decât un amant. Ele, pe care restul lumii le sfîda și le batjocorea, găseau între zidurile bordelului un suflet deosebit de delicat. Cu toată promiscuitatea în care se

bălăceau, în anumite împrejurări ele dovedeau înclinări profund omenești. Erau de o sensibilitate excesivă. Plângeau pentru petala unei flori, ca după ceva scump. M-a uimit odată când, ducându-mă în grădină, am găsit pe una îngropând niște trandafiri veștejiți.

– Ce faci acolo? am întrebat-o eu. Ce faci cu trandafirii aceștia?

– Îi înmormântează.

– De ce nu-i arunci în lada de gunoi?...

– E păcat, mai au încă parfum.

Sufletul lor în bordel era tocmai contrar sufletului pretențios de afară. Comparația aceasta am făcut-o mai târziu, când am avut ocazia să cunosc un personaj politic care avea pretenția că posedă un suflet ales. Acest personaj era un perfect moralist. Înfațișarea lui era caraghioasă (înalt, gras, butucănos, o mutră de camionar elegant) în raport cu sensibilitatea moralei sale. De la prima vorbă, el te cucerea cu o politețe rafinată și cu un dar uimitor de a se face plăcut. Cunoscut mai de aproape, dovedea exact tipul de la prima impresie: brutal, hrăpăreț, vulgar, mincinos și laș.

Prostituatele în bordel nu erau așa. Aparența lor dubioasă, vorbele murdare, gesturile respingătoare, dar în realitate erau de-o sensibilitate bolnăvicioasă. De multe ori mi-am pus întrebarea: Să fie numai anumite femei predispuse prostituării? Pentru ce intrau acele femei în bordel?... Chiar dacă unele erau aduse cu forța, pentru ce rămâneau mai departe?... Viața acolo era mizerabilă, nu se putea trăi, și totuși rămâneau. De ce nu fugeau? Știau despre mine că sunt bun, erau convinse că le-aș fi ajutat să fugă, dar nu mi-au cerut acest ajutor niciodată. Pentru ce nu se măritau, cel puțin atunci când se găseau bărbați care le-ar fi luat de-acolo, chit că mai târziu și-ar fi înșelat bărbații, dacă aceia nu corespundeau temperamentului lor?...

Care era misterul?

Nu era nici un mister. Femeile acelea veneau și rămâneau în bordel, nu pentru că erau ticăloase, ci pentru că erau numai femei. Femeile sunt create pentru orice, numai pentru a fi considerate proprietatea cuiva, nu. De altfel, orice om este astfel creat. Condițiile de trai pe care societatea le impune femeilor sunt absurde. Prostituatele au simțul umanității mai dezvoltat, ele își dau seama că întâi sunt femei, apoi ceea ce vrea să facă societatea din ele. Ele sunt primii pioni ai umanității adevărate. Să ia cineva o femeie complet năvălită

de prejudecățile societății și să-i ofere orice pentru o abatere „morală“, va fi respins cu indignare. În bordel am văzut femei care se dădeau cu bunăvoință și respect celui din urmă bărbat, care dincolo de poarta bordelului nu ar fi găsit o femeie care să se numească a lui.

Moralisții vor spune: „Femeile din bordel sunt sterpe de orice sentiment“. Nu există neadevăr mai mare. Acele femei știau să iubească cu mult mai multă pasiune decât oricare altă femeie castă. Iubeau cu frenezie și spontaneitate fără pereche. Ele pretindeau bani, nu pentru că actul săvârșit cu bărbații valora atât, ci pentru a trăi. Așa cum se dădeau tuturor pentru bani, ele mai aveau și sentimente, știau să iubească și uneori să sufere pentru iubire.

Mie mi-a fost mai ușor să le înțeleg, poate tocmai fiindcă crescusem între ele. Erau, într-adevăr, și oameni care le speculau, fără a le înțelege, erau adevărații „pești“. Când aveam șaisprezece ani, am alungat pe unul din bordel, tocmai pentru că, în afară de bătaie, femeia nu mai avea nimic de la el. Aceștia erau paraziții prostituatelor.

Aveam odată sub protecția mea șase fete. Am încercat să le fac să înțeleagă că nu pot fi amantul lor, dar explicația mea le-a jignit. Ele mă doreau, tocmai pentru afinitatea sufletească dintre noi. Am voit ca totul să se petreacă în liniște, înțelesesem că, pentru ele, am rămas tot copilul de cinci ani, deși ele nu mai erau acelea de atunci. Rămăsesem până la o vârstă: „copilul“, apoi: „băiatul“, edecul bordelului. Chiar mahalaua mă numea: „băiatul târfelor“.

Poate cât am fost mai mic, treceam totul mai ușor cu vederea, dar mărimdu-mă toate șoaptele din jurul meu mă făceau să sufăr. Cu toată umilința bordelului, numai acolo simțeam un pic de fericire și oftam înfrânt. Oftam pentru că-mi dădeam seama de situația mea. Nu eram decât jocul capricios al soartei în mâinile unor femei care-și omorau urâtul alintându-mă. Mă doreau să fiu frumos, curat și cât mai elegant. Eram totdeauna îmbrăcat după ultimul jurnal. Dar toate se petreceau așa, pentru că eram chipeș. Dacă, dimpotrivă, aș fi fost pocit, desigur că soarta mea ar fi fost alta. Dovada o aveam peste drum de noi unde, într-alt bordel, un cocoșat pripășit dormea în grajdul cailor și era obiectul de batjocură al femeilor.

Frumusețea mea îmi da de multe ori de bănuț. Cui puteam semăna? Pentru că mama nici pe departe nu aducea cu mine la figură. Poate cu tatăl meu. Dar cine era acela? Îmi reaminteam de figurile

câtorva bărbați care pretindeau că sunt copilul lor, dar pe nici unul nu-l regăseam în înfățișarea mea.

O, cât de mult doream să aflu cine era tatăl meu!...

Câteodată, cu lacrimi în ochi, rugam pe mama să-mi spună cine a fost tatăl meu. La început m-a mințit, mai târziu m-a lăsat să înțeleg că, dinainte de a mă fi născut, nu l-a mai văzut. O singură dată a scăpat o aluzie la tatăl meu: „Poate mai trăiește“...

Aveam atunci nouăsprezece ani, vârstă la care orice „bastard“ se gândește să-și afle părinții. Eu, poate că unde eram bastard nedefinit, avusei, cu timpul, ocazia să-l întâlnesc pe tatăl meu.

Într-o zi, mama se duse în oraș. Mi-aduc aminte că era foarte grăbită, și din stradă s-a mai înapoiat ca să-și ia ceva din cufăr. Grăbită cum era, a uitat lada deschisă. Era o ladă mare, în care mama ținea ce avea mai de preț. Niciodată nu am avut ocazia să cunosc conținutul aceluia cufăr. Curiozitatea m-a împins să scotocesc în el. Aveam și dorința de a lua unele cărți, pe care mama le păstra ferindu-le de a cădea în mâinile fetelor care le prăpădeau. Între alte cărți se afla acolo și o biblie veche, legată foarte frumos și ornată cu alamă pe la colțuri. Niciodată nu văzusem cartea aceea pe masa mamei mele. Tentat de frumusețea ei, începui s-o răsfoiesc. Conținutul mi-era absolut necunoscut. Mama ținea în lada ei o carte bisericească! Ciudat. O înmormântase în fundul lăzii, poate cu credință cu tot. E drept, nu pomenea numele lui Dumnezeu, nici pe la biserică nu se ducea.

Am rămas îngândurat ca de ceva misterios. Presimțeam că filele acestei cărți conțin un secret. Cu mâinile tremurânde am răsfoit cartea, hotărât să aflu enigma. Tot misterul a fost o fotografie care s-a desprins de la ultima filă. Întâi crezui că era o fotografie de a mea, luată cu câteva săptămâni înainte. Mama mă trimisese să mă fotografiez și mă rugase să iau numai pozițiile pe care le dorea dânsa, dându-mi unele explicații pe care le respectai. A fost foarte mulțumită.

Fotografia găsită în biblie nu era a mea, observai că era veche. Totuși, chipul de pe ea, cu mici deosebiri, era al meu. Asemănarea extraordinară dintre noi m-a pus pe gânduri.

Cum stam pe pat și priveam fotografia, deodată am început să râd fără să-mi dau seamă de ce. Mă fulgeră un gând: „E tatăl meu!“...

Și fulgerul acela mă înfierbântă, mă năuci, încât am răcnit puternic: „Da!... E tatăl meu, nepriceputule!... Nu-l vezi?!...”

Tatăl meu, a cărui fotografie mama o înmormântase în fundul unui cufăr de aproape douăzeci de ani!

Pentru ce nu mi-a spus adevărul? Pentru ce mă chinuise? Pentru ce m-a lăsat batjocorit de toți nechemații, să mă revendice ca pe fiul lor?... Pentru ce? Pentru ce?...

Poate că era mort!... Dar putea să-mi spună: Tatăl tău e mort!... Dar nu! Nu era mort, ea îmi spusese odată: Poate mai trăiește!... El „trăia”, undeva, nepăsător, fără remușcarea că progenitura lui se află într-un bordel, crescut de târfe, iubit de ele, și învață carte ținând conul prezervativelor!...

Am strâns pumnii și, privind în sus învrăjbit, am zis:

– Îl voi găsi! Dacă pentru a afla această fotografie a trebuit să sufăr douăzeci de ani, voi mai suferi cea mai josnică umilință, spre a da de omul acela...

Pusei totul la loc, în ordinea în care le găsisem, iar mamei nu-i spusei nimic. Ani de zile nu-i mai pomenii de tatăl meu.

Un lucru s-a schimbat fundamental în mine din ziua aceea: atitudinea mea. Îmi pierise din suflet umilința bastardului – aveam un tată!... Știam doar eu, dar era suficient ca pieptul meu să-mi tresalte de bucurie.

Dar mai aveam și un scop în plus pentru care trăiam: vroiam să dau ochi cu omul acela.

Atât.

CAPITOLUL V

TRECUSERĂ CINCI ANI DE-ATUNCI. În acest timp făcui și armata. Patroana casei murise cu doi ani mai înainte, tocmai când eu mă eliberasem din armată. Mama rămăsese ca și stăpână în bordel. Era încă tânără, împlinise patruzeci și patru de ani; așadar, mai putea conduce localul. Silvia era mai tânără decât mama, ea avea întâietatea față de patron, dar fiind o fire ciudată, lăsase totul în seama mamei, căutând a sta cât mai retrasă. Tina murise în spital. Plecând eu, fetele, în lipsa mea, se lăsaseră pradă viciilor care le minaseră sănătatea. Singure, femeile acelea, nu se puteau conduce. Și-atunci, m-am convins mai mult de necesitatea mea acolo, deși gândurile de plecare în lume puseseră stăpânire pe mine.

Nu pot spune că femeile duceau o viață fericită în bordel, nici nu doream vreunei femei să ajungă acolo, dar mă gândeam că cel puțin dacă ajungeau, datorită unor împrejurări nenorocite, la bordel, să nu se chinuiască. Eram și eu un proscris, ca și ele, ne înfrățește același noroc, sau nenoroc, nu mă costa nimic ajutorul ce li-l dam.

Poate că dacă ascultam de îndemnul patroanei, pe vremea când trăia, ca să mă ocup cu recrutarea de fete, poate reușeam să strâng avere frumoasă. Aveam toate însușirile ce mi se cereau. N-am făcut acest lucru nici în glumă, deși eram calificat de toți din jurul bordelului ca atare.

N-am îndemnat nici o femeie să plece din bordel, fiindcă nici una nu mi-a cerut-o, dar n-am adus nici o femeie ca să se prostitueze. De multe ori, când vedeam venind fete noi, mi se făcea milă de ele și,

retras undeva, plângeam. Cunoșteam dinainte soarta care le aștepta și mă gândeam la mama. În fiecare fată vedeam pe mama mea.

Când, într-una din zile, am aflat că una dintre fete era însărcinată, am alergat de la mama la Silvia, le-am cerut bani pentru fata aceea și am reușit s-o internez la Maternitate. Altfel aș fi înnebunit de durere. Un copil născut și crescut în bordel, așa cum am fost eu!... Puteam eu să fiu atât de ticălos ca să doresc și altor femei viața din bordel?... Nu aveam în mintea mea întregul cortegiu de suferințe al mamei mele? Eram obligat să întind mâna mea acelor ființe nenorocite. Trăind aceeași viață, apărarea noastră era comună, ca și suferința, tocmai pentru ca viața să ni se pară mai puțin chinuitoare. Femeile din bordel aveau nevoie de ajutorul meu, al unui om ca mine, nicidecum de-al altora care se prezentau ca moraliști.

Cu aceste păreri îmi reluai activitatea în bordel, după ce terminasem definitiv armata. Mama și cu Silvia mă reprimă bucurăse, știind că de aici încolo voi fi numai al lor. Silvia, văzându-se înșelată în presupunerile sale, îmi acordă aceeași dragoste de la început. Începuse să cugete la o altă fericire pentru viitorul meu. Nu-mi spunea, dar observam că asta era preocuparea ei de fiecare zi. Crea din nou vise, căutând să mă formeze pentru ele.

Așteptam rezultatul, cu hotărârea de a o asculta orbește. Era tocmai ce doream eu, pentru că eram la o vârstă la care-mi dam seamă de tot ce se petrecea în jurul meu.

Nu trecu mult și surveni un eveniment nou în banalitatea bordelului. Era o scrisoare.

Un fost camarad al meu din armată, dornic de a mă revedea, după un an de zile, îmi scria rugându-mă să-l vizitez. Se împrietenise cu mine mai mult pentru că eram mai „spălat“. „Spălat“ era termenul din cazarmă, prin care se deosebeau soldații care aveau familii mai înstărite. Deși considerat și eu „spălat“, mie nu-mi plăceau spălații tocmai fiindcă erau așa. Ce aveam eu comun cu ei? Ei descindeau din familii nobile, pe când eu... din bordel. O diferență morală ca de la cer la pământ. De ce n-am respins prietenia acestui tânăr care mă judeca după haine, neștiind că mama conducea un bordel? Cum nu făcusem armata în București, nu putuse să afle adevărul și greșeala mea a fost că am răspuns prieteniei sale în cazarmă.

Și, deodată, acel prieten îmi cerea să-l vizitez, la părinții lui, în provincie. Îl auzisem spunând de multe ori că are familie bogată. Invitația lui mi se părea atât de imposibilă, încât nici nu mă gândeam să-i dau curs. Desigur că el credea că descind și eu dintr-o familie la fel de onorabilă ca a lui. Am făcut imprudența să arăt mamei și Silviei scrisoarea prietenului meu. Ele visau *raci mari* pentru mine. De când nu mai profesau în bordel, aveau altă atitudine, păreau amândouă prea serioase pentru cele ce făceau. Văzute pe stradă, nimeni nu ar fi spus că nu fac parte din lumea bună.

Vroiau să mă reabiliteze.

Când nu exagerau prea tare, le lăsam să se hrănească cu visele ce și le făceau. Parcă în sufletul meu nu mocnea același dor!... Dar era o mică deosebire: eu ieșeam în lume uneori și acolo mă simțeam săgetat și înfrânt. Lumea era dornică de senzații și eu îi ofeream un spectacol gratuit. De câte ori nu mă reîntorceam acasă, ca un câine plouat, ca apoi să mă închid undeva și să plâng!...

A! Dacă aș fi avut bani, se schimba situația... Pe patronul bordelului, care avea bani, nici capul nu-l durea! El vizita cluburile cele mai distinse și juca la masa verde cu magistrații... Mie-mi era rezervat oprobriul public. Eu eram nemernicul hulit și batjocorit. Nu-mi puteam recruta prieteni decât printre cei de teapa mea, dar pe aceia nu-i primeam eu și astfel mă resemnam la singurătate. Silvia înțelegea mai puțin adevărata situație, de aceea ea se gândea la reabilitarea mea. Mama nu înțelegea deloc, era mai naivă decât un copil. Dacă n-aș fi fost eu, Silvia de mult era plecată din bordel; dacă n-ar fi fost Silvia, mama, nepricepută și visătoare cum era, nu și-ar fi putut aranja o situație mai omenească. Silvia a fost pentru noi salvarea.

Când auzi mama că refuz să mă duc în familia prietenului meu, izbucni în plâns. Ședeau amândouă în cameră, una în fața celeilalte, agitate. Încetau să plângă numai pentru a-mi pune câte o întrebare.

– De ce nu vrei să te duci? Trebuie, te rog eu!...

Voind să curm discuția, mă ridicai hotărât.

– Mamă, nu mă duc, am motivele mele!...

– Ce motive?

– Nu ți le pot spune; de ce să ne tulburăm liniștea, dacă nu e nevoie?

Cei-i puteam spune, decât că mi-era rușine că eram fiul ei? Dar puteam face asta? Însemna s-o îndurerez mai mult.

Mă apropiai mult de dânsa și o privii drept în ochii ei uzi de lacrimi.

– Mamă, lasă-mă, nu mai insista! De ce nu te mulțumești cu dragostea mea, numai cu atât?...

Mama mă privea din ce în ce mai umilită.

– Te înțeleg, fiule, știu de ce nu vrei să te duci...

În clipa aceea nu-și putu stăpâni un nou torent de lacrimi. Ochiul ei m-au pătruns la inimă cu privirea lor de mamă rănită. Atunci, ca să-mi evit lacrimile, o îmbrățișai.

– Mama mea scumpă, nu mai plânge, mă duc...

A fost de ajuns atât, pentru ca să mă strângă la piept cu bucurie. Mă ținui mult timp așa. Cât de fericită o simțeam.

Când îmi dădu drumul zise, zâmbind:

– Să-ți fie rușine! De ce mă chinuiești?

Nu știu de ce mi-a trecut prin gând atunci să-i răspund tot cu o întrebare:

– Dar tu, de ce mă chinuiești?...

– De ce te chinuiesc?

– De ce nu-mi spui cine este tatăl meu?...

O văzui pălind, nici o tresărire, plecă privirea și mâna ei tremură pe capul meu.

– Da, ai dreptate, spuse ea gânditoare.

Părea că-și răscolește toate colțurile minții.

– Da, ai dreptate, da!... Tot trebuie, odată și odată, să cunoști adevărul!...

Ca și când și-ar fi adus aminte ceva, de mult uitat, sări din pat drept la cufăr și-l deschise emoționată, parcă i-ar fi fost teamă să nu uite din nou.

Știam ce căuta: Biblia... Scoase totul afară din cufăr, iar când găsi cartea, veni cu ea spre mine, amestecată. Glasul îi era stins:

– Dragul meu, de când te-ai născut tu, n-am mai deschis această carte, pentru că-n ea am ascuns fotografia tatălui tău, iat-o!...

Ce-a mai urmat a fost o poveste veche, care venea de dincolo de scripturi. Poate de aceea mama își îngropase tot trecutul între filele unei Biblii.

Știu că după cele povestite de mama, am jurat în gândul meu s-o răzbun. Nu m-a revoltat povestea, care-n esența ei era ceva banal: O fată singură, lucrătoare la un atelier de mode, care iubise un student, sărac și el, care-o lăsase însărcinată; dar revoltător era că o introdusese într-un bordel, pentru că lui îi trebuiau bani.

Toate fetele din bordel trăiseră, până la un punct, povestea mamei mele, însă pe nici una n-am auzit-o zicând că a avut un amant atât de ticălos încât s-o aducă la bordel gravidă.

Și, proasta de mama, mai spunea, după douăzeci de ani: „Cât de mult îl iubeam!...”

Așa e viața!...

Dar, pentru că mai trebuia să aștept până la o eventuală întâlnire cu tatăl meu, al cărui nume mama nu mi-l denunțase, lăsați speranța în seama fatalității. Numai fatalitatea ne oferă adevărul pur. Celelalte soiuri de adevăr sunt ca bijuteriile false pe care oricând le poți înștrăina, fără regret.

Plecai spre prietenul meu din provincie, ca să îndeplinesc dorința mamei. De altfel, mă temeam ca prietenul meu să nu vină prin București și cu această ocazie să treacă pe la mine. M-ar fi durut peste măsură.

Cum de nu mă gândeam în noaptea aceea, când călătoream, că trenul mă ducea să întâlnesc, așa de curând, un om, pe care, înfuriat de destăinuirile mamei, îl uram de moarte!... Să mă întâlnesc cu scumpul meu tată!... Așa spun copiii: „scumpul meu tată!...”. Și buzele lor se țuguiesc ca după ceva dulce. Eu gustasem din acea dulceață. N-am pronunțat vreodată cuvântul : Tată!... În schimb, am fost sătul de cealaltă papară: Bastardul!...

Prietenul meu, anunțat de mine, mă aștepta în gară. Era foarte bucuros de sosirea mea. Acasă la el mă lăudase destul, astfel că eram așteptat cu nerăbdare.

Am fost primit admirabil. Aveam în mine ceva din omul-minune... Cele relativ douăzeci de „mame” pe care le-avusesem permanent, numericește, mă șlefuiseră atât cât să par un om interesant. Ajutat de fizicul meu distins, de hainele mele elegante, aveam suficient aer nobil. Ce-mi lipsea, ca să fiu definitiv aristocrat, era zâmbetul blazat al degeneraților și monoculul. Zâmbetul meu era senin, atât

moștenisem de la mama. Zâmbetul ei era senin, fiindcă toată viața visase. Nu puteam uita mutra pe care-o făcuse când a spus despre tatăl meu: „Cât de mult îl iubeam!...”

Mama era dintre femeile acelea care, în dragoste, jertfesc totul, fără precupețire. Ce însemna persoana ei, atunci când omul pe care-l iubea era în suferință?...

Dar el, el, ce recunoștință-i păstra?

Veni timpul când îl cunoscui și apreciai.

Eram de trei zile în casa prietenului meu. Se stabilise împreună cu familia, pe tot timpul verii, la conacul moșiei lor. Toți erau atât de buni, cum nu mă gândisem. Tatăl său făcea comerț cu grâne. Mama sa, o femeie aleasă, era o bună gospodină. Mai avea și o soră minunată, Gina. Gina a fost primul înger pe care l-am întâlnit în viața mea. La prima noastră întâlnire, frumusețea ei m-a făcut să tresar de uimire. Într-adevăr, existau ființe mai frumoase decât Silvia, pe care o crezusem cea mai frumoasă dintre femei?

Dar și prezența mea o pusese pe gânduri pe Gina. O auzii spunând în prima zi fratelui ei: „Într-adevăr, prietenul tău e tulburător de frumos...”

Acele șoaapte mă fericiseră. Eram cu toții foarte primitivi, și-nțelesei de ce prietenul meu grăbise invitarea mea.

Paul, Gina și eu eram nedespărțiți. Tustrei băteam, pe jos, sau călări, drumurile prin împrejurimi. Uneori plecam din zorii zilei și ne reîntorceam seara când, frânți de oboseală, așteptam ora de culcare.

„Ah, cât de fericit sunt!”, scriam mamei mele, și-i mulțumeam din tot sufletul că m-a forțat să plec. Eram chiar fericit. Numai că uneori, în mijlocul celor mai agitate veselii, un nour venea să-mi întunece fericirea. Era amintirea că sunt fiul mamei mele și oftam.

Nourul acela mi-l spulbera Gina, când îmi punea veșnica întrebare:

– De ce oftezi?

Mă prefăceam că nu-mi dau seama, că fără să vreau oftam, și-ncepeam să râd.

– Numai eu am să te dezvăț de obiceiul acesta!...

Într-o dimineață, după vreo două săptămâni de la sosirea mea acolo, călăream, departe de conac. În zare, printre două dealuri, se arăta o clădire mare. Privind într-acolo, Paul zise surorii sale:

– Gina, să știi că ne-au sosit vecinii! Se vede o mașină în curte, nu?

– Într-adevăr, au sosit! – răspunse ea punând mâinile streășină la ochi.

Iar adresându-se mie:

– Sunt niște prieteni buni de-ai noștri... Măine îi vizităm, nu, Paul?

– Da, firește!

Întoarserăm caii și-o luarăm în galop, spre pădure. Paul avea o slăbiciune: vânătoarea.

De câte ori porneam la câmp, lua pușca cu el. Ajunși la marginea pădurii, zări o vietate sălbatecă. Lovi deodată calul cu pintenii și porni în galop...

– Ne întâlnim la cotul pădurii!... strigă el.

– Poftim!... zise Gina scandalizată, – e nebun în toată regula!...

Pentru un vânat, e în stare să-și omoare calul!... Ne vom ține după el, dar nu așa nebunește, lăsăm caii la pas. Sau vrei să descălecăm?

– Cum dorește domnișoara!...

– Ți place pădurea?... mă întrebă Gina.

– Cum nu!...

– E proprietatea noastră. Altfel crezi că Paul și-ar permite să vâneze în timpul acesta când nu-i voie?!

Conversația noastră continuă banal. Apoi, nemaivând despre ce vorbi, tăcurăm puțin timp. Observai că Gina era stăpânită de-o nerăbdare.

În sfârșit, vorbi:

– Măine, vom vizita familia Dumitriu, acolo unde ți-am arătat.

Sunt niște buni prieteni de-ai noștri. Sunt: mama, tata și-o fată. Te amuzi și râzi la ei ca la teatru. Ți place să faci vizite?...

– Da.

– Mai ales că d-șoara Dumitriu este o fată frumoasă!... Are să-ți placă?

Tresării, zâmbind:

– Dar nici n-am văzut-o!...

– Dacă-ți spun eu că e frumoasă!...

– Nu știu ce să vă răspund.

– Având în vedere că e frumoasă... cu siguranță că o să-ți placă.

Ca să-i fac plăcere, aprobai. Ea adăugă, râzând:

– Ha, ha!... Atunci ai să oftezi mai mult. Mă gândesc că o să fiu nevoită să-ți pun comprese la cap... sau la inimă...

Simulai o supărare:

– Am zodie rea azi, sunt nevoit să plec, altfel prevăd că va fi rău de mine, dacă mai stau.

– Haha!... râse Gina – cam greu să găsești drumul spre casă, singur. Mai curând vei nemeri la d-șoara Dumitriu, decât la noi.

– Socotiți că merit toate acestea?

– Da!... Le meriți!...

– Pentru ce?... Nu mă simt vinovat cu nimic!

Gina se emoționează brusc. Chipul ei se îmbujoră și lăasă privirea în jos. Nu mai avea curajul să vorbească. Târziu, gângăvi rușinată:

– Ești vinovat, pentru că...

– Pentru că?... Să aud!...

– Și eu sunt frumoasă, dar pe mine nu mă plăci...

Simțeam că inima încetase să-mi mai bată în piept, ori bătea prea tare, încât nu-i mai simțeam bătaia. Mă roșii tot. Lăasai și eu privirea, tăcut. Observând efectul vorbelor ei, Gina se asocie la tăcerea mea. Continuarăm drumul în liniște. Astfel, amândoi urmăream, cufundați, evoluțiile unei șopârle care apărea și dispărea prin iarbă. Din depărtare se auzea vuietul văii pe care se aflau turmele de oi la pășune.

Trebuia să urcăm o pantă, și mă gândeam că Ginei i-ar veni greu s-o urce pe jos. Atunci zisei, fără a ridica privirea:

– Vroiți să vă ajut să încălecați?

– Da.

Agățai frâul calului meu de un pom și îi ajutai Ginei să încălece. Făcui la fel.

– Ești supărat pe mine? mă întrebă Gina.

– Nu.

– De ce nu vorbești?

– Despre ce să vorbesc?

– Să reluăm conversația întreruptă.

– Despre d-șoara Dumitriu, pe care n-o cunosc?...

– Ah, îți face plăcere!... A și început să te obsedeze d-șoara Dumitriu!...

– Nu, dar despre dânsa vorbeam.

– Nu te știam atât de uituc!... Cum de n-ai uitat un subiect mai vechi, și ai putut uita unul mai recent?... Hai să descălecăm...

Sări de pe cal fără ajutorul meu.

– Atât de puțin te gândești la persoana mea, încât lângă dumneata fiind și ai și uitat că vorbeam despre mine?...

În clipa aceea am oftat.

– Pentru ce oftezi?...

– Nu, am protestat eu, n-am oftat.

– Ah, ce mincinos ești!...

În momentul acela caii mergeau înaintea noastră cu un pas. Nu știu cum făcui că smucii căpăstrul calului meu și animalul veni cu botul lângă celălalt. Astfel ne găsirăm amândoi cuprinși între cei doi cai. Mă simții învins.

– Gina, șoptii eu, nu mă chinui...

Ea zâmbi întâi drăgăstoasă, dar cum caii nu se depărtau, brațul meu atingând ușor brațul ei, îi simții căldura trupului și apoi brațele ei mă cuprinseră pe după gât.

– Gina, te iubesc!...

– Și eu, murmură ea.

Atunci bastardul întunecat și hulit sărută îngerul alb. Fericire la care nu aș fi îndrăznit să mă gândesc vreodată.

Nu m-am putut opri în clipa aceea să nu-mi reamintesc cine sunt și să nu oftez. A fost primul oftat de fericire din viața mea.

CAPITOLUL VI

SUNT ÎN A ȘASEA ZI de grevă a foamei. Renunțarea la orice alimentație nu vreau s-o justific nimănui. E o hotărâre absurdă, poate, pe care am luat-o săptămâna trecută, jos, în saline. Mi s-a părut stupid să lovesc zilnic cu târnăcopul în niște bulgări de sare, din care nu aștept să iasă nimic. Oare fericirea pierdută o voi găsi sub aceste stânci de sare? Nu. Acolo, la fund, nu zace visul meu de odinioară, nici măcar amăgirea. Voi lovi cu târnăcopul un an, doi, trei, cinci... dar pe urmă? Libertatea!... Ah! Nu! Mi-e groază de acest cuvânt...

Pentru că sunt prea slăbit m-am dus la Infirmerie. Șase zile de foame e un chin îngrozitor. N-am cunoscut acest chin până azi, soarta mi l-a rezervat aici. Poate că am să mor, poate! Nu știu ce ar fi mai bine, când libertatea nu mă mai tentează.

Cucerind dragostea Ginei, eram în drept să mă consider fericit. Am fost norocos? Nu. Norocos eram dacă muream în timpul acela. Mă sfârșeam atunci în cei mai frumoși ani ai vieții mele căci, sărutând pe Gina, fericirea mea culminase. Iar eu, nepriceputul, credeam că de-atunci începe fericirea pentru mine. Îndrăgostitul e pe jumătate nebun. Așa eram și eu atunci. Nu mă mai gândeam la nimic. Unde-mi erau mințile cu care calculasem până atunci orice mișcare? Pentru ce n-am fugit în seara următoare, când știam bine cine sunt?... Aveam eu dreptul la dragostea unei fete din lumea „cealaltă”? Eu, bastardul?... Copilul zvârlit în gunoiul murdar, în bordel?... Nu știam ce mă poate aștepta?...

Nu, eram nebun!...

Nu am avut puterea să fug în noaptea aceea, deși de trei ori îmi făcusem bagajul.

Ce bine ar fi fost!...

Eu, omul călit în viață, care în copilărie, cu slabele-mi puteri, mă luptasem un an cu o școală întreagă și-o învinsesem! Învinsesem pe oamenii din lumea de dincolo de bordel, lumea Ginei. Ea era dușmanul meu social.

Încercasem să cuget, să mă duc cu gândul spre alte zări, dar nici gândurile nu-mi folosiră. Atunci renunțai și la ele, lăsând lucrurile să se desfășoare în voia lor. Voi ieși învins? Fie!... Voi plăti cu viața greșala.

A doua zi de dimineață, pe când eram cu toții în sufragerie, sosi un om călare de la curtea vecină, care aduse vestea că întreaga familie Ivăneanu era invitată pentru prânz acolo. Familia Dumitriu vroia să reia legăturile cu vecinii săi. Desigur, neștiind de prezența mea între ei, n-a pomenit nimic despre mine. De aceea, profitând de întâmplare, spusei că voi rămâne acasă, având de făcut câteva scrisori.

Dar bunătatea acelor oameni nu era dintre acelea care se pot păcăli cu o astfel de scuză.

– În primul rând, când va auzi domnul Dumitriu că ești aici, ne va trimite să te aducem cu forța, spuse Paul.

– Iar pentru a ne scuti de această trudă, du-te și te pregătește de plecare, adăugă Gina, râzând.

Ea mă privise întâi îngrozită, auzind că vreau să rămân singur acasă. Ochii ei mă priveau muștrător și plini de dorințe, care pentru mine erau mai mult decât porunci. Eram gata înaintea tuturor și mă dusei în grajd să-mi iau calul. Imediat sosi și Gina.

– Cum ți-a trecut prin minte să spui vorbele acelea? mă întrebă ea.

– Am greșit, Gina, iartă-mă!...

– Am să te iert, dar altădată te rog să mă întrebi în prealabil pe mine înainte de a vorbi.

Stăteam în fața ei ca un copil care greșise. Rotindu-și privirea și observând că nu era nimeni, Gina mă sărută.

Când sosirăm pe cârrip, îmi șopti:

– Mi-e teamă de tine.

– De ce?

– Mă gândesc la Mara.

Considerând că a făcut o vagă aluzie răutăcioasă, tăcui. Deodată Gina strigă:

– Băieți, uitați-vă pe șosea! Cine vine, Paul?...

Fratele ei râse.

– Cine poate fi, decât Mara! strigă el voios.

În fața noastră venea, în fuga calului, domnișoara Dumitriu. Când se opri, strigă poruncitor:

– Jos!

Întâi sări ea. Era așa de intimă, parcă s-ar fi despărțit cu o oră mai înainte de noi. Dar privind spre mine mai atentă, i se stinse zâmbetul de pe buze.

– Cine e domnul?... întrebă ea căutând să pară serioasă.

– Prietenul nostru, strigă Gina.

Paul îmi pronunță numele. Între timp, curajul d-șoarei Dumitriu revenise, fiindcă imediat pufni în râs spre a-și ascunde timiditatea. Ea îmi spuse:

– Dumneata semeni cu cineva, nu-mi aduc aminte acum cu cine. Îmi pare bine de cunoștință, domnule!...

Și-mi întinse o mână tremurătoare.

Tot drumul m-a privit; ochii ei nu m-au slăbit o clipă.

Când ajunserăm în poarta casei lor, domnișoara Dumitriu spuse:

– Tata nu este acasă, e dus la câmp, dar trebuie să sosească imediat.

Găsirăm acolo pe Ivăneanu, cu soția, plecați înaintea noastră cu trăsura. Doamna Dumitriu mă primi cu un zâmbet, după care înțelesei că se discutase despre mine. Cu toată prietenia pe care Mara se grăbea să mi-o arate, ocupându-se de mine, mă simțeam totuși stingherit.

Mara era frumoasă, dar nici pe departe nu se compara cu Gina. Figura ei îmi amintea pe aceea a Tinei. Toate femeile care se numesc „fatale“ se înrudesesc ca figură; au aproape aceleași mișcări și până și vocile li se aseamănă. Mișcările Marei erau nervoase. Vorbea foarte mult. Îmi pusese o mulțime de întrebări, astfel că într-o jumătate de oră era informată asupra tuturor îndeletnicirilor mele de predilecție.

Tocmai priveam descurajat spre Gina, când auzii claxonul unei mașini.

– A sosit tata! strigă domnișoara Dumitriu.

Prin fața ferestrelor din curte trecu un bărbat cu o barbă cărunță și cu ochelari, care ne salută. Sosi în mijlocul nostru foarte entuziasmat. Era de statură potrivită, cărunț, dar părea totuși tânăr. Când îi fui prezentat, observai că tresare și mă privește atent.

– Parcă... parcă am mai auzit de numele dumneavoastră... zise el puțin contrariat. Cum ați spus că vă numiți?

Repetai. Rămase cu privirea întunecată, ațintită la mine.

– Domnul... Ah, da!... Un vechi prieten...

„Hotărât“, mă gândeam „omul acesta mă cunoaște!“ Nu puteam bănuî de unde, dar rămăsei convins că mă cunoștea.

Când stam la masă, domnul Dumitriu începu intenționat discuția despre mine.

– Aveți părinți, domnule?

– Doar mamă, răspunsei înfricoșat.

– Tatăl dv. a murit?

– Da.

– De mult?

– Când aveam vârsta de un an.

– Ah, exclamă domnul Dumitriu, ciudat!... În cazul acesta nu l-ați cunoscut?

– Defel.

Aveam impresia că sunt supus unui interogatoriu care avea să se sfârșească cu demascarea mea. Mă gândeam la o fugă convenabilă.

– Așadar, nu aveți tată?

Felul cum îmi pusese această întrebare, rezonanța vocii sale, mi s-au părut cunoscute. Astfel că privirea mi se lărgi peste pupilele ochilor, pătrunzându-l până dincolo de masca bărbii sale fixe și încâinate. Mă simțeam încolțit; el plecă ochii. Atunci îi observai mai ușor conformația capului. Deodată îmi răsună strident în urechi vocea acestui om. Vocea lui Dumitriu semăna teribil cu vocea mea. Ce zăpăcit eram!... Cum de n-am observat de la început că omul acela era tatăl meu?!... Era chiar el, da! Îmi găsisem tatăl tocmai când doream mai puțin acest lucru.

Pentru aceasta mă tot cerceta asupra familiei mele; voia să fie sigur!... Din clipa aceea între noi se deschisese un foc, care trecu dincolo de ochii noștri. Răspunsei târziu la întrebarea lui:

– Da, domnule, după cum v-am spus.

Descoperii un truc pe care vroia să-l întrebuințeze cu mine.

– Mi se pare că l-am cunoscut pe tatăl dumitale. A fost magistrat?

– Nu, domnule, tatăl meu a fost altceva...

Apăsai într-adins pe ultimul cuvânt. Nu îmi dădeam bine seama unde vroia să ajungă omul acela. Vroia să mă demaște.

De aceea am curmat discuția:

– Nu am obiceiul să vorbesc prea mult despre tatăl meu...

Memoria lui mi-e prea scumpă!...

El coborî din nou privirea și nu mai adăugă nimic.

După ce ne scularăm de la masă, căutai să fiu cât mai aproape de Gina. Privirea ei era singurul meu suport de rezistență. Pe de altă parte, Mara privea spre mine din ce în ce mai insistent.

Ea spuse Ginei ceva mai târziu:

– Hai cu mine, să-ți arăt un tablou nou.

Privii descurajat spre Gina, care-mi înțelese dorința.

– Poate merge și prietenul nostru cu noi?

– Cum să nu!

Intrarăm într-un salon pe pereții căruia atârnav numai tablouri de valoare. Fetele se opriră să le privească, eu trecui mai departe, așezându-mă pe un scaun. Neavând ce face, luai un album de fotografii de pe masuță. În clipele acelea am avut aceeași presimțire ca și-atunci când găsisem în cufărul mamei Biblia. Răsfoii albumul, agitat; aveam siguranța că voi găsi acolo aceeași fotografie. S-ar crede că aiurez scriind aceste lucruri imposibil de crezut. Nu țin deloc să însăilez povestiri senzaționale. Dar adevărul adevărat este că am găsit imediat fotografia dorită. Deci, tatăl meu era cu adevărat domnul Dumitriu.

Auzii vocea Ginei care mă striga în momentul acela; mă repezii spre ea foarte stânjenit.

– Cum se face, îmi reproșă Gina, că n-ai auzit? Te-am strigat de trei ori.

Ea mă muștră că n-am auzit-o, dar eu blestemam „norocul” care m-adusese acolo. Ce bine mă simțeam eu în bordel!... Cât de mult îl doream acum...

„Fie ce-o fi, gândeam eu, la noapte fug din cercul acesta de foc. Simt că înnebunesc“.

Drept răspuns, scosei un oftat.

– Ah, iar oftezi... Uite, dragă Mara, dumnealui oftează într-una.

Mara, zvârlindu-mi o otheadă, răspunse:

– Poate a lăsat pe cineva la București...

Mă trezii și-mi recăpătai dispoziția necesară, astfel că până la plecare am fost vesel.

Când am ajuns acasă, făcui să se creadă că sunt bolnav, mă retrăsei grăbit în camera mea, zvârlii repede haina de pe mine, desfăcui geamantanul și-l îndesai cu toate obiectele împrăștiate prin cameră. Luai o hârtie albă și scrisei: „Dragă Paul, iartă-mi nepolitețea, dar plec astfel tocmai din respectul și recunoștința ce vă datorez. Adio!”

S-a făcut. Simțeam că aveam curajul necesar pentru desăvârșirea proiectului meu.

Adio iubire! Adio Gina!... Să uităm... căci uitarea e și ea tot o lege omenească, cum spune poetul!... Un pas, doi, trei, sunt în curte și din curte în șosea, și fuga!... Toată noaptea pe o câmpie umedă de rouă, până la gară.

Dar... în ușă ședea îngerul alb și străveziu: Gina.

– Uite, – îmi șopti, arătându-mi o armă lucitoare – dacă în noaptea asta pleci, mâine te vei reîntoarce, da, te vei reîntoarce...

Oricare altul, desigur, că n-ar fi plecat. Nici eu! Rămăsei, fără nici o explicație, cum dorea Gina.

A doua zi, vizita vecinilor ne-a fost întoarsă. D. Dumitriu n-a căutat să mă mai iscodească. Era convins, ca și mine, că sunt fiul său. Spre părerea de rău a Ginei, și a mea, Mara nu voia să cedeze la nimic. Trei zile întrebuiță toate mijloacele ca să mă cucerească. O evitam. Dar Mara nu era femeia care renunța atât de ușor; dublă pasiunea, tocmai fiindcă știa că sunt înamorat de Gina. Refuzul meu o exaspera. Între timp, Paul îmi spusese câteva întâmplări din viața ei. Era o fată frivolă are cărei sentimente nu se puteau defini, fără să nu faci aluzii răutăcioase.

Nu puteam s-o refuz, când, în cele din urmă, îmi ceru o convorbire între patru ochi. Primii, deși trebuia s-o mint pe Gina. Speram să pun astfel capăt întregii aventuri. Făcui ca întâlnirea noastră să se petreacă întâmplător. Eram pe verandă, singur, într-una din seri, când, din cauza ploii, toți se retrăseseră. Datorită acestei întâmplări, Mara rămăsese acolo peste noapte și o așteptam să vină după cum ne

învoisem. Vroiam să-i comunic, hotărât, refuzul meu. Îmi dădeam seama că orice relații erau imposibile între noi. Nu uitasem jurământul de răzbunare. Dragostea Ginei mi-l deviasse numai puțin, dar mă gândeam mereu la el. După convorbirea cu tatăl meu, ura mea împotriva lui se întreise.

Putem să uit chinul care-mi sfredelea inima?... Nu era nevoie să-mi reamintească de suferințele mamei, erau destule ale mele pentru ca ura mea să crească într-una. Chiar când o așteptam pe Mara, pe verandă, mă gândeam s-o urăsc, pentru că era fiica lui. În ea vedeam întruchipată toată ticăloșia tatălui meu. Vroiam s-o înfrunt din toate puterile mele, îndurerând-o.

Dar deși păstram neștrămutată hotărârea mea de răzbunare, simțeam, sub imboldul urii mele, mâna caldă a Ginei apăsându-mi fruntea îngândurată, îmbunându-mă. Era de ajuns o privire a ei ca să mă ferească atât ca să pot uita și suferințele mamei mele. Omul e și bun și rău. Omul acela, pentru ca să poată parveni, călcase peste orice sentiment. Ce însemna mama mea în fața ambițiilor lui? Aruncând-o pe ea în mocirlă și-a creat astfel puntea pe care a trecut apoi drumul ca să urce acolo unde năzuia.

Mă gândeam că pentru a ajunge în situația în care se află, a fost nevoit să-și jertfească totul: sufletul! Făcuse această jertfă supremă pentru ca să realizeze doar o avere banală. Cu toată josnicia lui, îl compătimeam.

Cu aceste gânduri o luai spre camera mea, când văzui că începe din nou să plouă. Eram bucuros că aveam un motiv de a nu mai aștepta pe Mara.

În cameră încercai să aprind lampa, când deodată auzii un zgomot în patul meu. Deși întuneric, observai că era Gina. Am rămas surprins și înfricoșat de gândul că s-ar putea afla în casă imprudența pe care o săvârșise. A veni în camera mea, când părinții ei aveau atâta încredere în mine! Era o imprudență fără pereche! Mai ales noaptea!

– Pentru ce ai venit? o întrebai mâhnit, căutând să fac lumină cât mai repede.

Mai întâi îmi stinse chibritul, apoi lăsă capul în jos, continuând să tacă.

– Gina, nu mă împac defel cu gestul acesta, iartă-mă că te dojenesc; gândește-te ce nenorocire ar fi dacă s-ar afla!...

Ea mă cuprinse cu brațele, disperată.

– Mi-a fost teamă de tine!

– Ah, dar ești copil!... Cum poți avea aceste gânduri?... Ți-am dat eu prilejul să mă bănuiești?

– Nu. Mă tem... Pentru ce a rămas Mara aici?

– Vom vorbi mâine dimineată, în liniște, acum du-te... Te rog foarte mult, pleacă.

Nici nu se clinti măcar.

– Știu, zise ea, o aștepti aici...

Dacă n-ar fi fost într-adevăr acesta cazul, aș fi pufnit în râs.

– Cum poți să te gândești la astfel de lucruri?

– Am văzut-o trecând mereu prin coridor.

– Îți jur că nu știu nimic!...

– Atunci, de ce-mi ceri să plec?

– Bine, dar nu te gândești la consecințele eventuale?

– Nu mă gândesc decât la tine.

Căzui în genunchi lângă ea, vorbele ei constituiau pentru mine suprema fericire. Ce contau suferințele îndurate? Nimic. Dacă Gina nu se gândea decât la mine, tot răul de pe pământ era o fericire!...

Trecuseră două ore și ea ședea mereu în brațele mele, uitând de restul lumii. Mă gândeam să-i spun adevărul; ea trebuia să știe despre mine cine sunt și ce pericol amenință fericirea noastră. Cu toată încrederea ce-mi acorda, conștiința mea cerea totuși să se elibereze.

– Draga mea, poți face orice pentru mine?...

– Da. Dispune cum vrei de mine, sunt a ta cu trup și suflet.

Ședeam alături, pieptul ei palpita, ochii mei lăcrimau. Mi se tulbura mintea de atâta fericire. Vroiam să-i povestesc romanul vieții mele, dar ea m-a oprit. La ce bun?

Am rămas mai departe îmbrățișați, uitând de trecut și de viitor; prezentul ne obseda, el era și trecutul și viitorul.

Când zorile se revărsau prin fereastră, Gina plecă. Îmi încredințase toate speranțele ei, fără precupețire. O aveam cu totul pe conștiință!...

De dimineată, Mara plecă fără să dea ochii cu mine. Am respirat ușurat. Dar reapăru a doua zi, împreună cu tatăl ei. Observai că Gina o primește zâmbitoare; căpătase încredere în mine.

Paul și cu tatăl său plecaseră la câmp, ca să aranjeze mașinile de treierat. Acasă nu eram decât eu, Gina și mama ei, care tocmai ne tălmăcea o carte franțuzească.

Nu știu cum mă pomenii singur cu Dumitriu. Fetele și doamna Ivăneanu dispăruseră la un colț de alee. Privii încurcat în jurul meu și-mi fu teamă de prezența acelui om lângă mine. Era tocmai ce nu doream. În tot restul grădinii era tăcere. Și totuși simțeam că-mi bătea inima puternic la gândul că Gina era în preajma mea. Omul acela era prea mic; în fața fericirii mele, puteam să-l ignorez.

Eram fără haină, cu gulerul cămășii desfăcut larg în jurul gâtului. Pieptul mi se umbrise puțin de soare. Nu mai știu despre ce vorbisem până atunci, dar Dumitriu, cum mergea alături de mine, mă apucă ușor de un braț. Țin minte că zâmbea ușor. Poate că vorbisem despre mușchii brațelor mele!... Zâmbii și eu cu gândul la Gina. El părea că atunci mă vede pentru prima dată. Privind în jos, mă întrebă:

– Cum te cheamă?

Rostii, fără să-mi dau seama, numele meu.

– Frumos!

Acest „frumos“, mă indignă. Mi-adusei aminte de toată ticăloșia lui. Atunci strigai:

– Dar ce te privește pe d-ta?!...

El mă fixă cu privirea, surprins de atitudinea mea neașteptată. Profitai de această scurtă tăcere și scrâșnii:

– Ticălosule!...

Păru tot mai surprins, dar calm.

– Ce sunt glumele astea, tinere?!...

Repetai:

– Ticălosule!...

Se dădu puțin înapoi.

– Nu te înțeleg... glumești... sau vorbești serios?!...

Tremurând, mă apropiai de el cu pumnii strânși, îl pătrunsei cu privirea și-i spusei mai calm:

– Nu mă surprinde atitudinea pe care o ai, altfel n-ai fi fost atât de ticălos în tinerețea d-tale. Cine sunt eu?...

– Nu te cunosc, răspunse pe un ton cu care vroia să mă tempereze.

– Adu-ți aminte: acum douăzeci și cinci de ani ai batjocorit o biată lucrătoare, apoi ai vârat-o într-un bordel, tocmai în timpul când

era însărcinată. Acolo a dat naștere unui copil care stă acum în fața dumitale. Prostituatele au avut mai multă milă de ea și de mine, decât d-ta!...

Tăcui. El începu să gângăvească încurcat. Nu știa ce să mai spună.

– Știu... eu!... Se poate!... E atâta vreme, de unde să te recunosc acum... tocmai acum!...

– Minți!... – strigai – m-ai recunoscut din prima zi. Din nenorocire îți semăn la figură. Altfel nu era nevoie să-mi iei acel interogatoriu asupra tatălui meu, în prima zi când ne-am cunoscut.

– Și-acuma ce pot face pentru dumneata?...

Mă simții jignit de această întrebare.

– Nimic, stimată domn! Am spus mamei mele că te voi pedepsi oriunde te voi întâlni, dar din respect pentru părul dumitale alb, te voi ocoli...

Întorsei spatele și plecai. Sus, în cameră, plânsei de mila mea. Toate jurămintele mele căzuseră, iubirea Ginei mi se năruise. Mă simțeam pierdut și fără pic de curaj. Rupând tăcerea care era între mine și omul acela, mi se părea că am căpătat un dușman în jurul Ginei. Cât nu dădusem cărțile pe față, lucrurile mi se înfățișau mai simple. Dar omul acela, pe care aveam tot dreptul să-l cred veninos, nu va căuta el să mă înfrângă? Aveam să văd.

În orice caz, simțeam că aveam de dus o luptă grea, pe de o parte împotriva lui, pe de alta, pentru reabilitatea mea, în vederea căsătoriei cu Gina. Trebuia să fiu un om cinstit, așa cum mă crezuse în prima noapte de dragoste.

În noaptea următoare, când Gina veni din nou în camera mea, îi comunicai că voi pleca pentru câțva timp la București. Îi vorbii. Ședea pe patul meu liniștită și asculta pe întuneric șoaptele mele.

– Fii calmă, o încurajai, nu trebuie să te mâhnești. Să ai mereu încredere în mine. Mă voi gândi numai aici și voi grăbi lucrurile ca să fim cât mai curând unul al altuia. Mă duc numai ca să desăvârșesc fericirea noastră.

Gina asculta în tăcere. Îi simțeam mâna fierbinte tremurând pe fruntea mea.

Îi auzii vocea duioasă:

– Dragul meu, de ce crezi că-mi este teamă? Oare n-am avut eu

totdeauna încredere în tine? Te-am socotit un om demn de dragostea mea și te-am iubit. Mă gândesc numai cum voi putea trăi fără tine până ce te vei întoarce!...

Aici fericirea mea culmină. Îmi venea s-o strig lumii întregi!... Fraților!... Voi, care n-ați iubit niciodată, sau voi, care n-ați fost iubiți, sunteți cei mai nenorociți oameni!... Voi nu știți ce înseamnă momentul când un înger spune cuiva că nu poate trăi fără el. Mai cu seamă unui om cum eram eu. Am căzut la picioarele ei, dar a fost prea puțin, trebuia să-mi scot inima din piept să i-o dau zălog. Cu un astfel de stăpân, inima mea nu putea decât să crească.

Nimănui nu i s-a părut curios a doua zi, la masă, când am comunicat că plec cu trenul de seară.

– Când te întorci? mă întrebară toți.

– Dacă nu vă incomodează vizita mea...

– Deloc! Deloc!... protestară în cor. Te rugăm să vii cât mai curând, vrem să fii aici când vor începe să se coacă strugurii...

Promisei că voi căuta să fiu înapoi cât mai curând. Pe urmă mă retrăsei în grădină pe o bancă, așteptând pe Gina pentru cea din urmă întâlnire înainte de plecare. Ea sosi zâmbind, asigurându-mă că toată familia regretă plecarea mea chiar pentru un scurt timp, cum o anunțasem. Făurirăm planuri mari pentru viitor, aranjând ca în lipsa mea Gina să împărtășească mamei sale intenția noastră de a ne căsători. Gina era convinsă că nimeni nu s-ar opune, știind că hotărârea părinților săi a fost totdeauna de a-și lăsa copiii să-și aleagă singuri tovarășii de viață.

CAPITOLUL VII

CÂND AJUNSEI ACASĂ, eram de-o veselie fără margini. Mama credea că am să înnebunesc, când mă văzu atât de animat.

– Ce ai? Ce ți s-a întâmplat? mă întrebă ea.

– Mamă sfântă! Mamă bună!... Sunt fericit cum nu cred să mai fie altcineva pe lume.

Îi povestii totul.

Ah!... Mama... care la neceaz plângea, la fericire plângea!...

– Acum, de ce plângi!?... o dojenii eu.

– Cum să nu plâng! se tângui dânsa – ești copilul meu, fericirea ta e și mai mare pentru mine. Ești sufletul meu și nu mă gândesc decât la tine!...

Fericire și fericire!...

Chemai pe Silvia și, auzind vestea, plânse și ea de fericire... A dracului fericire!...

Despre întâlnirea cu tatăl meu nu povestii nimic, nici mamei nici Silviei. Nu vroiam să le întunec bucuria. Ne sfătuirăm toți trei cum trebuia să procedăm, ca să nu se afle adevărata mea situație. Vroiam să las o perdea neagră peste tot trecutul meu. La ce bun să-l mai trâmbițez când era atât de odios?... Credeam în uitare, ea avea să scoată la suprafață adevăratul om din mine. Mi se cerea suflet și-l aveam intact. Când Silvia îmi spusese: „Am mare încredere în tine, tu vei dovedi că ești om!“ îi sărutai mâna recunoscător. Era doar mama care modelase omenia mea.

Hotărâram ca, eu și mama, să plecăm definitiv din bordel. În primul rând trebuia să găsim o locuință în oraș și după aceea mama

să se mute cu mine. În același timp să-mi gădesc o ocupație onorabilă. Pentru asta însă îmi trebuiau bani.

– Bani sunt, spuse Silvia, eu am zece mii de lei și-ți mai gădesc cu împrumut vreo două.

– Am și eu două mii! spuse mama, rușinată că a rămas la urmă.

– În cazul ăsta am să-ți fac rost de restul până la cincisprezece mii și cred că cu suma asta o să vă puteți aranja, adăugă Silvia.

De bucurie nici nu puteam scoate o vorbă. Mă așteptam eu la o astfel de surpriză? Erau două mame bune, care se întreceau să-și salveze copilul.

În zilele următoare mă ocupai de cele trebuincioase. De dimineață până seara alergam în stânga și în dreapta. După cinci zile de cercetări găsii o combinație bună cu un angrosist de făină, cu care intrai în tratative pentru o asociație. Urma să depun o sumă de bani, peste câteva zile, ca prim vărsământ.

Atunci sosi și prima scrisoare de la Gina. Între altele îmi comunica exact convorbirea avută cu mama sa. Doamna Ivăneanu era de acord.

*„...Urmează ca mama să vorbească cu tata și să-i ceară consimțământul. Dacă tata ar fi acasă și dacă nu aș ști că ești nerăbdător, ți-aș da în această scrisoare rezultatul definitiv, amânând-o până diseară. Mulțumește-te cu atât și ai răbdare până mâine. Despre Paul, nici nu-ți mai vorbesc: el a delirat de bucurie când a aflat că veți fi nedespărțiți toată viața. A ta, pe vecie,
Gina“*

Aceasta era scrisoarea Ginei. Prima scrisoare pe care o citeam de față fiind mama și Silvia.

– Draga mea, vorbi Silvia către mama, ar trebui să vă mutați numaidecât.

Silvia vorbea cu îngrijorare și duioșie.

– Nici vorbă, aprobai eu, cum stăm cu aranjatul casei?

– E gata, mâine te poți duce.

Mă apukai să scriu Ginei și cu ocazia aceasta îi comunicai și noua mea adresă.

De-atunci eram în așteptarea scrisorii următoare prin care să fiu anunțat de decizia domnului Ivăneanu. Îmi comunicase că nu va

întârzia mai mult de o zi, dar cu toate astea nici după două zile nu primii nimic. În a treia zi veni poșta dar nu-mi aduse decât o invitație la deschiderea unui cabaret nou, din oraș, pe care o azvârlii enervat.

„Ce înseamnă această întârziere? mă întrebam eu. Să fi refuzat domnul Ivăneanu? Nu se poate!“... Deodată mă cutremură un gând: Nu cumva vine Paul personal?

S-ar fi aflat tot adevărul, mi-aș fi văzut toate visurile spulberate. Era o nenorocire care m-ar fi distrus într-o clipă, o lovitură egală cu moartea.

Obsedat de aceste prezumții, mă repezii la poștă să dau o telegramă urgentă. Voiam să le comunic încă o dată noua mea adresă. Dar pentru care motiv să le telegrafiez?

Ah, da! găsii. „Ce mai faceți?“

Nu era un motiv extraordinar, dar n-aveam altul la îndemână.

De două nopți dormeam în casa nouă. Pusesem la ușă o cutie de scrisori, pe care scrisesem cu litere mari numele meu. Aveam două uși la intrare, pe amândouă bătusem câte o carte de vizită. Socoteam, în nerăbdarea mea, că toate acestea aveau să grăbească răspunsul pe care-l așteptam de la Gina. În două nopți nu dormisem nici două ore. Așteptam ziua și noaptea și tresăream la cel mai mic zgomot.

În sfârșit, a treia zi văzui intrând pe poartă factorul poștal. Deschisei fereastra, pentru că ușa ar fi fost prea departe. Credeam că visez, când văzui pe plic scrisul Ginei. Oftai ușurat: muiasem inima lui Dumnezeu?...

„Dragul meu – scria Gina – îți scriu târziu, fiindcă cu greu am putut să mă conving că sunt trează și că nu visez. Închipiuește-ți calomnie: Alaltăieri seară, când mama a întrebat pe tata dacă consimte la căsătoria mea cu tine, el a răspuns, în toată bunătatea lui: „da“. Ah, ce bucurie aveam! A doua zi de dimineață, pe când eram în sufragerie, cu toții, și-ți scriam, a venit d. Dumitriu. Tata nu s-a putut abține să nu-i comunice noutatea. El l-a luat pe tată deoparte și i-a vorbit ceva, ceva care l-a îngrozit pe tata. L-am auzit pronunțând de câteva ori cuvântul „bastard“. Apoi a mai spus că ești fiul unei femei... Ah, dragul meu, mi-e rușine să pronunț cuvântul... Mă îngrozesc...”

Cine-și poate închipui efectul acestei știri?... Citind, mă cuprinsese amețeala. Vârtejuri de nebunie îmi stăpâneau capul. Scrisoarea îmi căzu din mână, neterminată. Dacă continuam să citesc, înnebuneam de-a binelea. Căzui pe pat, gemând ca un animal înfierat, și două ore nu mă putui dezmetici. Ce am făcut în tot acest răstimp, nu știu. Când mă mai liniștii, mă ridicai și încercai să umblu prin cameră. Eram agitat. Vroiam să fac ceva, dar nu știam ce. Eram indignat și nu știam pe cine să-mi revărs ura: pe Gina, pe d. Dumitriu, pe mama care nu mă stârpise, pe mine... Nu știu!... Fui apucat de un hohot de râs nebunesc.

– Nu, nu se poate! zisei aproape urlând.

„Hotărât”, cugetam, „canalia care e tatăl meu, bestia aceasta, o voi ucide!” Se sfârșise... dacă pe mama n-o răzbunaseram, fiindcă dragostea Ginei mă adormise, acum când o pierd și pe ea trebuie să mă răzbun pe mine!... Ah, ticălosul!... Scosei revolverul; opt gloanțe; cinci pentru el trei pentru mine! Am pierdut tot, ducă-se dracului și viața mea! Mama!?... Să-și ispășească singură păcatul că nu m-a ucis încă de când eram în pânțelele ei!

În clipa aceea o uram. Nu iubeam decât pe Gina, în fața căreia eram dator să-mi spulber viața. Atâta puteam să-i ofer pentru jertfa ei.

Hotărât în cele ce aveam de făcut, ridicai scrisoarea de jos și continuai s-o citesc. Eram calmat.

Dar, ticălosul de mine!... Ticălos eram!... Cum de am putut sta două ore, fără a sfârși scrisoarea aceea?!... Am făcut jurămintе de prisos, luasem hotărâri absurde, dar nu știam că pe deasupra visurilor mele plana mâna fatalității. Batjocura fatalității!...

„Te rog - îmi scria mai departe Gina – comunică-mi ce ai de spus despre acest om, spulberă mai curând această calomnie ordinară. Înfruntă mârșăvia aceluia care caută să te insulte și pe care, desigur, numai gelozia fiicei sale l-a îndemnat să săvârșească nelegiuirea de a arunca asupra ta niște cuvinte grele.

Redă liniștea iubitei tale, care acum are, mai mult ca oricând, nevoie de ea, acum când simt că palpită, pentru prima oară în mine, fructul dragostei noastre. Pentru fericirea celui ce va veni, te rog.

Plâng, Gina“

Ha! Ha! Ha!... Auziți, răutate dumnezeiască!... Blestem de la nouă neamuri!... Soartă nenorocită!... Scârbă!... Cum nu te stingi,

soare, de-atâta păcat ce-l luminezi?!... Cum de nu se crapă pământul de povara relelor omenești? De ce omul e mai tare ca fierul la loviturile soartei și mai rău decât fiarele codrilor?!...

Eu, bastardul, aveam să fiu tatăl copilului ce urma să vină!... Ah, mamă, mamă!... Pentru prima oară te judec pentru greșeala ta; și plâng, mamă, ca un om căruia nu-i mai sunt de folos nici mâinile, nici ochii, nici gura, nici mintea. Ia-le înapoi pe toate, lasă din mine numai amintirea că am fost, ca să colind întreg pământul, să răzbun suferinzii, să te răzbun pe tine și pe mine... mamă!...

Amarnic mă mai tânguiam.

Zvârlii revolverul, canalia îmi scăpa și de data aceea. Un copil care suna un clopoțel de argint, de-acolo, dintr-o lume nevăzută, acel copil îmi ordona: Trăiește!... Nu muri, mai ai încă de suferit, nemernicule!...

Cu tot zbuciumul ce-l simțisem cu o clipă înainte, vestea cu copilul mă mișcase: începui să cuget la el. Voi avea un copil!... Îl vedeam mare, mare de tot, colos, de proporții incomensurabile!... Mă temeam pentru el, pentru viața lui și mai ales pentru viața lui civilă. Copil din tată necunoscut!... Eu, copilul din tată necunoscut, bastardul, cum mi se spunea, eu să fiu împins de acel noroc bestial, să creez copii cu tată necunoscut!... Eu, care sufeream pentru asta, și nu găseam încredere nici în inima canaliei care mă zămislise?

Deci, eram sortit să sufăr și soarta mă batjocorea.

– Mă țin norocul legat de soarta aceasta? ziceam, ei... bine... fie!...

Mă hotărâi să scriu Ginei adevărul. Mă supuneam, dar scuipam în față soarta.

Apoi, scrisei:

„Dacă soarta ne-a întâlnit, nu știu de ce ne desparte!... Cele spuse de d. Dumitriu sunt adevărate. Dar omul acela a uitat să spună un lucru pe care, deși doresc să-l știi, eu nu-l pot spune, deși tăcerea mă doare. Astfel ai afla că nu este numai un mizerabil, ci chiar un om bestial. Sunt un om cu sufletul curat. Dacă omul cu sufletul negru dorește răul meu, fie!... Primesc. Aș face orice, dar nu pot să dezminț cele spuse de el... Nu pot!... Rămân cum sunt, iar el, prin ce-a făcut, își dublează ticăloșia. Pentru fericirea celui care va veni, iartă-mă!... Încrednicește-mă cu un răspuns“...

Ieșii în stradă. Vroiam un răspuns urgent. Se mai putea s-aștept un răspuns pe calea obișnuită? Nici nu mă gândeam. Găsii un om care, plătit bine, consimți să meargă cu trenul și să se întoarcă până seara.

Reîntorcându-mă acasă, așteptai răspunsul. Eram surescitat și nu-mi găseam locul nicăieri. Revolverul era pe pat. Simții nevoia să-l mângâi ca pe o ființă vie. Deodată atinsei cu țeava tâmpla mea. În clipa aceea mă gândii numai la mine și zisei: „Trage, dobitocule!...” Dar zvârlii arma, scrâșnind. „Dobitocule!” Mă izbise un gând care alterna cu exclamația mea: Dobitocule!... Mă ținui dârz și nu mai cugetai, așteptând răspunsul.

Ca să mă abat de la orice, ieșii în stradă, unde bătui trotuarul două, trei ore.

Omul trimis de mine sosi fără nici un răspuns.

– După ce a citit scrisoarea, domnișoara mi-a spus că pot să plec, că nu e nici un răspuns, îmi comunică trimisul.

Rămăsei pe stradă, deznădăjduit. Acasă nu aveam curajul să mă duc de teama revolverului. Atunci lăsaî picioarele în voie, să mă poarte unde voiau. N-aveam nici o țină. Târziu de tot mă pomenii pe peronul Gării de Nord. Lumea forfotea, ca de obicei. Întrebai pe un hamal încotro pornea trenul de la prima linie. Era tocmai trenul care mergea spre orașul din apropierea satului unde locuia Gina. Electrizat, sării în tren și mă așezai în primul vagon, tocmai în clipa când trenul se punea în mișcare.

Nu știam sigur ce voi face, dar simțeam nevoia de a fi pe drum, să nu stau pe loc. În tren, pentru că nu aveam bilet, am plătit amenda sub privirile curioase ale celorlalți călători. Nu schimbai cu nimeni o vorbă tot drumul. În gara de destinație, dacă un călător nu mă făcea atent, rămâneam mai departe în tren.

Străin, ca un sălbatic, colindai orașelul acela, fără nici un rost. Eram flămând și obosit. Ieșii pe câmp târând picioarele ca un bețiv și ținui șoseaua drept, fără a mă mai întreba unde vreau să merg. Orice întrebare mi-aș fi pus, era de prisos - eram cu totul sclavul picioarelor mele; numai acolo unde ele se vor opri, va trebui să știu ce aveam de făcut. Până atunci, toată noaptea mersei fără încetare.

Se lumina de ziuă când mă odihneam pe o piatră kilometrică, din dosul conacului familiei Ivăneanu. De departe, un câine mă lătra

strident. Cred că aparența mea era detestabilă. Simțeam cu degetele mele oasele craniului meu supt de amărăciune; simțeam ochii intrați în orbite; și mai simțeam gura mea însetată. Numai inima nu mi-o mai simțeam în piept, era atât de copleșită de durere că nu mai avea la ce să bată. Se resemnase. Avea dreptul să mai tresară emoționată?

La o oră când știam că toți din conac se sculară, intrai pe poartă. Mi-era mintea ceva mai clară, căci făcui eforturi să iau o ținută corectă. Vroiam să chem un servitor pe care să-l trimit să mă anunțe, când observai că întreaga familie Ivăneanu era în grădină sub un chioșc. Mă zăriseră, căci se sculară în picioare când eu intram pe porțiță. Gina coborî cele câteva trepte ale chioșcului și se așeză pe o bancă ceva mai departe. Când mă apropiai, salutai intimidat și mai mult de privirea lor rece. Nu-mi răspunse nimeni. Câteva clipe rămăsei pierdut. Nu știam ce trebuia să mai fac. Ca să nu se observe lacrimile ce mi se iviseră în ochi, mă repezii la Gina și, fără a mă pleca, îi zisei emoționat:

– Iartă-mă!...

Era cu scrisoarea mea în mână, o citise probabil părinților și fratelui ei.

– Iartă-mă! repetai.

Gina, liniștită, îmi întinse scrisoarea.

– Du-te. Rămâi cum ești, nu te pot ierta...

Apoi se ridică și porni spre fundul grădinii. Atunci înțelesei tot, eram respins cu desăvârșire. Ce mult ar fi însemnat pentru mine, în clipa aceea, revolverul!

Mă întorsei cu aceiași pași nestăpâniți, schițai salutul de rigoare familiei Ivăneanu și închizând poarta mai privii o clipă înapoi. Simțeam că regretul mă săgeta prin tot corpul. În drum mă oprii câteva minute în loc, ca un om dezorientat care nu știa pe ce drum s-apuce.

Tocmai seara târziu mă găsii din nou în camera mea.

„Rămâi cum ești, nu te pot ierta!”

Atât răspunsese Gina, celui fără de care nu putea trăi nici două zile, cu o săptămână mai devreme!

Deci... resemnare, nemernicule!... Tu, care te-ai gândit să nu rămâi cine ai fost, resemnează-te!... Aruncă revolverul, dobitocule!... Așa. Bagă-l într-un fund de sertar. Și-acum... uită tot și reia-ți viața!...

Rămăsei în casă și în ziua următoare, nu ieșii nici măcar pentru a mânca ceva. Astfel mama, văzând că nu dau nici un semn de viață,

veni să vadă dacă n-am plecat, fără a o anunța. Ședea pe pat, îngrozită că mă mai aflu acolo.

– Nu vrei să-mi spui ce te chinuiește de suferi atât? mă întrebă dânsa.

– Lasă-mă, mamă!... Pentru ce să mai suferi și tu?...

– Dar sufăr destul bănuind nenorocirea ta.

– Ah, mamă!.. Nu cred să fi cunoscut o suferință atât de mare ca a mea! Lasă-mă aici, singur, și fii încrezătoare în copilul tău, ca până acum. N-am să te fac să suferi, dar te rog să nu mă oprești de la nimic. Gândește-te că mintea mi-e întreagă, iar tot ce voi face de azi încolo, va fi ceea ce se cuvine să fac.

– Dar ce ai de gând să faci?...

– Nimic, decât să rămân „cine sunt“!...

De-atunci, între mine și mama se așternu tăcere asupra proiectului meu de căsătorie. Ce mai aveam de făcut?... Soarta îmi ordonase necruțătoare: Înapoi!... Înapoi, bastardule, fiu de târfă, respectă-ți stigmatul!...

Învins de soarta care mă înfeudase definitiv în rândul celor năpăstuiți, am cedat. Simțeam cum fiecare fibră din corpul meu cedează. O singură dorință mai aveam: răzbunarea împotriva tatălui meu. Dar cum? Să-l fi ucis, cel mai ușor lucru. Dar nu se anunța, dincolo de orice pasiune a mea, sosirea pe lume a unui copil nevinovat... nenorocit ca și mine; un sufletel care sosea așteptat de vrajba legilor omenеști! Pentru el trebuia să trăiesc. Era copilul meu, nu avea să mi-l recunoască societatea, dar aveam să-l recunosc eu. Și oricât de rușinoasă ar fi fost recunoașterea mea, avea să fie mai bună decât înfierarea lumii: bastard!...

Până atunci, am de respectat stigmatul. Voi căta, gândeam eu, să-l îmbrac strălucitor în fire de aur. Eram robul ferecat, care avea o singură dorință: să-și vadă lanțurile aurite. Mi se vor părea mai puțin chinuitoare. Aveam de gând să-mi rafinez categoria profesională. Societatea avea nevoie de mine, dacă mă refuza altfel de cum eram. Eu, trecut în altă lume, categoria mea socială ar fi pierdut un element de valoare. Eram tot atât de necesar societății, ca și un maestru de balet care perfecționează baletistele vaporease. Eu trebuia să înfrânez sau să cizelez viciile femeilor predispuse desfrâului și să le îndrept pornirile spre piața de desfacere. Selecționam prostituatele și le repartizam pe calități.

Până atunci făcusem aceasta din nenorocire și ignorant. Mă hotărâi să încep cu toată pasiunea tocmai pentru că Gina îmi ordonase: „Rămâi cum ești!“ Astfel, mă apucaî serios de lucru. Căutai să-mi refac prezența de spirit care era cam jalnică. Închisei inima într-un cerc de fier: ticăloșia. Eram hotărât să fiu nemernic, dacă nu născut, dar creat după propria-mi fantezie. Și reușii, căci aveam talent la orice. Eram un actor adaptabil la orice rol. Dacă mi s-ar fi cerut să fiu popă, aș fi fost un popă ideal. Am gândit cinstit totdeauna ca și-atunci.

Prima ieșire în „lume“ o făcui participând la inaugurarea unui nou cabaret, unde fusesem invitat, dimpreună cu patronul bordelului. Cabaretul acela era tot un fel de bordel, cu deosebirea că acolo femeile se numeau „artiste“, iar clienții puteau să vie cu femeile cinstite spre a le perverti. Pentru femei, cabaretul era primul pas în prostituție, după cum hotelul era al doilea, trotuarul al treilea și pe urmă bordelul, adică mormântul.

Ținându-se seama de vechimea casei noastre, la inaugurare ni se oferiră locuri de frunte. Oficial sau nu, dar erau de față și câțiva reprezentanți ai autorităților. Oficial, cu adevărat, era preotul. Acesta făcu o slujbă frumoasă și se rugă Domnului pentru prosperitate, răspândind prin toate camerele apă sfințită și miros de tămâie.

De când intrasem acolo, patronul cabaretului mă trata cu atenție deosebită. Înțelesei că era doritor de a sta de vorbă cu mine. Între timp „nenea“ îmi șoptise ceva. Așteptam o propunere avantajoasă. Ea nu întârzie să vie din partea patronului.

– Am nevoie de un director și dumneata ai fi tocmai bun, ce zici?

– Nu e o idee rea, adăugă patronul bordelului, care se uita la mine cu o privire plină de înțeles.

Nu aveam nici eu nimic împotrivă, deși mă prefăcui că refuz.

– Nu pot, ar însemna să fiu tot timpul ocupat.

– Defel, insistă negustorul – tocmai că te vei bucura de toată libertatea. Numai așa vei fi de folos aici, având toată libertatea.

Înțelegeam ce vroia: să mă numesc „director“ dar să fiu „peștele“ localului. Primii, după sfatul tovarășului meu, să intru și cu un capital în combinație.

Viitorul îmi surâde deci. Eram de-atunci în fiecare zi la local și ocupațiunea mea era să instruiesc „artistele“ și să le aservesc

clienților cu bani mulți, dispuși să facă sacrificii pentru cucerirea lor. Veniturile noastre erau scoase din consumațiile enorme ce se făceau prin îndemnul „artistelor”. Deci, femeile trebuiau să-și dea silința să încurce la chef pe cei mai intransigenți clienți. Pentru aceasta, întrebuițam arta mea. Unele dintre „artiste” aveau amanți sau bărbați care se opuneau, dar pentru aceia aveam poliția la dispoziție.

Fiecare „bărbat” avea câte o pată pe conștiință, așa că în cele din urmă se mulțumeau și ei cu ce le mai rămânea. De altfel, nu ne privea ce face femeia în zorii zilei, când pleca clientul; atunci serviciul ei era terminat, de multe ori și banii clienților la fel.

Pe urmă trebuia să mă ocup cu preschimbarea acelor femei, pentru ca să fie totdeauna elemente noi. Atunci le căutam pe la alte localuri, ademenindu-le cu promisiuni.

Când unele se vedeau lipsite de perspective, se sfârșeau, uitate, prin hoteluri dubioase.

Așa trecură primele șase luni. Alungai din mintea mea orice amintire. Nu trăiam decât clipele acelor zile, nu știam nici cine am fost, nici cine aveam să fiu. Mă dedicasem preocupărilor zilnice, cu atâta perseverență încât parcă din activitatea mea rezulta fericirea pe care o dorisem douăzeci și cinci de ani.

Dar, în afară de perseverență, nu mai aveam nimic, sufletul mi-l simțeam stins, ba chiar și pe figura mea observam uneori în oglindă un aer de mort. Zâmbeam fals, juram fals, totul la mine era o mască, dedesubtul căreia mă găseam trist, decepționat și învins. Trăiam, pentru ca să trăiesc, fără nici o credință. O singură poruncă aveam: „Rămâi, cum ești!” În cadrul acestor vorbe, intra imperiosul: Trăiește, nemernicule!...

Dimineața când mă sculam, primul meu gând era: Copilul!... Aveam o mutră gravă, ca și când el ar fi fost lângă mine și mă temeam să nu-l trezesc din somn.

Acest gând îmi stimula existența cu fiorul unei zecimi de clipă. Și era îndeajuns pentru silnicia mea.

Țineam mai departe locuința pe care o aveam în oraș, pentru că îmi era de mare folos. Pe acolo treceau toate femeile pe care le „formam” în interesul localului. Niciodată nu a rămas două zile o femeie la mine și erau atât de multe, încât, după o lună de zile, nu le mai recunoșteam. Afară, reputația mea creștea o dată cu a cabaretului.

Ca să uit tot, întrebuițam fiecare clipă pentru serviciul meu. Dimineața, la ora cinci, veneam acasă, unde dormeam până la vremea prânzului. Măncam o oră și reluam activitatea. După amiază era timpul când trebuia să caut femei noi. Colindam străzile din centru, cinematografele, școlile de dans, grădinile publice sau muzeele. Rostul meu era să procur societății nocturne femei frumoase și veșnic noi. Această atribuție îmi hărăzise soarta și lucram cu îndemănare. Mi se ordonase să rămân cum eram. Am rămas. Nu vreau să-mi scuz nemernicia, dar eram devotat acelui ordin. Vocea Ginei a fost vocea legilor, a societății întregi. De aceea eram sincer și n-am căutat a fi printre cei din urmă. Experiența ce o aveam era pentru mine de mare valoare. Mă născusem și crescusem între acele femei al căror organizator eram. La patrusprezece ani condusesem câteva femei care mă considerau idolul lor, fără să mai vorbesc de Tina care mă consacrase ca amant când aveam abia doisprezece ani. Deci, era firesc să fiu renumit. Veneau bărbați din lumea bună, care apelau la concursul meu când întâmpinau dificultăți în dragoste. Căci eu cunoșteam toate sensibilitățile sufletului femeiesc. Toți știau că eu le puteam procura orice femeie. Dar cu o condiție: să fiu plătit bine, pentru că altă satisfacție nu mai aveam. Nu luam bani pentru că vroiam să-i strâng; îi aruncam cu aceeași ușurință cu care-i câștigam. Au fost mulți, foarte mulți oameni nevoiași, care au primit ajutorul meu anonim. Personal, nu simțeam nici o satisfacție, nici remușcări pentru opera mea. Nu vreau să spun că mă lăsa rece o femeie frumoasă, dar nici n-o doream. Doream să fac rău oamenilor care îmi sângeraseră inima, sfidându-mă. Niciodată nu procuram cuiva vreo femeie din lumea de jos; pentru acelea purtam numai respect și deseori le preveeam. Pe urmă, „lumea bună“, pe care o serveam eu, dorea femei superioare, emancipate. Femeile proletare erau stângace și prea morale, nu visau decât cununii religioase, copii mulți și o viață, dacă s-ar fi putut, tihnită, pe când cele de „sus“ erau totdeauna predispuse la viciu.

Într-o seară veni în local un grup de cinci persoane - trei domni și două doamne. Între ei, un funcționar superior de la o instituție de stat, cu soția, o femeie de o frumusețe răpitoare.

Rămăsesem cu privirea ațintită spre ea, tocmai când un client cunoscut, care era lângă mine, îmi șopti:

– Frumoasă femeie! Nu?...

Acest client, un om foarte bogat, avea ca scop unic al existenței sale: femeile. Pentru o femeie frumoasă nu se uita la bani. În tinerețe și le cucerea singur, acum avea nevoie de ajutorul meu.

Căută să mă iscodească:

– Ce ai de spus?

– Nimic, o cunoști?...

– E soția celui care șade alături de dânsa.

– Și-acum, ce dorești?

– Ce se poate dori de la o femeie frumoasă?

Înțelesei.

– Poți să-mi dai adresa ei?...

– Cum să nu!...

Resemnat, fără nici o inflexiune în voce, adăugai:

– Poimâine, la ora patru, ești invitatul meu, vom fi toți trei.

El sări, scandalizat:

– Ești nebun! Femeia asta își respectă soțul!

– N-are nici o importanță. Cred că nu-i vei cere să-și părăsească bărbatul pentru d-ta?...

– Deloc.

Era într-o marți. Joi, la ora trei, d-na suna la ușa mea. Așa convenisem.

Nu vreau să țin aici un curs de felul cum se cuceresc femeile ușoare, deci nu voi spune cum am procedat. În privința cazului expus mai sus, aveam o constatare făcută din experiență: femeia care consimte să meargă într-un local de noapte, chiar însoțită de bărbatul ei, e predispusă, subconștient, la orice.

Întocmai cum de la sărut până la pat, nu-i decât un pas, pentru ea tot atâta este de la cabaret până la hotel.

D-na X își respecta bărbatul, într-adevăr, dar teatral, numai pe scenă; între culise, își lua libertatea de a face ce vroia. Astfel că eu nu îi vorbii numai de dragoste, ci și despre frumusețea sa, de gustul cu care își alege toaletele pe care cu adevărat le prețuia, precum prețuia cățelușii frumoși pe care îi avea în jurul ei și la care ținea mai mult decât la bărbat. Îi promisei să-i fac cadou un câine de rasă, pentru care îmi făgădui că va veni la mine acasă să-l vadă.

Când sosi, era ora trei fix; la patru fix, domnul cu pricina bătu la ușa mea, dar așteptă cam mult până ce-l primii.

CAPITOLUL VIII

TRECUSERĂ OPT LUNI de la plecarea mea din mijlocul familiei Ivăneanu, timp în care nu avusei nici o ocazie să aflu ceva de-acolo. Nici nu căutasem, pentru că sufletul mi-era închis ca într-o carapace de oțel, prin care nu putea străbate nici un fior. Rareori, când îmi aduceam aminte, credeam că totul a fost un vis, amintirea unui coșmar, care-mi zdruncinase nervii. Uneori, chiar dacă Gina ar fi apărut în fața mea, sufletul nu mi s-ar fi trezit. O uram, pentru că ea mă crease, dându-mi puțința să mă avânt spre piscuri necunoscute, dar tot prin ea alunecasem pe un povârniș din care nu speram să mă mai ridic vreodată. Căci nemernicia mea era o pantă pe care alunecam tot mai adânc, mai vertiginos, până acolo unde începeam să simt scârbă și dispreț față de mine însumi.

Iar ura împotriva tatălui meu creștea tot mai înverșunată. Era singurul om pe care doream să-l văd, să-i înveninez sufletul, să-l fac să turbeze, sau să-l văd chinuindu-se, distrus, la picioarele mele.

Speram să-l văd. O speranță îndelungată se realizează pe negândite; nu credeam în minuni și nu mă rugam dumnezeirii ca să-mi ajute. Plan de luptă nu-mi făurisem, așteptam ca fatalitatea să-mi ofere o ocazie. Ocazia veni.

Ședeam liniștit în camera mea într-o zi, cam spre ora prânzului. Mă gândeam aiurea, fără nici o țintă. Auzii ciocănituri în ușă. Servitoarea apăru cu un zâmbet pe buze, după care înțelesei că mă căuta o femeie.

– Unde este?

– Afară.

– Spune-i să între, ce mai aștepți?

În clipa următoare intră pe ușă o tânără, pe care la prima vedere n-am recunoscut-o. Cine să fie? Cunoscusem prea multe femei, de aceea ezitai să-i pronunț imediat numele.

– Nu mă mai cunoști?...

Stam cu gura căscată, căci numele ei îmi înghețase între fălci.

– Mara!!....

– Chiar eu!... În sfârșit am putut să-ți aflu adresa.

Mă apucă subito un hohot de râs, nervos, pe care cu greu îl stăpânii.

– Ce ai? Pentru ce râzi când mă vezi!?...

– Nu, dragă, nu te supăra, râd de bucuria ce mi-o face vizita ta!...

– Adevărat?...

– Desigur!... Te-am așteptat luni de zile, aveam convingerea că nu m-ai uitat...

În loc de a mai vorbi, mă lăsa pe un scaun, cu capul în palme. Simțeam că nu vom mai scoate o vorbă dacă nu-mi ordonam gândirea. Apariția Marei mi-o zdruncinase.

„Voi lovi fără cruțare“ gândeam, „mi-a căzut puiul dușmanului în palmă, pe neașteptate“.

Era prima dată când mă hotăram să lucrez cu râvnă. Eram sigur de succes. Mă ridicai hotărât.

– Iartă-mă, Mara, sosirea ta mă bucură peste măsură de mult!...

Păream surprins și înamorat. Ea, mulțumită de complimentele mele, jubila. După vreo oră de discuție, era convinsă că o așteptasem cu toată dragostea. Nu știa ce să ia mai întâi, din câte îi ofeream. Șezurăm la masă și serbarăm cum se cuvenea sosirea ei. Despre cei de-acasă nu-mi pomeni nici o vorbă la început, dar mai târziu, între două cântece, Mara mă întrebă, nemaiputând să-și stăpânească curiozitatea:

– Ascultă, te mai gândești la Gina?...

Fiindcă nu-i răspunsei imediat, ea trase un fum de țigară, pe care mi-l suflă în față.

– Vorbește, de ce taci?... Te mai gândești la Gina?...

– Nu!... îi răspunsei, întorcându-i fumul.

– Dar dacă ți-aș spune o veste gravă despre ea, te-ar mâhni?...

– În afară de vestea că a murit, alta, nu...

– S-a măritat.

– Nu mai spune! Cu cine?...

– S-a măritat imediat, la o lună după plecarea ta, cu un papă-lapte, care desigur va înghiți copilul care e pe drum, copilul tău...

Mă prefăcui foarte surprins.

– Glumești?!... Ce copil? Eu nu știu nimic!...

– Nu te mai preface, că doar nu era să-l ia Gina pe ăla, așa... de florile mărilor, dacă n-ar fi avut ceva cu tine. Treaba voastră, eu nu știu să-mi faci destăinuiiri senzaționale. Eu te iubesc, înțelege-mă! De aceea am venit.

Când conversația ajunsese aici, Mara era la al patrulea pahar cu vin. Vestea pe care mi-o adusese mă înveselise mai mult. Pierdusem definitiv pe Gina, dar copilul meu va avea un tată oficial. Mi se ridica o piatră de pe suflet. „Un tată oficial... Asta face mult“, mă gândeam eu.

Veselia mea antrena tot mai mult pe Mara, care-și lua din ce în ce mai multă libertate la vorbă.

– De unde ai aflat adresa mea?...

– O!... Dacă ai ști câte trucuri am întrebuințat ca s-o pot smulge de la Gina!... Dar, în sfârșit, am aflat-o și-acum sunt aici; ce facem?...

– Ce vrei tu.

– Mă iubești?

– Da, te iubesc.

– Ia seama, atunci m-ai refuzat, asta n-am să ți-o iert niciodată!...

Continuaram petrecerea din ce în ce mai bine dispuși. Îmi povesti cum a venit la o rudă din București, dar mai întâi a trecut pe la mine unde dorea să rămână fără a mai înștiința pe cineva.

Rămase la mine. Era tot ce putea fi mai bun pentru mine, pentru răzbunarea ce-mi ardea în piept. Mara nu mă tenta cu nimic, feminitatea ei era pentru mine fără importanță. Nu o doream, dar nu pentru că era ticălos faptul să doresc pe sora mea; dimpotrivă, aveam gânduri mai ticăloase, vroiam să mă răzbun; vroiam să fac din ea tocmai ce făcuse tatăl din mama mea. Poate că eram nebun!... Știu bine că eram perfect lucid, deși îndrăzneala, voința pe care le aveam erau o dovadă că mintea mea depășise normalul. Disprețul oamenilor pentru situația mea, de care eu nu eram cu nimic vinovat, mă năucise și mă înrăise. Aș fi lovit în oricine bănuiam că mă sfidează pentru că sunt fiul mamei mele.

Din prima seară am dus-o la cabaret și am căutat să-i sugerez viciul. N-a fost tocmai greu. O fată care primește cu ușurință să rămână la un bărbat n-are nevoie de multă îndrumare. În zori am adus-o acasă complet amețită. Puteam s-o cedez din noaptea aceea cuiva, dar n-am vrut asta. Dacă mi-ar fi înțeles scopul, în ziua următoare ar fi plecat. Poate ar fi plecat! Vroiam să se vicieze de bunăvoie, lucru de care eram foarte sigur.

După trei zile era tot mai curioasă de distanța la care o țineam. Veneam acasă, și cum totdeauna aranjam să fie complet amețită, o duceam la pat și acolo o lăsam până a doua zi la prânz. Eu mă sculam înaintea ei și plecam, reîntorcându-mă cu câte un prieten care lua masa și plecam apoi împreună în oraș.

Atitudinea mea o contraria. În același timp îi juram dragoste și o lăsam să înțeleagă că sunt prea sărac pentru a întreține o amantă ca ea.

De două ori vroiam s-o vicioz: făcea parte din lumea care mă reprobă și, apoi, era fiica omului acela. Nu mă gândeam că o nenorocesc. Predispusă să se prostitueze era și fără ajutorul meu. Dacă aș fi întrebat-o câți amanți a avut, de la primul, care a fost un grăjdar, ar fi trebuit să se gândească mult, pentru ca să-mi poată spune numărul exact.

Dorea bărbatul mai mult decât pâinea. Cu temperamentul ei nu putea rămâne niciodată soția credincioasă unui singur bărbat, chiar dacă aș fi fost eu acela. M-am convins curând, poate mai curând decât mă așteptam.

Am lucrat cu răutate, știu bine. Atâta răutate nu credeam să posed vreodată. Locuind în casa mea, trecând drept amanta mea, Mara trebuia să se resemneze la mine. Dar eu nu eram acela pe care-l dorise. Trecuse o săptămână și eu rămăsesem amantul ei numai în fața lumii. Se simțea foarte nenorocită. Dar într-o zi am lăsat-o acasă cu un prieten al meu. Ceea ce presimțeam eu, se realizează – deveni amanta lui. Crezând că eu nu știu, continuă mai departe întâlnirile, întâlniri aranjate de mine. Înlocuii pe acela cu altul. Pe urmă altul. Seara, la local, o lăsam singură într-o cameră separată, unde-și primea prietenii.

Întâi mă făcui că nu știu nimic, pe urmă i-am dat să înțeleagă că nu sunt defel supărat și de multe ori plecam de-acasă când i se anunța vreun prieten. Aprobam, cu o singură condiție: să primească

bani. Bani erau un motiv prielnic, mai mult pentru Mara, fiindcă la adăpostul acestei scuze își permitea orice aventură. Eu n-am văzut nici un ban „produs“ de ea.

Când, într-o noapte, o văzui complet goală, dansând pe o masă din local, mi-am dat seama că e pe drumul cel bun. Calea spre bordel îi era deschisă. Din clipa aceea precipitai lucrurile și începui să-i vorbesc de situația mea materială proastă. Îi făcui cunoscut că am nevoie de o sumă rotundă de bani. Salvarea nu era decât dânsa. O lăsa să gândească cum ar putea realiza acei bani. Pe de altă parte, aranjai cu tovarășii mei să simuleze că poliția o căuta pretutindeni; în felul acesta, vroiam s-o conving că nu mai poate merge la local.

Într-una din zile venii acasă vesel și o anunțai că am găsit un mijloc foarte simplu de procurat banii necesari.

- Numai prin tine se poate face, Mara!...
- Bun, ce trebuie să fac?...
- Făgăduiește-mi ca n-ai să mă refuzi.
- Îți jur, cere-mi orice!...
- Să stai două săptămâni într-o casă particulară.
- Primesc. Când mergem?...
- Astă seară.

Alergai la bordel și rugai pe Silvia să aranjeze o cameră în fundul curții, pentru o fată care nu vroia să intre în „salon“. Nu-i spusei cine era, aceasta se practica de obicei la bordel. Seara dusei pe Mara acolo și după trei zile era complet familiarizată cu bordelul.

Trecură două săptămâni și apoi scrisei scumpului meu tată, lui „papa“ cum îl numea Mara. Eram dornic să văd cum va reacționa în fața acestei nenorociri. Dar se vede că nu prea crezu cele ce îi scrisesem eu, că trecu o săptămână și nu primii nici o știre. Îi scrisesem doar direct. Teamă nu-mi era, pentru că Silvia scosese Marei un carnet roșu și-i luase declarația că de bunăvoie consimte să profeseze în bordel.

După alte câteva zile, Silvia mă anunță că cineva s-a interesat dacă se află în lupanar o fată cu numele de Mara. După semnalmente, nu era tatăl ei. A doua zi s-a prezentat un polițist care ceru ca Mara să-l însoțească la comisariat. Înțelesei ca domnul Dumitriu nu vroia să se prezinte personal. Dar asta nu-mi convenea. Cu douăzeci și șase de ani în urmă nu i-a fost rușine să meargă cu mama mea în

același bordel, nu s-o scoată, ci s-o nenorocească!... Ah nu! Și pentru aceasta nu vroiam nici eu s-o liberez pe Mara așa de ușor. Făcui tot ce-mi stătu în putință și-l înfruntai. Vroiam să-l văd o clipă în aceeași mocirlă în care eu trăisem douăzeci de ani. Eu, care eram ca și Mara, copilul lui!... Să-și vadă și el copilul cum se supune unei torturi mârșave, așa cum văzusem și eu pe mama mea. Mara era oarecum sora mea; tot astfel, el era tatăl meu, dar nu mă durea acest gând, nu vroiam să-i înțeleg durerea. Îmi detestam toate simțurile. Și de ce nu? Un câine depărtat de ai lui nu-și sfâșie propriul său frate?... Pe mine hula stigmatului mă abrutizase. În momentele acelea eram o fiară sălbatică, nu om. Câtă nemernicie zăcea în mine! Era un viciu moștenit de la tatăl meu, poate.

Își anunță sosirea.

Când l-am văzut intrând pe ușa salonului, nu mai avea nimic din trufia ticălosului, cu care mă sfidase la ultima întâlnire. Era un omuleț mic, palid și puțin adus din spate. Părul îi albise aproape complet. Aparența lui poate m-a mișcat, dar mă ținui dârș.

– Domnule, îmi zise încet, te-ai răzbunat! Mi-ai nenorocit copilul, m-ai distrus pe mine și mi-ai distrus casa...

– Nu face nimic, domnule, replica eu. Cred că nu mă socotești mai vinovat decât te socotești dumneata. Oricum, fapta mea vine după a dumnitale, astfel că te consider numai pe dumneata vinovat, singurul vinovat. Ce-am făcut eu azi este numai ecoul mârșăviei dumnitale... Adu-ți aminte!

El privea tot timpul în jos. Înțelegeam cât de mult suferă.

– Cel puțin înapoiază-mi copilul...

– Cum nu, pentru asta te-am și chemat!

Întorcându-mă către una din fete, întrebai:

– Unde este Mara?

– La odaie, cu un client.

Lovitura aceasta a fost decisivă.

– Copilul meu! gemu el.

– Nu trebuie să-ți fie scârbă, adăugai eu. M-am născut aici și toate femeile acestea sunt mai curate la suflet decât d-ta.

– Cruță-mă! se rugă el, lasă-mă să plec mai repede.

– Un moment și suntem gata! Deoarece Mara întârzie, am să-ți ofer o surpriză pe care cred că nu o vei mai avea niciodată.

Mama mea se retrăsese de mult din toate treburile bordelului și ședea în cea mai îndepărtată cameră. O chemasem și când apăru pe ușă strigai:

– Mamă, cunoști pe domnul?...

Mama aruncă o singură privire vizitatorului și păli îngrozitor, parcă i s-ar fi scurs tot sângele din vine.

– E tatăl meu, mamă?

Ea mă privi mută, iar într-un colț al buzelor i se crispă puțin gura ca pentru un șuierat. Confirmă doar din ochi, închizându-i. După aceea două șiruri de lacrimi se prelinseră pe obraji ei.

Se făcu tăcere. Oamenii aceștia se revedeau bătrâni, după atâta vreme. Fatalitatea, căci tot ea mă împinsese și pe mine, făcuse ca ei să se regăsească în același loc unde se despărțiseră cu ani în urmă. Mama continuă să plângă; tatăl meu plângea și el.

Fetele ieșiseră toate și rămăsesem numai eu și Silvia.

Deodată, tata făcu un pas către mama, îngenunche și spuse:

– Mara, am fost un ticălos!... Nu merit nici o iertare din partea ta!...

Nu m-a surprins nimic mai mult, decât numele adevărat al mamei mele, pe care eu nu-l știam. Atunci am scos un strigăt îndurerat. Dumitriu se întoarse spre mine.

– Fiul meu! zise el, abia ținându-și lacrimile, și cu tine am fost la fel! Trimite pe Mara imediat la țară, iar mâine dimineață vino să stăm de vorbă la hotelul la care locuiesc.

Se ridică, privi încă o dată pe mama și apoi ieși cu pași șovăitori.

CAPITOLUL IX

CÂND AM PLECAT de dimineață în oraș, Mara ajunsese de mult acasă.

Mara!... Purta numele mamei mele, după cum eu purtam numele tatălui meu!... Ce ciudați oameni! Doi oameni despărțiți de soartă în cele mai ticăloase condiții, departe unul de altul, care, pentru a-și reaminti zilnic unul de celălalt, își botezaseră copiii cu numele lor!... Și totuși, nu-mi vine să cred nici azi că tatăl meu n-a fost un ticălos față de mama mea!

Mergeam pe străzi în dimineața aceea, dar cugetul meu ajunsese la o răscruce periculoasă. Eram, sau nu, un nemernic? Îmi venea să pun această întrebare, urlând de durere, fiecărui om pe care îl întâlneam în drum.

Lovisem un om dar rănisem pe toți, pe toți: toți aveau inimile însângerate.

Nu, nu trebuia să mă răzbun. Răzbunarea mi-a fixat nemernicia, al doilea stigmat cu care eram înfierat.

Spăla-voi eu acest stigmat cu ceva? Nu, nici sacrificând viața... Voi spune tatălui meu că viața mea nu-și mai are nici un rost. Trăind sau murind, eu nu voi fi decât o figură de bestială amintire.

La hotel mi se înmână un plic.

– Domnul Dumitriu a plecat de cu noapte și a lăsat această scrisoare pentru dumneavoastră.

Luai plicul și plecai. Eram mulțumit că amânase întâlnirea noastră care nu știi cum ar fi descurs.

„Fiul meu, te-am făcut să suferi, recunosc. Orice rugămintă de iertare ar fi absurdă. Deși ai căutat să te răzbuni crunt pe mine, totuși

recunosc că ai un suflet, sufletul bun al mamei tale. lubește mai departe pe mama ta, căci are nevoie de dragostea ta. Eu voi încerca acum să repar greșeala comisă și cred că nu va fi prea târziu. Am încredere în tine și prin tine voi, încerca această îndreptare. Până noaptea târziu am lucrat cu avocatul meu și am aranjat ca să se facă toate intervențiile necesare pentru ca să fii recunoscut în fața legilor ca fiul meu. Am depus o sumă de bani pe numele tău, la o bancă, bani de care poți dispune oricând. Vei purta numele meu și ție îți rămâne sarcina să-l reabilitezi, pentru că eu plec din lumea asta unde am pricinuit numai rău.

Adio

Tatăl tău“

În aceeași dimineață, a fost găsit împușcat la șosea, într-un boschet.

PARTEA A II-A

APĂRAREA!...

(Spovedania unui nemernic)

CAPITOLUL I

ACUM, când mă aflu pe patul acesta de spital, chinuit de foame, mintea mi-e clară. Acum înțeleg ce înseamnă un om cu mintea limpede. Și sufăr. Cât rău făcusem omului acela!... Nu trebuia s-o fac. Poate așa socotea el că era bine: să înșele, să batjocorească, pentru satisfacția lui. Câte nedreptăți nu sunt în lume, pe care legea le apără ca fiind necesare!... De ce l-am derutat eu din cursul vieții sale pe care își întemeiasă fericirea?... De ce m-a derutat el pe mine tocmai când trebuia să devin soțul Ginei?

– Unde este Mara?...

O lege tainică ne-a încrucișat drumurile, făcând să ne întâlnim, ne-a învrăjbit, și pe urmă..., el m-a lovit, eu am răspuns, l-am răpus, el a murit, eu am învins... Și pe urmă?... Nimic! Am alergat după eterna amăgire, iluzia fericirii, sau fericirea iluziilor sterpe, stupide. Nimic!...

Capitolul vieții mele, pe care l-am încheiat aici, ar trebui să se numească: *Nimic*. Cel care urmează, tot nimic...

Pământul acesta aleargă nebunește în spațiu, făcându-ne să credem că e lăsat pentru fericirea noastră. Sunt oameni care afirmă că există un Dumnezeu care conduce totul, dar nimeni nu spune clar

adevărul, că omul a creat pe Dumnezeu, tocmai fiindcă avea nevoie de iluzii. Nimic nu hrănește sufletul ca iluziile. Dar și iluziile și sufletul și dumnezeirea sunt nimic! Adevărul este omul! Omul de mâine!...

Oamenii de azi sunt legați de prejudecăți; dacă nu urăsc sau iubesc, nu pot trăi. Așa a fost tatăl meu: îi plăcea să-și vadă semenii chinându-se. Poate tocmai pe acei pe care îi iubea mai mult, pe aceia îi chinuia. Copiii își strică jucăriile cele mai frumoase; am văzut pe alții care prindeau păsărele și după ce le dădeau câte bunătați toate, le scoteau ochii.

Eu, fără să-mi dau seama, săvârșisem o faptă egal de gravă cu a tatălui meu. Superioritatea mea ar fi fost aceea de a nu fi răspuns tot cu răutate. El a murit, pedepsindu-se singur, eu am rămas ca un erou asasin și am primit ca bună hotărârea lui de om învins. Moartea tatălui meu îmi zdruncinase nervii, dar îmi limpezise mintea. Trei luni de zile de la înmormântarea lui, am pribegit. N-am vroit să mai știu de nimic, simțeam doar nevoia să fiu cât mai departe de toți, chiar de mama mea. Am lăsat-o să facă ce va crede, dimpreună cu Silvia. Am alergat pretutindeni, nu m-am oprit nicăieri. Am alergat după o năluca nedefinită. Speram s-o găsesc și s-o cunosc, dar n-am găsit-o, poate nici nu exista. Am zăcut bolnav într-un spital din fundul Moldovei; atunci am scris mamei mele și ea a trimis pe Silvia să mă ia. M-a adus acasă unde am mai zăcut două luni. Unde am fost? Ce am făcut? Nici eu nu știu. Am simțit doar nevoia să fug fără încetare.

Când am deschis ochii limpezi, am văzut că eram într-o casă necunoscută, dar mare și frumos mobilată. Eram singur. Am întins mâna și am luat o carte de pe măsuta de lângă pat. Mintea-mi era încă neclară, căci nu mi-am dat seama că mai ținusem odată în mână același album cu fotografii. Pe urmă l-am recunoscut: eram în casa tatălui meu, la țară. Mai târziu aflai și restul. Avocatul părintelui meu procedase la deschiderea testamentului, după o lună de zile, și dimpreună cu mama și cu ceilalți hotărâseră ca moșia să-mi rămână mie, iar celelalte proprietăți Marei și mamei sale.

Cât am stat în pat, am cugetat cum să încep o viață nouă.

Viață nouă! A fost stigățul vieții mele amărâte. O viață nouă, plină de muncă cinstită, productivă și frumoasă! Reabilitarea! Ah, da, reabilitarea!...

Când m-am hotărât pentru aceasta, eram în curte; tocmai începuse o ploaie, spre seară. Mama mă chemă din ușă, îngrijorată să nu-mi facă rău răceala de afară. Alergai printre primele picături.

– Plouă, mamă, plouă!... strigai eu cu bucurie și îmbrățișându-mi mama o ținui pe loc în ploaie. Atunci făcui jurământul:

– Mamă!... Îți jur că voi munci, voi făuri lucruri frumoase, voi face oamenii fericiți, ca să mă reabilitez și pe mine și pe tata!... Voi munci, mamă!...

În lumina fulgerelor, văzui chipul mamei mele brăzdat de vremuri, luminat și udat de lacrimi. Mă credea!...

Fiindcă era spre toamnă, începui să prepar tot ce-mi trebuia pentru munca ce mă aștepta în primăvara următoare. În primul rând căutai să cunosc oamenii ce mă înconjurau. Era un sat mare, dar prea sărac. Țăranii mă ocoliră, crezând că și eu, ca și tatăl meu, voi păstra între mine și ei veșnica prăpastie dintre boieri și țărani. Luai contact direct cu ei, ocolind la început pe notabili. Țăranii se temură de prietenia mea și continuară cu îndărătnicie să-și mențină atitudinea de la început. Atunci chemai într-una din zile pe preot la masă la mine. Era un bătrân cinstit și cucernic. Îi vorbii de diferite proiecte ale mele și mă aprobă, obligându-se ca în duminica următoare să vină cu câțiva săteni, pe care îi știa mai rășăriți, ca să ne sfătuim.

Cunoștințe în agricultură nu aveam și mă gândii să las țăranilor puțința să muncească pământul cum vor crede că e mai bine. Credința mea era că ei singuri vor face treabă mai bună decât mine care nu mă pricepeam. Și apoi nu intenționam să fac avere, vroiam numai să muncesc ca oricare alt om.

Părerea mea nu plăcu țăranilor tocmai pentru că propunerile veneau de la mine.

Fie că se temeau de vreo cursă, fie din alte motive, nu vroiau să primească a munci de capul lor. Atunci schimbai propunerea și promisei că voi conduce eu totul, dar toți să fim egali.

– Oameni buni – le ziceam – vreau să lucrăm cu toții pământul, în așa fel ca să dea cât mai mult rod. Credeți-mă, sunt cinstit.

Gândindu-se la tatăl meu, unii dintre ei vorbeau pe de lături: „Așchia nu cade departe de pom. Cum a fost ăl bătrân o să fie și cel tânăr!”

Ținurăm câteva consfătuiri, dar nu reușii să capăt încrederea lor. În timpul acesta mă hotărâi să comand din Germania un plug cu aburi și, o dată cu el, și alte mașini agricole.

Tocmai cu această ocazie le prinsei gândul: țăranului când îi vorbește cineva, trebuie să și facă dovada că este adevărat. Văzând uneltele, mai cu seamă plugul, dintr-o dată se schimbară. Devenirăm prieteni. Plugul acela făcea să le salte pieptul de bucurie. Îl mâncau cu ochii. Nu era zi să nu vină, să-l vadă și să-l îngrijească. Astfel le mai deschisei gura:

„Așa mai zicem și noi, boierule! Cu ăsta ari în trei zile toată câmpia și dealul“.

Așteptam primăvara.

Tatăl meu ședea în timpul iernii la oraș, eu rămăsei în sat. Eram cu mama și cu Silvia, care primise să vină cu noi. Neavând ce face, ne ocupărăm de oamenii din sat. Mama și Silvia căutară să ajute pe cei nevoiași. Am avut prima dată ocazia să cunosc pe mama ca gospodină. Câtă deosebire era față de aceea de mai înainte! Nici nu-mi venea să cred că era una și aceeași femeie. Curtea era plină de toate vietățile, orânduite ca de o gospodină emerită. Se aflau acolo vaci, capre, oi, păsări de tot felul și toate selecționate din rasele cele mai bune. Cum putuse să-și păstreze întregi toate însușirile de femeie?

Se împliniseră două luni de când ședeam la țară și nu-mi venea să cred că două femei, pe care le știam fără experiență, au putut realiza tot ce vedeam.

Eram mulțumit!...

Dar și fericit?...

Asta, nu!... Banii nu aduc totdeauna cu ei fericirea. Banii pot asigura îndestularea, care nu-i tot una cu fericirea.

Când mă aflu pe câmp și priveam dealul din hotar, știam că dincolo de el îmi îngropasem fericirea. Trecuse anul de mult și eu încă nu auzisem o cât de mică știre de acolo. Mă mai hulea?... Cine putea să știe!...

Aflasem de la țărani că Gina și cu bărbatul ei locuiau la conac, că el se purta nu tocmai bine cu țăranii și că se află totdeauna în ceartă cu vecinii. Un astfel de om nu putea fi bun prieten, mai ales cu mine. Rugam oamenii să-l ocolească tot mai mult.

Veni timpul să-l cunosc și să am un conflict cu el. Primul conflict, pentru că pe urmă mai veniră și altele. Susținea că vitele din satul meu intrau în pădurea lui și-i produceau stricăciuni. Asta se petrecea tocmai la sfârșitul toamnei, când pomii erau complet dezbrăcați de verdeață care ar fi ademenit vitele. Pentru asta dăduse ordin pădurarului să prindă vitele și să le ducă la opreală. Prinseseră doi boi și cerea despăgubiri. Era o absurditate care mirosea cât de colo a provocare. Totuși trimisei un logofăt cu banii ceruți și-mi înapoiă vitele. Credeam că se va opri aici. După o săptămână interzise țăranilor mei de a mai trece pe șosea, spunând că podul era construit de el. Toți oamenii știau că podul a fost făcut de județ, iar el nu puse decât două căruțe de pietre la marginea podului, lucru pe care l-ar fi făcut orice țăran.

Oamenii veniră din nou la mine.

– Ce pot face eu? îi întrebai.

– Să mergeți la el și să-i vorbiți!...

Oamenii, în bunătatea lor, socoteau că era cel mai ușor lucru de făcut.

– Duceți-vă d-voastră, e mai bine, întrebați-l ce vrea.

Veniră mai târziu și-mi spuseră că omul acela era nebun de-a binelea. Pretindea să nu mai treacă nimeni pe pod, altfel îl dărâmă.

Îl înțelegeam destul de bine: căuta cearță. Mă dusei cu câțiva țărani la prefectul județului și-i comunicărm. Râse și el de prostia vecinului meu. I se făcu o adresă prin care era rugat să nu mai pună stăpânire pe averea statului.

Trebuia oare să i se spună aceasta?... Era un lucru știut de toți că un pod din șosea se considera averea statului. Știa și el.

De atunci ura lui se dădu pe față. La două, trei zile mi se comunica câte o faptă de-a lui. Îl lăsam în pace. Chiar când îmi omorî un bou, nu protestai. Prinse curaj, trecu pe pământul meu și vână câteva zile la rând. Țăranii turbau de necaz; mă credeau fricos.

– Nu semeni deloc cu răposatul!... îmi reproșau ei.

Tăceam, sau cel mult zâmbeam.

– Dacă îl vei mai lăsa mult, boierule, să știi că o să vie în sat să se facă stăpân!...

Vorbele lor se adevăriră. Într-o duminică de dimineață, el apăru în mijlocul satului în costum de vânătoare, cu două puști, cu patru

câini și trei slugi după el. Prima lui grijă a fost să lase câinii slobozi, ca să se încaiere cu ceilalți din sat. Urla cât îl ținea gura, pretinzând oamenilor să-și lege câinii cât timp va sta el acolo. Se-nfipsese în fața bisericii, ca un cuceritor care aștepta satul să se predea, dând mereu ordine în stânga și-n dreapta.

Veni un țăran care-mi povesti întâmplarea. Mă apucă un răs pe care nu-l mai puteam opri.

– Râzi d-ta, boierule, dar pe noi ne doare sufletul când vedem că-și bate joc de satul nostru un venetic ca el. Și apoi, te crede pe matală prea de nevoie...

Pătruns de durerea omului, îmi luai haina și ieșii. Țăranii aveau dreptate. Vroiam să-l întreb ce dorește și mă așteptam să ia o poză arogantă. În cazul acesta, eram hotărât să-l pălmuiesc. Trecuseră, doar, trei luni de când nu se mai astâmpăra. Mărturisesc că jocul acesta mă amuza, căci toate faptele lui le socoteam inspirate de Gina. Erau momente de fericire când mă gândeam că, măcar așa, Gina se mai gândea la mine. Dacă-l pălmuiam pe bărbatul ei, indirect suferea Gina. Dar ce-i puteam face? Însemna să par caraghios față de săteni și nu voiam.

Am avut noroc că presupunerile mele nu se realizară. Dimpotrivă, îmi ieși înainte, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, și-mi întinse o mână larg deschisă, ca la un vechi prieten.

– În sfârșit!... zise el râzând cu toată gura, a trebuit să trec pe aici, ca să am cinstea să te cunosc!... Dar e bine și așa decât defel! Dă-mi voie să mă prezint: Alexe Corbu, vecinul d-tale...

Țăranii pufniră în răs. Eu am rămas surprins de atitudinea lui și chiar de mutra lui caraghioasă.

Era un om scund, gras, cu fața roșie, iar urechile îi erau întinse în părți ca două aripi de liliac. În gândul meu mi-am zis: Sărmana Gina... Omul acesta părea de la început laș și ipocrit. Nu-l mai văzusem până atunci, dar de la prima ochire îi înțelesei firea: era veninos!...

– Nu vă înțeleg, d-le Corbu?

– Prietenia, dragă!...

– Dar în felul acesta?!...

– Ce să-ți fac?... Destul de rău, dacă tineri ca d-ta nu vor să respecte pe cei bătrâni!... Am așteptat să vii d-ta să mă vizitezi, prima dată... Așa se cuvenea!...

Mă izbea în față ticăloșia lui, ca mirosul de amoniac. Îl lăsa să vorbească ce voia, altfel nu aş fi putut să-mi stăpânesc indignarea. Mă cuprinse de mijloc cu un braţ şi ţinu să se plimbe cu mine câţva timp. Îmi vorbi de toate, chiar şi de Gina. Ba îmi comunică dorinţa ei de a ne vizita din timp în timp.

Ce puteam să-i mai răspund eu? Să-l fi luat la palme? Însemna să-l învrăjbesc cu ţăranii, pentru că mai toate stricăciunile nu mi le făcea mie, ci ţăranilor.

Ne despărţirăm buni prieteni. Speram că de atunci ne va lăsa în pace, dar după o săptămână reapărură protestele.

– Ce-i facem, boierule? Ne-a schilodit vitele!... Trebuia să-l fi schilodit noi pe el, atunci când l-am avut în palmă... așa-i?

Cât putui i-am mai despăgubit eu.

Dar ei nu erau mulțumiți. Nu ştiu cum făcură de-l prinseră într-o seară şi-l bătură zdravăn pe amicul Corbu. Drept dovadă mi-aduseră puşca lui. În felul acesta se cumiţi. Atârnai puşca lui în panoplie, lângă ale mele. Era primul trofeu...

CAPITOLUL II

VENI SF. NICOLAE. De ziua aceasta, tatăl meu crease un obicei: venea la țară să-și serbeze ziua numelui său, cu țăranii. Hotărâi să fac la fel. Chiar dacă nu mă gândeam eu, lucrurile tot așa ieșeau. Țăranii aveau suflet; cu sufletul lor, ei știau să facă lucruri uimitoare, cu care răscoleau și-o inimă de lup ca a lui Corbu. Se pricepeau să răspundă la bine ca și la rău. Cât de bine rezolvaseră ei conflictul cu vecinul meu!... Și, pe urmă, nu-i oprea nimic, când îl întâlneau pe șosea, să-l salute cu toată plecăciunea. Ei calculaseră cu răbdare și, la momentul prielnic, au știut să pună capăt lucrurilor, pe care dacă le lăsau pe seama noastră, desigur că le-am fi complicat cu lungi procese.

Cu mine, au procedat la fel. La bunătatea mea, au răspuns cu bunătatea lor.

Când, în ajunul sărbătorii, spuneam mamei că ar fi bine să chemăm, a doua zi, câțiva săteni la masă, ea a râs.

– Ce copil ești!... Tu nici nu știi ce ți se pregătește, de acum două săptămâni!...

Mama, prevăzătoare, aranjase cele de trebuință.

A doua zi, din zori, până nu mă sculasem, auzii afară chiote și pocnete de pistoale. Era atât de mare zgomotul, încât credeam că am fost luat cu asalt de o armată întreagă. Văzui în curte o ceată de flăcăi călări, gătiți cu hainele cele mai frumoase, de sărbătoare.

– Au venit flăcăii în vizită la tine!... strigă mama, – dă fuga și-i primește!...

Eram atât de emoționat, că nu știam ce să mai fac.

– Să trăiești, boierule!... Ziua de azi la mulți ani!... strigară cei de afară, când coborâi.

Le strânsei mâinile fericit.

– Am venit să te luăm la biserică!...

Cerui calul și plecai cu ei.

La biserică găsii tot satul. După slujbă pornii spre casă cu vreo sută de săteni, dimpreună cu nevestele lor. Mă uimise pregătirea acestor oameni, cât și-a mamei mele. Găsii acasă sala cea mare plină de mese aranjate pentru petrecere. Începură să se aducă băuturi calde și mâncăruri ca-n basme. Apoi fripturi și vin. Nu trecu mult și apărură și câțiva lăutari.

Eram alături de mama, la masa din mijloc. Nu mă stăpânea nici un gând, pentru că sătenii îmi vorbeau câte zece odată, dar priveam spre mama și veselia ce i-o citeam pe față mă înveselea și pe mine.

Începură urările, cântece, chiote, până când Pârvu, cel mai venerat om din sat, care ședea în capul mesei, strigă:

– Ia, mai tăceți, mă... zurbagiilor!... (Apoi adresându-se mie): – Boierule, Dumnezeu să te ție mulți ani! Dar să nu-ți fie cu supărare, din mila Domnului sfânt, eu... Pârvu, ți-am adus un dar azi, de Sf. Niculae... Să-ți ajute Domnul să tot ai, că numai bine ar fi și pentru noi, dar eu ți-am adus darul ăsta, numai așa, ca să cinstesc fața matală!...

Scoase un ștergar alb și frumos, pe care veni de-l puse dinaintea mea pe masă. Abia atunci înțelesei de ce toți țăranii aveau câte o legăturică cu ei. După bătrân, urmară ceilalți. Rămăsei pe gânduri. Se umpluse masa cu diferite daruri. Erau cămăși, șervete, scoarțe, batiste și toate ornate cu numele meu. Privii spre mama și ochii ni se umeziră la amândoi. Ne gândeam la alte vremuri, urâte.

– Tu nu vezi, oamenii îți fac zestre!... zise mama râzând.

– Da, zestre, boierule!... strigă alt țăran – că... vezi d-ta, am vrea să te știm odată căpătuît... Să nu vă fie cu supărare, dar nevastă-mea avuse și ea un dar de făcut și nu-i vine să-l dea. I-o fi rușine, că-mi zise mie: dă-l tu, bărbate!...

Ceilalți, știindu-l bun de glume, începură a râde.

– Ia să vedem, mă Avrame, ce-ai adus tu boierului!...

– Nu eu, mă, nevasta-mea! răspunse el.

Și puse în fața mea o legăturică. Mama o desfăcu repede și scoase la iveală un capișon de copil, lucrat foarte frumos.

A fost culmea râsetelor.

– Acum, vrei nu vrei, boierule, trebuie să te-nsori!...

Darul acela a fost începutul adevăratei veselii, care aş fi dorit să nu se mai termine. Petrecurăm mai departe numai în glume. A fost destul ca unul să înceapă, pentru ca toţi să se scoale la joc. Cum nu prea era frig afară, hora se-ncinse şi-n curte. În casă, receptorul juca cu nevasta primarului; primarul cu nevasta altuia şi-aşa mai departe. Până şi Silvia intrase în horă.

Nu era nimeni trist, nici mama; numai sufletul meu tânjea. Ochiul mamei mele erau singurii martori, căci căutau tot timpul să mă trezească cu câte o mustrare.

Mă simţeam bine, în jurul meu erau oameni buni, simpli şi curaţi la suflet. Ei erau nădejdea mea, după cum eu eram a lor; în ei credeam şi cu ei speram să fac lucruri frumoase. Când îi vedeam atât de naivi, ca nişte copii, dănuind înainte-mi, inima mea se umfla, bătea de bucurie, mai tare, din ce în ce mai tare. Eram acolo unde trebuia să fiu, între visătorii pământului, între muncitorii credincioşi, care se hrăneau, ca şi mine, numai cu vise. Țăranii erau visători. Ei poetizau peticul de pământ, îl descântau, şi-apoi, când băgau în brazdă, răscoleau, amestecând, laolaltă cu bulgării, şi visurile şi sudoarea lor amarnică.

Îi ascultam încântat. Când, deodată, uşa se deschise şi în prag apără d. Corbu. Ivirea lui produse o tăcere generală. Mie mi se făcu negru înaintea ochilor. La atâta îndrăzneală nu mă aşteptam. Căutai să mă dezmeticesc.

– Bună ziua la toată lumea!... zise el, privind împrejur cu atâta perfidie, ca şi când nu fusese el cel care încasase cu câţva timp mai înainte bătaia. Apoi, către mine: Bucuros de oaspeţi, vecine?...

– Mă rog... Cu plăcere!...

Ce puteam să-i mai spun?!

– Am socotit că nu se face, că la o aşa zi mare pentru vecinul nostru, să-l trecem cu vederea...

– Pofţiţi, luaţi loc, d-le Corbu!...

– Numai decât, dar sunt cu soţia, am lăsat-o în sanie...

Ticălosul!... Ce plan drăcesc mai era şi acesta!?... Reţinându-mi, pe cât puteam, aparenţa de om liniştit, zisei mamei:

– Mamă, ieşi repede afară, avem musafiri.

Prezenţa Ginei acolo mă îndurera. Întâlnirea noastră, revederea după atâta timp, a fost, poate contra voinţei lui Corbu, foarte simplă.

Nici o tresărire, doar un salut banal cu unui vechi prieten. Am schimbat, calm, primele vorbe.

De când n-o mai văzusem, Gina se mai împlinise la corp, iar frumusețea ei era mai vie. Mă privea cochetă și toate întrebările mi le adresa zâmbind. Din partea mea, nu-i arătam nici ură, nici prietenie. Venise la mine și mă măgulea acest lucru, pentru că ea fusese aceea care mă respinsese. Despre bărbatul ei știam ce ascundea în dosul prieteniei lui: speranța că va pune mâna, odată, pe averea mea. Făcuse imprudența de spusese altora gândul acesta și eu l-am aflat. Nu o înțelegeam pe Gina!... Pentru ce primise să vină? Mă respinsese atunci, cu toate că știa că urma ceva care o va dezonora!... Eram pentru ea omul hulit, de care trebuia să se ferească. Nu era ea aceeași femeie care a știut atât de bine să mă respingă la ultima noastră întâlnire din grădina casei lor?... „Rămâi așa cum ești, nu te pot ierta“. Această frază pe care o rostise ea liber, uitând de tot ce avea să vină, aceste vorbe săpaseră în inima mea o dâră de sânge. Dacă aș fi avut o armă, desigur că aș fi răspuns cu moartea mea acestei apostrofe.

Iat-o acum, surzătoare... Pentru ce primise să vie? A fost forțată? Dar nu părea nicidecum. Bărbatul caraghios aducea pe nevastă-sa la fostul amant! Într-adevăr, în lumea lor, prejudecăți de soiul acesta nu există. Nu era prima dată când vedeam pactizând pe bărbatul și pe amantul aceleiași femei. Dar eu eram un proscris, iar despre sufletul Ginei știam că era destul de nobil!... Totuși, țărani care se aflau în sală știau că tatăl copilului Ginei sunt eu. Am observat că unii dintre ei făceau glume pe contul lui Corbu.

Toată jongleria prieteniei lui o înțelegeam, n-o înțelegeam însă pe Gina!

– Tot visător ai rămas, zise ea, văzându-mă pe gânduri, după ce Corbu intrase în discuție cu primarul.

– Poate par azi așa!

– Te văd că ești gata să oftezi.

Bărbatul ei se apropie de noi.

– Vecine, vorbi el, ne plictisim acasă singuri, ar fi bine iarna asta să ne vizităm cât mai des. Nu-i așa, Gina?

„Canalia“ gândii eu „ați uitat cine sunt“? Dar privirea tulburătoare a Ginei îmi opri gândul.

Până după miezul nopții, privirea ei neînțeleasă de tulburătoare m-a urmărit mereu. Eram încă la masă, țărani plecaseră de mult. Mai

rămăseseră doar primarul, receptorul, nevestele lor, doi învățători mai în vârstă, Gina cu bărbatul ei și ai mei. Corbu se cam întrecuse cu băutura, avariția îl îndemna să se folosească de prilej. Spunea fleacuri și mă tutuia prietenos. Gina îl privea liniștită.

Oricât, dar înțelesei că suferă. Cum ceilalți începură să joace, rămăseserăm câțva timp singuri la masă. Bărbatul ei adormise pe scaun.

– Ești fericită? o întrebai eu încet.

– Nu vezi? și-mi arată cu privirea spre el.

– Și totuși... ești veselă.

– Ca să nu fiu altfel.

– Totdeauna femeile sunt ipocrite.

– N-ai dreptate!...

– Ba da. Cunosc o femeie care n-a fost prefăcută decât față de mine!...

– Eu?...

– Da.... dumneata.

Gina oftă.

– Observ că și d-ta oftezi!...

– Mă prefac.

– Cred.

În timpul acesta, bărbatul ei se așază mai bine pe scaun și-și lăsa capul pe masă.

– Privește fericirea mea, zise Gina, arătându-mi-l. Ar trebui să-ți mulțumesc pentru ea!...

Ochii-i erau umezi. Eu tăcui.

– Bine faci că nu vorbești!...

Mă ridicai de pe scaun.

– Nu vorbesc, pentru că vreau să te cruț.

Gina se ridică și ea. Privirile noastre se întâlneau înfruntându-se.

O clipă gândii: Femeia aceasta îmi vrea răul!...

– Spune-mi, o întrebai eu, îndepărtându-ne de masă amândoi, în același timp – ai vrut să vii la mine?...

– Da. Voiam să te văd.

– Dar între noi se săpase o prăpastie!...

– Ți s-a părut, eu însă te iubesc!

– Acum?!

– Totdeauna te-am iubit.

– Și... totuși...

Ea lăsa privirea în jos o clipă, apoi o ridică.

– Ascultă, nu vreau să deschid un proces între noi. Să uităm pentru un moment tot. Am primit să vin aici, deși mi-era greu să te văd. Însă omul acesta urmărește un scop: vrea ceva, nu știu bine ce, dar ceva care e în detrimentul tău. M-a rugat să-i fiu tovarășă. Am primit...

– Și-mi spui aceasta, crezând că voi fi bucuros?...

– Da, bucuria amândurora. Vreau să continuăm dragostea...

– Mai poate fi dragoste între noi, Gina?! Nu crezi tu că firul dragostei noastre s-a rupt cu desăvârșire?

– Poate că da, poate că nu! Dar îl vom înnoda. Uite așa...

Îmi apucă gâtul cu amândouă brațele și mă sărută.

Din noaptea aceea devenii amantul Ginei. Refuzase să-mi fie soție, pentru ca mai târziu, fără remușcări, să devină amanta mea. În felul acesta îi aveam în fiecare săptămână musafiri, de duminică dimineață până a doua zi.

Pentru ce promisem acest târg? Pentru Gina?... Amicul meu, Corbu, știa foarte bine: pentru ca să-mi văd copilul!... Trăia aproape de mine, suferea ura ascunsă a tatălui său oficial, dar era copilul meu pe care-l doream, pentru care trăiam.

Știa amicul Corbu că eu doream copilul și de aceea îmi sfredelea inima, jucându-se cu mine! Eram o jucărie în mâinile acelui om. El știa să dea lovitura la timp. Se înșelase când crezuse că, într-adevăr, Gina nu mă va iubi; ea primise târgul tocmai pentru a fi mai aproape de mine; iar eu primeam orice, pentru ca să-mi văd copilul. Cât timp credeam că va fi imposibil să-l vad, nu mă gândeam prea des la el, aveam tăria să-mi înăbuș orice dorință. Dar când Gina apărea, dragostea mea pentru copil rupea orice zăgazuri. Corbu ghicea.

– Ei, bine!... zisei odată Ginei, dar tu nu ai de gând să-mi vorbești despre copil!?... Parcă nici n-ar fi existând!

– Nu te supăra, voiam să-l aduc odată pe neașteptate!...

Adevărul era, însă, că bărbatul ei nu-i da voie să-l aducă. Așa stăteau lucrurile. Într-o zi, Gina încercă să ia copilul cu dânsa, dar el îi interzise: „Copilul nu va ieși din curte!”

După ce-mi comunică această știre, Gina voi să mă consoleze, dându-mi o rază de speranță:

– Când va fi cald, să vii prin preajma casei noastre și ai să-l vezi.

Aceasta era fericirea ce-mi oferea. Trebuia să mă strecor hoștește prin tufișuri, ca să pot vedea în fugă chipul copilului meu.

CAPITOLUL III

ÎN SERILE CÂND RĂMÂNEAU LA MINE, jucam cărți. Aviditatea după bani îl făcea pe Corbu să joace nebunește. Îl lăsam să câștige, nu mult, doar cât trebuia ca să fie încântat. Uneori mi-era milă de el. Aveam o singură mustrare de conștiință, aceea că deși îi cunoșteam gândurile, nu-l înlăturam din calea mea. Dar era oare posibil? Înlăturându-l pe el, pierdeam pe Gina și speranța de a-mi vedea curând copilul. Știam că omul acela ținea sub călcâiul său sufletul meu. De câte ori nu-i simțeam loviturile!... Mă întovărășeam cu el, contra mea. Când el se supăra, eu trebuia să zâmbesc umil. Era doar tatăl oficial al copilului meu! Era legea, căreia trebuia să mă supun fără crâcnire!...

Gina mă înțelegea, căuta să-mi aline chinul, dar ea nu putea suferi alături de mine. Dorința ei se realizase: găsise în mine dragostea ei. Când pleca de la mine, știam că pentru celălalt Gina nu mai oprise nimic din ce avea mai frumos. O singură satisfacție aveam: aceea că el se amăgea, crezând-o aliata lui. De multe ori, Gina îmi povestea planurile pe care le făceau împreună.

„Cucerește-l“, o îndemna el, „zăpăcește-l, pentru ca să nu-și mai dea seamă ce face! Numai astfel vom putea pune mâna pe averea lui“.

Și în culmea hohotelor de râs, Gina repeta spusele sale: „Orbește-l cu promisiunea că odată ai să fii amanta lui!“

– Și tu ce-i spui? o întrebam pe Gina.

„Ah, dragă, dar omul acela îmi cere să fiu amanta lui și tu, desigur, nu-mi dai voie nu-i așa?“

„Nu, însă promite-i că vei fi a lui, atunci când va trece jumătate din averea ce o are pe numele copilului nostru. Înșală-l!“...

Acesta era Corbu, și-n fața lui trebuia să fiu calm, să răspund zâmbind cordial la salutul său și la complimentele stupide pe care mi le făcea uneori. Era atât de sigur de Gina, încât uneori o lăsa câte trei, patru ore singură cu mine.

Când Gina i-a spus că eu sunt aproape convins să fac ceea ce dorea el, adică în toamna următoare să cedez, pentru copil, jumătate din averea mea, rivalul meu jubilă. Se considera cu un pas avansat pe teritoriul meu. Însă, spre a vedea dacă poate să fie cu desăvârșire ticălos, spusei Ginei să-i comunice că hotărârea mea s-ar realiza mai curând dacă el ar consimți ca ea să devină amanta mea. Voiam să cunosc pe omul acela, care spunea pe toate drumurile că-și iubește nevasta. Și Gina nu întârzie cu răspunsul nici două zile. O înțelegeai după lacrimile pe care nu și le putea stăpâni.

Deci puteam s-o am amantă, cu consimțământul bărbatului ei. Căutai s-o liniștesc pe Gina:

– Nu mai plânge, lasă! Bărbatul tău e dispus și consimte să-mi fii amantă și crede că eu nu cunosc planurile sale diabolice.

Vei fi amanta mea, dacă soarta ne-a rezervat acest noroc. Să ne resemnăm. Iar dacă Dumnezeu s-a unit cu el, noi să ne unim cu dracul, dar să-l învingem!... Să fim uniți, pentru copilul nostru; lui să-i oferim o soartă mai bună. Vei lupta tu lângă mine? Vei suferi alături de mine? Vei muri cu mine?...

– Dar n-am să te părăsesc niciodată!...

Se ținu de cuvânt. Dragostea Ginei a fost singura mea fericire și care a ținut până la sfârșit.

Toată lumea știa că Gina era amanta mea, lucru pe care nu-l ascundeam tocmai bine; numai bărbatul ei zâmbea încrezător și satisfăcut. Și zâmbetul lui lua proporții când Gina îl asigura că totuși nu-mi va ceda vreodată. Omul acela, care se dovedise hrăpăreț peste măsură, putea să fie și prost tot pe-atât. Speculase vecinii cumpărându-le terenurile pe prețuri mici, înșelase pe tatăl Ginei luându-i toată moșia. Gândul lui era să pună stăpânire până dincolo de mine. Ce putea să însemne Gina, pentru ambiția lui?...

Sosi primăvara și, odată cu ea, și munca la câmp, pentru care chemai sătenii, după cum ne înțeleseserăm. Trebuia să muncim

pământul în comun, de la arat până la treierat. Plugurile cu care se lucrase până atunci erau prea mici, nu înfingeau fierul decât cel mult o palmă adâncime, pe când cele cu aburi intrau câteva palme în pământ și-l răscoleau. Observai că sătenii arătau în purtarea lor față de mine o răceală și nu știam care e cauza acestei atitudini.

La prima ocazie îmi spuseră că se cam tem să nu piardă grâul de sămânță. Era o naivitate, deoarece plugul cu aburi nu putea să aducă vreo pagubă. Nu aveam nevoie să fac tovărășie cu ei, fiindcă pământul meu era de două ori cât al lor. Țineam, însă, să profite și ei de prisosul ce-l dă lucratul pământului cu mașina. Îndărătnicia tot mai accentuată, cu care discutau cu mine, mă mâhnea. Seara plecau complet lămurii și convinși, dar dimineața apăreau cu aceeași teamă tăcută în privire. Șovăiala asta nu le-o puteam înțelege. Nu știam că țăranii erau învrăjbiți de iscoadele lui Corbu!...

Tocmai după ce începusem munca, într-o seară pe când treceam pe câmp spre casă un țăran îmi spuse:

– Vom vedea, boierule, la toamnă, dacă vecinul dv. a avut dreptate!

Mă uitai la el nedumirit.

– Adică, cum?...

– Spunea că vă e în gând să ne furați pământul.

Era tocmai în ziua când plugul cu aburi, trecând peste tot pământul, desființase răzoarele dintre arături.

– Și voi, credeți?...

– Noi, unii da, alții nu!... până a zis Pârvu: „Ce vă tot luați după „măgar“; oare voi sunteți oi proaste?!“

„Măgar“ era porecla pe care țăranii i-o dăduseră lui Corbu, pentru că avea urechile prea mari.

– Moș Pârvu m-a înțeles mai bine decât voi toți, el știe că eu nu vreau să vă fur pământul.

– Știm și noi, boierule, dar, vedeți, are iscoade prin sat vecinul d-voastră.

Această nouă ticăloșie a dușmanului meu nu mă revoltă, pentru că știam că nu va mai avea efectul dorit; dar vroiam să-l fac de râs în fața țăranilor. Trimisei să-l cheme a doua zi la inaugurarea plugului cu aburi. La această festivitate nu mă gândisem mai înainte, pentru că plugul lucra de câteva zile, dar era o bună ocazie ca să-l fac de râs

înaintea celor pe care îi instigase. Veni, însoțit de Gina. Preotul oficia o slujbă religioasă și când plugul trase câteva brazde, ciocnirăm câteva pahare de vin. Atunci rugai pe Corbu, care era un om cu oarecare experiență în cele agricole, să lămurească oamenilor însemnătatea plugurilor cu aburi. Îngâmfat cum era, s-a apucat să spună adevărul, care era tocmai contrariul celor ce spunea oamenii, pe ascuns. Țăranii se înfuriară. Unul îi spuse în față:

– Păi bine, boierule, aici spui una, și nouă, mai deunăzi, ne spuseși că plugurile astea vatămă pământul și se usucă rodul la grâu!...

– Nu m-ai înțeles....

– Așa e, mă, strigă altul – noi n-am înțeles că pe boier îl mânca pielea și trebuie scărpinat iar...

– Nu vorbiți așa, intervenii eu împăciuitoar, d. Corbu a vorbit altfel...

În timpul acela sări o țărancă, înfuriată:

– Cum altfel, boierule... când el mi-a spus că de-o băga bărbatul meu cu d-ta în brazdă, să-i dau cu lopata-n cap?...

Felul cum interveni femeia, ne făcu să râdem. Râse și Gina, care era acolo.

CAPITOLUL IV

TRECUSERĂ LUNILE DE VARĂ. În timpul acesta, Gina a fost numai a mea. Ajunsesem să uităm că mai există bărbatul ei. Prezența lui apărea numai ca să ne trezească din visul frumos pe care-l trăiam. Atunci ne dam seama că fericirea va înceta pentru o scurtă durată. Ea pleca spre mormântul de o noapte, eu rămâneam cu parfumul ei, pe care-l sorbeam nesățios până în zori. Atunci știam că ea va veni și ieșeam la câmp. De departe, ore întregi mi se părea că văd o nălucă ce se mărea în ochii mei, până ce năluca devenea făptura vie, surâzătoare, făptura din basm, înotând prin lanurile de grâu copt, ca să ajungă cât mai curând la mine. Atunci valurile galbene ne cuprindeau pe amândoi, neștiuți de nimeni, până când ne desfăceam brațele ca s-o luăm fiecare spre casele noastre.

Vara aceea fusese rodnică. Grâul crescuse, spre uimirea tuturor, încă o dată pe atât ca de obicei. Secerătoarele îl retezau, făcându-l snopi ca niște bulgări colosali de aur și mătăsoși ca firele de borangic.

Era în ultima zi de treierat. Ședeam în soare răsturnat pe paie și priveam, pe sub borurile pălăriei, activitatea febrilă a țăranilor. Fețele lor bronzate purtau un surâs și o întrebare; surâsul mulțumirii după recolta îmbelșugată și întrebarea: Cum va fi împărțeala?... Cum va face parte boierul, după atâta rod neprevăzut?!...

Prin aer plutea bănuiala ce stăruia în privirea fiecăruia, chinându-l. Mă voi ține de vorbă? Le promisesem că, în caz de vor pierde, să le restitui în bani grâul convenit de fiecare pogon. Dar acum era vorba de un prisos mare. Care va fi împărțeala mea? se întrebau ei.

Ca din senin, cel de sus, care se afla pe batoză, strigă:

– Gata!...

Batoza pufăi ca un sclav trudit și se opri. Oamenii ședea muți, cu figurile asudate și prăfuite. Erau nerăbdători să audă încheierea socotelilor. Mă ridicai și întrebai:

– Câți saci a dat un pogon anul trecut?...

Abia după mare chibzuială, unul deschise gura:

– Păi, boierule... să vedeți d-voastră!...

– Ce să văd? – întrebai eu cu un aer pe care nu-l puteau pricepe – ce?... Nu ține minte nimeni cât a dat, anul trecut, recolta la pogon?!...

– Ba da, boierule, interveni altul, privind dojenitor spre cel care vorbise mai înainte.

– Ce mă, atâta lucru nu ții minte?... Zece saci, boierule !...

– Zece fără ceva...

– Zece fără ceva...

– Anul ăsta cât a dat?...

– Păi, să vedeți: cu ăl de luncă, și cu ăl de deal...

N-apucă să termine vorba, că sări altul:

– Ce mai ăl de luncă, ăl de deal? Unul peste altul: cincisprezece saci, boierule!... Asta e socoteala.

– Deci, cinci saci mai mult la pogon?

– Așa, boierule!

– Și la pământul meu și la al dumneavoastră?

– În devălmășie, boierule.

– Ei bine, cu toate că sămânța la tot semănatul a fost a mea, însă tot în devălmășie să împărțim grâul. Luați-vă fiecare câte cincisprezece saci la pogon. Sunteți mulțumiți?

Țăranii tăcură, privind în pământ.

– Pentru ce tăceți?

– Boierule, pentru treaba mașinilor nu ne opriți nimic? întrebă moș Pârnu.

– Nimic. Cei cinci saci la pogon mai mult mă vor despăgubi destul.

Ei continuă tăcerea.

– Tot nu sunteți lămurii?...

– Ba... suntem, îngână Moș Pârnu.

– Atunci?...

Dintre toți se desprinsese unul. Parcă-l văd, cu obrații brăzdați și cu părul ud de sudoare, căzut pe frunte. Trânti pălăria de pământ necăjit și se lăsă la picioarele mele, răcnind jalnic:

– Iartă-mă, boierule... eu sunt ăla cu iscoada boierului Corbu!...
Se cuvine să mă călcați în picioare...

Îl liniștii. Totul în lume e să știi să fii om. Unii oameni sunt buni din prostie. Eu am calculat bunătatea mea față de țărani și le-am aplicat-o la timpul convenit, când ei au putut s-o înțeleagă. De altfel, nu făcusem decât ceea ce se cuvenea: recunoscusem dreptul și munca lor.

Auzind toate acestea, vecinul meu spumega de mânie. Gina îmi spuse că o noapte întreagă a delirat, urlând: „Omul acesta va risipi averea de dragul țăranilor!“... Și-mi mai spuse că a obligat-o să mă forțeze să cedez imediat jumătate din avere copilului. Această veste mi-o comunică cu un hohot de râs.

– Pentru ce râzi cu atâta poftă?...

– Cum să nu râd. Dacă ai ști cu ce condiții am primit să „lucrez“!...

– Anume?...

– Voi rămâne aici la tine o săptămână încheiată, dar la capătul săptămânii trebuie să-i aduc hotărârea definitivă.

– Și-ai primit, nu?...

– Desigur.

– Bine ai făcut. Hai să stăm la masă că mi-e o foame de lup.

– Stai!... strigă Gina, nu te repezi, am mai primit o condiție, care o să-ți strice pofta de mâncare...

– Sunt gata s-o aud...

– I-am jurat că mă voi ține tare, rezistând poftelor tale pătimase...

Acum să te văd...

– Ah, Gina, dar cu vestea asta pofta mea s-a dublat.

Era nevoie să jucăm acest teatru prin care să ne acoperim durerea de a ne lăsa de bună voie pradă acelui om flămând după avere. Mînjindu-ne pe noi, făceam jocul aceluia care ne permitea „fericire“ atât cât dorea. Gina era nevasta lui, mi-o cedase mie ca amantă și oricând putea să mi-o ia, interzicându-i de a mai veni pe la mine, dacă scopul lui nu se realiza, sau tocmai spre a-l realiza mai curând. Înțelesei acest lucru și, pentru ca să-i parez lovitura, mă gândii ce-aș fi putut face.

Într-o dimineață mă sculai mai devreme. Gina era lângă mine și dormea mulțumită. Mă muncea un gând. Strigai:

– Gina, trezește-te, vreau să-ți spun o noutate?...

– Care, dragul meu?...

– Gina, m-am gândit serios: pretenția bărbatului tău nu e tocmai absurdă! Adică, de ce să nu donez copilului meu jumătate din averea mea? Pentru cine o păstrez, dacă nu pentru el?... Du-te și spune-i că primesc serios propunerea lui!...

Gina surâse somnoroasă :

– Am să mă duc, dragul meu, dar... hai să mai dormim!...

Și mă cuprinse în brațe.

În ziua aceea făcurăm actul de donațiune. Până la majoratul copilului, averea rămânea sub conducerea mea. În cazul când aş fi murit eu, Gina prelua toată averea, afară de case, care rămâneau pe viață mamei mele sau Silviei, dimpreună cu tot ce se găsea în ele.

Eram fericit, căci țineam pe genunchi copilul. Era o întruchipare de vis și frumusețe. Avea în ochi două pete de azur, ochii Ginei. Era fetiță și o chema Nina.

Nina!... Iubirea mea! Visul meu! Sufletul meu!... Nina, te iubesc și mor de fericire, alături de tine!... Ești suavă, ești dulce, cum sunt toți îngerii din cer!...

Gina plângea, mama la fel. Doar ticălosul pândea din umbră. Ce mai voia?...

CAPITOLUL V

PESTE UN AN, după ce chestia cu grâul se repetă, primii din senin, într-o seară, un glonte de armă în umărul stâng. Cine putea să tragă atât de mișelește în mine, care eram în sat idolul țăranilor?! Dacă s-ar fi dovedit cine trăsese, nu știu ce-ar fi mai lăsat din el oamenii care erau îndârjiți, cum nu-mi închipuiam. Patru săptămâni la rând putere formate din săteni răscoliră toate potecile și ascunzișurile ca să poată da de o urmă cât de mică a atentatorului. Dovada cea mai simplă, care ar fi dus la descoperirea făptașului, era glonte; îl simțeam aproape de osul umărului.

Dar nu, mă temeam de o nenorocire!... Am spus că ticălosul pândea din umbră. Trei ani purtai glonte în umăr și nu mă supusei unei operații, tocmai pentru a evita descoperirea criminalului. Lăsați proiectilul acolo, dar îl simțeam mereu cum cobora mai jos.

Într-o dimineață îl găsi în așternutul patului meu. Atunci m-am convins definitiv din ce armă pornise. Arătați glonțul Ginei, care-l recunosc. L-a recunoscut și Corbu, neștiind despre ce era vorba.

După trei ani m-am convins că dușmanul meu de moarte era acela de care mă feream.

După acești cinci ani de existență prin acele meleaguri, tocmai când îi credeam pe toți deopotrivă de mulțumiți, se întâmplă un eveniment nespus de dureros: dispariția Silviei.

Într-o seară, pe când o așteptam la masă, nu apărură nici până la sfârșit. Trimisei pe mama în camera Silviei să vadă care era motivul lipsei. Începuse de mult să lipsească de la masă, fără să știu de ce. Eu

m-am dus în camera mea să aranjez niște socoteli. După o oră, când credeam că mama se și culcase, o văzui apărând pe ușă, îngrijorată.

– N-am putut să dau de Silvia! Am căutat-o în toate părțile.

Rămasei ca trăsnet. De multe ori o găsisem plângând și o întrebam:

– Ce ai, Silvia, de ce plângi?

– Nu am nimic.

Dincolo de acest „nimic“ nu se mai putea scoate altceva de la dânsa.

Unul din servitori mi-a comunicat că a văzut-o strecurându-se pe poartă cu un geamantan în mână. Atât.

Deci fugise din casa mea, în care, de bine de rău, îi asiguraseram viața. Acest gest mă mâhni peste măsură. Mi se părea insuportabil gândul că Silvia a plecat. Nu am putut dormi defel în noaptea aceea, deși eram foarte obosit. Ședeam la fereastră și priveam întunericul de-afară. Prin aer treceau păsările nopții, își fluturau aripile și țipau, cobitoare, pierzându-se prin întuneric. Unde era Silvia? De ce plecase? Ființa cu sufletul misterios, de ce mă chinuia?...

Mi se părea că văd în întuneric, departe de tot, o femeie alergând pe o pantă imprecisă, iar în urma ei veneau altele și altele, multe de tot, și toate alergau imprecis, pe aceeași pantă, coborând în gura unui animal feroce și uriaș.

Calvarul femeilor!... Calvarul femeilor era, dimpotrivă, o pantă lucioasă și imprecisă!

Lăsaî capul pe marginea ferestrei, învins de remușcare. Silvia, pentru care eu am fost visul și speranțele ei, Silvia fugise. Acesta era rezultatul sacrificiului ei, fuga disprețuitoare?!...

Mă simțeam mic și caraghios ca o libarcă murdară și aciuită în cutele unei draperii de mătase. Trecusem prin lume, ca un câine prin nămol, luasem murdăria, dar n-am lăsat un vârful de ac amintire.

Sării drept în picioare. Îmi luai haina și pălăria și mă repezii pe scări, în curte. Era o liniște deplină. Mă simțeam foarte blazat. Toată tinerețea mea mi se părea înveninată de resemnarea la care mă adaptasem de când sosisem acolo. Parcă toată lumea însemna numai grâu, Gina și lupta hărțuită cu un imbecil!... Nu fusesem în stare să cultiv un suflet deosebit ca al Silviei!... Ce însemnau toate ce le aveam, față de jertfa Silviei? Mă tâmpisem? Femeia aceea mi-a dat

mai mult decât ce-mi dăduse mama sau Gina, mă umanizase într-o băltoacă cu nămol unde, fără ea, aş fi rămas o bestie. Mintea, ochii, gura, sufletul meu, toate erau de la Silvia! Nu-i jurasem eu cu mintea lucidă de copil, că o voi iubi mai mult decât pe mama?...

Uitasem tot, pentru că nimic nu se uită mai uşor decât datoriile!

Trecui repede în grajd. Caii nechezau rumegând grăunţele. Scosei pe cel mai bun şi-l încălecai. Mă înfipsei în noapte ca o săgeată. Luai drumul spre gara de la care trebuia să se urce Silvia în tren spre Bucureşti. Trecui în goana calului pe lângă casa Ginei. Sus, în camera ei, la fereastră, zării lumina palidă a lămpiţei de noapte. Nici n-am privit mai mult de o clipă. Numai gândul la copilul nevino-vat mă făcu să încetinesc puţin fuga calului. Dar odată trecut de casa ei, învinsei dorul meu şi zburai mai departe. Câmpiile treceau pe lângă mine întunecate, ca nişte năluci.

Să tot fi alergat două ceasuri, căci calul sufla greu. Gândul că l-am obosit prea mult, mă speria şi-l oprii. Îi dădui drumul prin iarbă, iar eu mă lungii jos cu faţa spre cer, privind stelele. Erau multe, ca gândurile mele, şi se jucau în pupilele ochilor mei umezi. Departe de tot, undeva, pe această boltă cerească, se afla steaua celui mai nenorocit om de pe pământ; a mea însă nu se afla nicăieri într-aceste miliarde de scânteii senine. Eu n-aveam stea. Steaua mea se topise, o topise prejudecata oamenilor care m-au hulit. Desigur că steaua cea mai mare de deasupra mea era steaua lui Corbu. El avea noroc şi pentru mine, pentru că fericirea mea era în lada lui, şi numai când vroia el mă puteam bucura de această fericire.

Suflet chinuit!... Mă durea tot sufletul, că-mi venea să urlu de suferinţă.

Nu plâng numai laşii, eu nu eram laş, toată firea mea dovedea aceasta. Dar plângeam pentru că simţeam în mine fiorul omeniei şi pentru că prea mă înfierase stigmatul! Simţeam voinţa mea încătuşată de acest stigmat. Cum puteam rupe zăgazurile puse voinţei mele? Ce om aş fi putut să fiu cu voinţa pe care o aveam! Lumea mă socotea pătat prin naştere şi se ferea de mine ca de un câine râios. Tatăl meu mă abandonase în pântecul mamei mele; ea mă abandonase într-un bordel, iar lumea, pentru toate acestea, îmi spunea: Bastardul!...

Cum mai puteam eu să fac ceea ce sufletul îmi cerea, când drumul meu era năpădit de spini? Ah, da, mă reabilitasem. Tatăl meu,

murind, mă revendicase, adăugând numele lui la starea mea civilă, dar pentru oameni tot un bastard rămăsesem. Cine șterge prima impresie din mintea oamenilor? Nici chiar vremea!

Mă liniștisem, singurătatea câmpiei mă calmase. Calul ședea cu botul lângă mine, rumegând iarba. Îi simțeam respirația și mă privea de parcă ar fi spus: „Hai acasă!“

Îl bătui ușor cu palma peste bot și el prinse a zburda.

– Să mergem, calule!

Unde alergam? Ce-aveam de făcut în noaptea aceea, când totul era amorțit? Trenul de București trecuse de mult și Silvia poate că ajunsese acolo.

Să mă reîntorc. Voi pleca a doua zi liniștit în căutarea Silviei. Nu puteam lăsa pe femeia aceea singură pe lume. Durerea ei trebuia să fie și a mea. Încălecai și pornii spre casă, încet. Lacrimile mă ușurasera și, înviorat, respiram cu plăcere aerul liniștit al nopții.

Ah, Gina! Nina... spre voi mergeam atunci. Mă cuprinsese avântul dragostei. Noaptea aceea mi se părea că va fi veșnică și veșnic aveam să trăiesc și eu. Tăcerea vorbea prin lanurile înverzite și-mi șopteau tainic: „Du-te! Du-te la ele, căci te-așteaptă, doritoare!... Du-te și le sărută frunțile în somn, căci ai păcătuit cu gândul împotriva lor!“

Calul porni la trap, fără să-l îndemn. În urma mea lăsam umbrele întunericului.

Regăsii casa Ginei, grădinile cu flori – mai doream ochii ei și zâmbetul copilului. Cine poate înfrâna îndrăzneala omului care iubește? Mie mi se păru de nimic gardul de patru metri. Lăsa calul legat afară. Partea grea era să ajung în dreptul ferestrei, nesimțit de câini. Când ajunsei în pridvor, mă simții în siguranță.

De ce alesesem drumul acela, ca să ajung la Gina? Poate din dorința de a mă aventura. Puteam să aleg altă cale: să bat în poartă; mi-ar fi ieșit înaintea un servitor pe care l-aș fi trimis s-o vestească pe Gina de sosirea mea. Teamă de bărbatul ei nu aveam. Consimțise ca soția lui să-mi fie amantă, tăcerea i-o plăteam.

Simțeam, poate, nevoia să fiu romantic. Jucam teatru, eram actorul de pe scenă care știa că pericolul nu există decât în imaginația spectatorului; pe scenă și-n dosul ei toți oamenii sunt inofensivi. Mă temeam mai mult de câinii lui Corbu, decât de el.

Găsii pe Gina suspinând în somn. Alături de ea, într-un pătuc, Nina surâdea catifelat și dulce, îmbătată de mirajul vreunui vis.

Visează copilul meu, visează!...

Am văzut în ea chipul altui copil, al copilului din bordel, firavul bastard. La vârsta copilei mele n-aveam tată; ea avea doi. Eu mă bălăceam în mocirla roșie, care duhnea a stârv, a sudoare și a spermă. Nina dormea pe un pat alb, învelită în pledul de mătase, la două palme de o mamă iubitoare, care n-o s-o bată niciodată. Niciodată, copilul cu păr bălai și cu piciorușe albe ca razele soarelui!...

Gina tresări. O credeam adormită. Șopti:

– Ce dor mi-era de tine!...

Afară, zorile erau depline; calul s-auzea nechezând lângă gard; mă chema. Spusei Ginei să vină în ziua aceea la mine; sărutai copilul și plecai.

Când urcam dealul, la fereastra Ginei încă mai flutura o batistă albă, pentru mine. Era semnul disperării, pe care-l făceau sclavii, cerșind libertatea, închiși în cetățile medievale.

...

CAPITOLUL VI

ERAM ÎNCĂ ÎN PAT, când sosi Gina. Aranjasem cu mama ca, în seara aceea, să plec la București în căutarea Silviei. Mama era foarte mâhnită. Comunicaî Ginei intenția mea.

– Merg și eu! spuse ea, fără sfială.

– Dar bărbatul tău?... Ce facem cu el?...

– Nimic mai simplu: îi voi spune că te duci să aranjezi cu vânzarea grâului și din acești bani eu va trebui să rup o parte pentru copilul nostru. Fii sigur că va primi.

Adevărat era, aveam în hambare recolta din trei ani, pe care n-o vândusem încă.

– Dar când va afla că nu am vândut nimic?...

– Am să-i spun că nu ai luat preț bun.

– Gina... diseară, la gară.

.....
.....

Ședeam în gară și așteptam nerăbdător. Vine? Nu vine...

A venit, cu același zâmbet de primăvară.

Ședeam în compartiment, strânși unul lângă altul, ca doi oameni care nu s-au despărțit toată viața lor. Simțeam parfumul Ginei în noaptea aceea și mă gândeam că oricât de urâtă era viața, totuși uneori avea părți prea frumoase. Gina era o parte frumoasă a vieții mele. Dacă celălalt nu a putut s-o înțeleagă, eu am prețuit-o la justa ei valoare. O femeie frumoasă, e drept, procură unui bărbat, atât necazuri, cât și plăceri. Ele au sensibilitatea florilor de seră, care cer o foarte mare îngrijire. Or, mie, Gina îmi oferise numai clipele frumoase din

fiecare zi a ei – restul nu-mi arătase. La mine venise numai zâmbitoare. Niciodată n-am văzut fruntea ei încrețită de vreo mâhnire. De multe ori o așteptam să vie în ziua când promisese că va veni. Nu venea. Apărea, însă, în ziua următoare cu fața luminată. Aveam probabil un aer trist, căci îmi spunea, ca să mi-l înlătore de pe față:

– Nu fii supărat, nu am venit pentru că am fost mâhnită!...

Când ședeam în vagon fericiți, stăpâniți amândoi de tremurătura ușoară a roților, i-am șoptit ca în vis, pentru prima dată:

– Vreau să fii numai a mea!...

Eram prea departe de toată lumea și prea aproape amândoi, singuri în noaptea aceea liniștită de vară, pentru ca să nu dau expresie gândului ce mă stăpânea de-atâția ani.

Cu aceeași liniște, Gina, fără zâmbet, murmură:

– Dorința ta se va împlini cât de curând!

După aceea lăsă pleoapele în jos, strivind sub ele două lacrimi.

Încurajat de răspunsul ei, continuai:

– Să începem de acum!...

– Nu.

– Pentru ce?

– Mi-e teamă.

Îi era teamă, cum îmi era teamă și mie. Totdeauna mi-a fost teamă de oameni!... De aceea n-am avut mulți prieteni. În afară de cei pomeniți aici, n-am mai avut mulți. Răutatea omului e mare, am cunoscut-o îndeajuns și m-am ferit de ea.

Și apoi, eram numai eu în luptă? Erau și Gina și copilul; pentru ei teama mea creștea. Părerea Ginei ca să nu procedăm cu grabă era justă.

– Totuși, să ne gândim mereu la acest lucru, Gina...

– Da, dragul meu, să ne gândim și să sperăm că va fi cât de curând realizat gândul nostru. Eu nu urăsc pe omul acesta, uneori mi-e milă de el, dar nu l-am putut suferi niciodată. Gândul că va trebui să mă reîntorc la el mă înspăimântă. Dacă n-ar fi Nina, așa cum suntem aici, am fugi imediat în lume, întâmplă-se orice s-ar întâmpla după aceea!...

– Dar o avem pe Nina acolo!...

– Ah, Nina mea sfântă, pentru ea și pentru tine trăiesc!

.....

Ajunși la București, ne-am aranjat într-un hotel mai puțin cunoscut. O înscrisei pe Gina drept soția mea. Ea nu cunoștea motivul adevărat pentru care venisem la București. Nici nu i l-am spus. Prima noapte, fiind obosită, nu o luai cu mine; aveam nevoie să fiu singur, pentru a o căuta pe Silvia. Eram nerăbdător și plecai imediat.

Unde putea să se ducă Silvia? Nu avea nici o prietenă la care să fi tras direct. Doar bord !ul! Dar acest gând mă îngrozea. Nu mai avea ce căuta acolo. Acel ioc a fost doar un vis urât pentru ea și pentru mama.

Dar unde putea să fie?!...

Colindai pe străzi, căutând cu privirea o rază de speranță. Mi se părea că o văd pe Silvia în fiecare femeie ce-mi ieșea în cale. Cercetam trăsurile, grădinile, restaurantele, frământat de dorința de a o găsi. Mă oprii într-un loc și luai masa singur, fără să mă mai duc la hotel. Trecui pe urmă la o berărie, unde șezui foarte puțin și plecai nerăbdător. Reluai colindul străzilor, pentru câteva ore.

La ora douăsprezece noaptea începu să cadă o ploaie repede. Unde să mă duc? La hotel, deși eram sigur că Gina se va îngrijora de lipsa mea, nu mă dusei. Aproape în silă intrai într-un local de noapte.

Mă așezai într-un colț la o masă retrasă și comandai o băutură. În jurul meu era destulă lume, aceeași lume pestriță și detestabilă a localurilor de noapte, pe care o cunoscusem cândva. Retras în colțul meu, nu doream pe nimeni.

Mă gândeam la Silvia de vreo oră, când o femeie de la o masă din partea opusă a încăperii se ridică și veni spre mine. Nu-i priveam fața, îi zăream numai rochia de la mijloc în jos.

– Nu mai vrei să vezi lumea defel, parcă ai fi miop! De o oră de când te fixez, fără să ridici măcar odată privirea!... Te-ai sălbăticit de tot la țară!...

Era Mara.

– Nu mă mai cunoști? Așa de repede m-ai uitat?

– Mara!... zisei încurcat.

– Da, Mara! De ce te porți atât de ciudat? Se așează pe un scaun la masa mea.

– Ești chiar lipsit de politețe, nu ai venit pe la noi defel! A trebuit să ne informeze altă lume despre năzdrăvăniile ce le săvârșești pe-acolo...

– Nu te-nțeleg Mara, ce vrei să spui?

– Nu te mai ascunde, Corbu ne-a spus tot. Te-ai apucat să pri-
cosești țărani cu averea ta.

– Dar Corbu e un ticălos!...

– O fi, nu zic nu, dar a spus adevărul. Ai cedat jumătate din
averea ta copilului său?

– Copilului meu, Mara!

– Asta n-ar fi cine știe ce, copilul este al tatălui oficial, nu al tău,
și Corbu poate deveni stăpân prin aceasta odată și-odată.

Mă cam supără această discuție.

– Mara, nu mai vorbi despre planurile acestui om.

– Vorbesc ce spune el, mă tem că acest străin va pune mâna pe
averea pe care tata a agonisit-o muncind. Mamei îi pare rău că ți-a
cedat moșia.

– Spune-i mamei tale – i-am răspuns enervat – că nu voi înstrăina
nici un petic de pământ!...

– În sfârșit, îți dau un sfat: ferește-te de Corbu și de Gina...

– De Gina?!...

– Știi ce vrei să spui: Gina e amanta ta.

– Cine ți-a spus asta?

– Cine!... Bărbatul ei. E drept n-a vrut, dar a forțat-o el, amenin-
tând-o cu despărțirea și că la proces va divulga secretul copilului.
Gina a primit, bineînțeles, păstrându-se pentru el. De altfel, dacă el ar
afla că Gina îți este amantă cu adevărat, ar ucide-o. Este adevărat: el
a consimțit odată să ți-o cedeze?...

– Nu mai țin minte.

– Să-ți spun eu: a vrut s-o încerce. Dacă ea mărturisea că a avut
ceva cu tine, era rău de ea. Ține seama că ei au oficial un copil și
legea îi dă dreptul să oprească copilul când mama se dovedește
imorală. O dată cu copilul, rămâne și averea. Chiar actul dotal al lor
glăsuiește așa.

Zâmbeam. Deși situația era tristă, totuși zâmbeam satisfăcut.
Într-un moment îmi trecuse un fior prin inimă; gândul că Gina ar fi de
rea credință. Dar sfârșitul mă înseninase, Gina era numai a mea!...
Aveam eu ceva mai bun decât clipele trăite alături de Gina? Nu mă
aștepta ea la hotel, plină de dorințe?... În zece minute, dacă voiam,
puteam s-o am în brațele mele, așa cum „măgarul“ țărănilor mei

spunea că nu se poate. Știam însă că el căuta să mintă lumea, pentru a nu ieși în evidență ticăloșia lui când consimțise toate, pentru averea mea.

Chemai repede chelnerul.

– Vrei să plecăm? întrebă Mara.

– Mara, sunt obosit, tu poți să mai stai, dacă vrei.

– Te-nșeli dacă crezi că pleci singur; în noaptea asta rămâi cu mine.

– Eu?

– Da, tu!...

– Dar suntem frați!...

– De când ai devenit moralist? Nu te mai cunosc! Sunt eu sora ta?

– Cum, tu nu știi?

– Nici nu vreau să știu.

– Mă opun eu, înțelege!

Considerându-se jignită, mă privi cu ură.

– Ah, zise ea cu răutate, te-nțeleg: dorești să te păstrezi pentru Gina! Poate prostul acela nici nu bănuiește că atunci când ea vine la tine, dormiți în același pat. Eu însă știu tot: chiar azi am fost informată de cineva care venea de la voi.

– Astăzi?!...

– Da, da, astăzi, pentru ce te miri?

– Pe cine ai întâlnit azi?

Eram sigur că s-a întâlnit cu Silvia.

– Am întâlnit pe Silvia, era în trăsură, dar tot am recunoscut-o la iuteală. Am oprit-o și mi-a vorbit despre tine. Mi-a spus tot.

Ca să nu bănuiască ceva, îmi luai un aer cât mai calm.

– Nu cred ca Silvia să fi vorbit rău tocmai de mine!... Suntem, doar, prieteni!

– Am știut eu cum s-o descos, ea n-a făcut decât să confirme cele ce bănuiam eu...

Se făcu tăcere. Chemai chelnerul și făcu plata. Continuarăm să stăm la masă, tăcuți. Mara își frământa batista. Apoi făcu un nod din toate peticele rămase și mi-l zvârli în față zâmbind.

– Mara, zisei eu, de ce nu mă înțelegeți?

Ea se strâmbă la mine. Se ridică.

– Hai, să mă duci acasă.

Îeșirăm. În stradă luai o trăsură, căci ploaia curgea mereu. Cum trecurăm primul colț, Mara reîncepu:

– Astă seară, nu, dar mâine la patru te aștept să vii la noi acasă, căci altfel te voi căuta prin toate hotelurile și tot voi da de tine. Ai să vii?...

– Da.

Mulțumită de răspuns lăsă capul pe umărul meu. Trăsura mergea liniștită; uruitul roților era înăbușit de ploaie.

– Spune-mi, Mara, ce ai mai vorbit cu Silvia?...

– Numai despre tine.

– Unde se ducea când ai întâlnit-o?

– Venea de la gară și se ducea acasă.

– Unde acasă?

– Tot acolo, nu știi?

În clipa aceea trăsura se opri. Ajunseserăm. Am sărit jos, i-am ajutat Marei să coboare și i-am spus birjarului să întoarcă. Promisei solemn că a doua zi voi fi la ea. Mă urcai repede în trăsură și dădui birjarului numele străzii unde se afla bordelul. Birjarul murmură ceva cu două înțeleșuri.

Deci, fără să mă gândesc, dădusem de urma Silviei. Era din nou la bordel! Pentru ce? Vârsta ei nu-i mai îngăduia prezența acolo. Rămăsese ca femeie de încredere a patronului, ca și mama în ultimul timp. Pentru acest serviciu să se fi dus ea acolo?... La mine găsisese un adăpost mai onorabil. De ce, când i-am cerut să părăsească bordelul, a primit cu bucurie?... De ce plecase de la mine tocmai când o credeam mai fericită? O mie de întrebări mă frământau. Dar răspunsul n-avea să mai întârzie.

Ploua destul de tare și, oricât mă ferisem, tot m-am udat. Cu toate acestea n-am renunțat să mă duc la Silvia. Mă gândeam la mama, ea nu s-ar fi simțit niciodată mulțumită fără Silvia. Poate că Silvia nu plecase definitiv, poate că avea ceva numai de aranjat și se va reîntoarce. Și mă bucuram la gândul că va râde de frica ce am tras.

Spre a nu mai da ocazie birjarului să râdă, îl rugai să oprească în colțul străzii. Era mai bine, altfel zgomotul trăsorii ar fi atras atenția persoanelor din bordel.

– Dar plouă cu găleata! spuse el.

– Nu face nimic, am să dau o fugă până acolo.

Plătii. Trăsura dispăru în ploaie. Apa curgea șiroaie pe hainele mele. Când intrai în curte, nu era nimeni; toată lumea era strânsă în „salon“.

Privii pe fereastră. Amintirile mă năpădiră, încât uitai de Silvia. Nimic nu se schimbase, parcă și femeile erau aceleași. Aceleași scaune roase, același divan din colț, pereții cu aceleași tablouri demodate. Văzui portretul patroanei pe peretele din mijloc, pe urmă portretul unei femei goale care sta lungită pe un pat, citind un ziar. Revăzui tabloul Genovevei de Brabant, în pădure, cu un copil în brațe, alintând o căprioară.

Se auzea melodia fonografului primitiv, cu veșnicul cântec: „Eu sunt Regina Draga!“

Stropii de ploaie loveau în geam, udându-mi obrajii, amestecându-se cu lacrimile mele. Acolo, în colțul acela, eram zvârlit, când „nenea“ venea beat. De câte ori nu plânsesem, acolo! De câte ori, picioarele mele goale nu trepădaseră pe covorul acela ros, în timp ce mă jucam, vesel, cu femeile!...

Și curtea, aceeași, nimic nu se schimbase, doar copacii îmbătrâniseră. Unul chiar se uscaseră. Era caisul. Grădinița plină cu crini, parcă era aceeași din primii ani ai copilăriei mele. Acolo mă jucam eu!...

Ploaia curgea neconținut, unindu-se cu amintirile mele. Nu știam dacă zgomotul pe care îl auzeam era ropotul ploii, sau al amintirilor.

Ședeam cu un picior pe treapta din fața marchizei și priveam printre șirurile de apă, ce mi se scurgeau de pe pălărie, când în fața mea apărură o femeie care ieșise dintr-o cameră din curte.

– Domnul vrea o fată?

Tăcui. În timpul acela, un bărbat se strecură prin ploaie, spre poartă. Femeia mă privi îmbietoare. Era o femeie cu figura exagerat fardată, cu privirea dezolată, ca și Tina din alte vremuri, ca și Berta unguroaica, ca și Silvia sau mama.

– Domnul vrea o fată? stăruia ea.

Nu i-am răspuns nimic, vocea mea n-ar fi sunat în clipa aceea. Continuai s-o privesc. Figura ei îmi amintea de multe figuri uitate. Fata întoarse puțin capul, descurajată, apoi făcu un efort ca să se insinueze mai bine:

– Vrea o fată, domnul?... De ce nu vrei să mergem la odaie?
Acolo nu plouă! Ah, e așa de bine acolo!...

Terminându-și vocabularul, căută să-l mai repete:

– Domnul nu vrea o fată?

Când privirile noastre se întâlniră o clipă, ea deliră:

– Vrei, dragă, spune?...

– Nu!... reușii eu să răspund, trist.

Atunci ea se supără și deveni furioasă.

– Un mitocan!... Mă face să stau două ceasuri în ploaie, pentru ca să spună: „nu!“... Trebuie să fie beat, după ochi se cunoaște!

Scutura mânerul ușii, care se deschidea greu, și din cauza aceasta întârzie atât cât să-mi treacă ceva prin gând.

– Ascultă! strigai către ea.

– Ce vrei?...

– Unde ai camera?...

– Aici, în cur'e.

Și uitând de supărare, presimțind că m-am hotărât s-o iau, mă apucă de braț, ducându-mă într-o cameră din fundul curții. Era lumină; începu să mă mângâie.

– Ce drăguț ești!... Ai făcut armata? Ești din București? Da? Cu ce te ocupi? Și de ce ești așa de supărat?...

Veșnicele întrebări!...

– Vai, cum te-ai udat!... Dragă, ai să răcești, scoate-ți haina.

Resimții, după atâta vreme, dragostea de mamă a acestor femei. O uitasem. Uitasem și vocea lor dogită. Totuși, timbrul acesta dogit avea pentru mine ceva matern în el. Era vocea mamei mele, vocea ei adevărată.

– De ce nu vrei să-ți scoți haina?... Ai să uzi patul.

Și trase haina de pe mine, ușor.

Mă privea curioasă cu ochii ei de vită obosită. Era sleită de atâta dragoste. Nu mai înceta să admire tot ce vedea la mine.

– Ce ochi ai!... Și... ce cravată! E de mătase? Da? Îmi dai voie să văd cămașa? Cât ai dat pe ea?

În sfârșit, crezându-mă prea timid, se gândi să înceapă ea discuția asupra celor ce credea că vor urma.

– Vrei să stăm în p...?

– Nu, îi răspunsei. Plec imediat.

– Cum? Glumești! Și rămase descumpănită.

Mă grăbii să-i refac curajul:

– Defel!...

Iar ca să-i risipesc nedumerirea, scosei o bancnotă de cinci ori mai mare decât prețul convenit și i-o întinsei:

– Ține. Oprește-o toată.

Ea crezu că sunt nebun.

– Pentru ce nu vrei?...

– Sunt obosit.

– Ai băut mult?

– Da. Spune-mi, te rog, este o femeie aici, care se numește Silvia?...

– Este, a venit azi dimineată. A mai fost aici. E amanta patronului, mâine se cunună.

– E amanta patronului?! De când?

– De mult de tot. Ea a fost plecată la țară și patronul credea că înnebunește de dorul ei. De când a venit, s-a potolit.

– Acum, ce face?

– Ce să facă? E stăpâna noastră. O femeie foarte bună. Adusese odată o țigancă rea, dar a plecat fiindcă i-a prins odată o scrisoare de la asta.

– E veselă?

– Foarte veselă. De când a venit, râde și cântă ca la ea acasă.

„Râdea și cânta, ca la ea acasă!“ Silvia?... Cât a fost la mine, nu am văzut-o râzând de cinci ori. Silvia, singura femeie pe care patronul n-o bătea niciodată. Acum înțeleg: se reîntorsese în apele ei, după cinci ani de zile! Facă-se voia ei!...

Ploaia se opri. Am îmbrăcat haina și am plecat, lăsând femeia dezolată. Trecând prin curte, căutai să mă furișez nevăzut până la poartă. Silvia renunțase la tot. Poate așa înțelegea Silvia să fie fericită!...

CAPITOLUL VII

AJUNSEI LA HOTEL ÎN ZORI. Găsii pe Gina în febră.

– Bine, nesocotitule, unde-ai fost!? Am crezut că înnebunesc, de teamă.

– Gina, nu mă dojeni, îți voi spune altădată.

Ne culcarăm. În patru zile, care urmară, am trăit cu Gina ca în vis. Uitarăm că trebuia să plecăm. Dimineața, după ce ne sculam, ne duceam să mâncăm, apoi vizitam prin oraș tot ce era de văzut. Prânzeam departe, la periferie, unde ne găsea foamea, în vreo grădină mică, la care găseam un lăutar bătrân care mai mult ne povestea, decât cânta. Și iarăși alergam. Seara colindam teatrele de vară, ori intram într-un restaurant, unde rămâneam amândoi până după miezul nopții, ascultând muzica.

– Azi, plecăm? o întrebam pe Gina de dimineață.

Ea se scandaliza.

– Cum așa? Ai spus că plecăm mâine!

– Așa este, ai dreptate! aprobam eu.

Și ne porneam pe hohote de râs.

Nu mă temeam decât de Mara, la care nu mă dusesem. Dar, prevăzător, spusese celor doi portari ai hotelului că de va întreba cineva de mine să nu spună că sunt acolo. Oricine-ar fi. Ca să nu dau ceva de bănuț, spusese râzând că poliției, dacă va întreba de mine, îi poate comunica că sunt în hotel. La ce m-ar fi căutat poliția?

Mara nu m-a căutat, crezând, desigur, că am plecat; m-a căutat însă poliția, la care nu mă așteptam.

Era într-o noapte. Abia ațipisem lângă Gina, obosiți amândoi, când auzii ciocănituri puternice în ușă. Tresării și întrebai din pat:

- Cine-i acolo?
- Poliția!
- Ce dorește?...
- Deschide.
- Un moment, strigai, sunt dezbrăcat.
- Așa cum te afli, deschide.

Totuși, apucați să mă îmbrac pe jumătate și deschisei.

Apăru întâi un comisar, apoi portarul și madama hotelului, iar în umbră, pe coridor, mai rămăsese cineva. De la celelalte camere pasagerii treziți din somn protestau din pricina gălăgiei.

- Numele d-voastră? rosti solemn comisarul.
- Îi răspunsei calm, căci înțelesei misterul vizitei.
- Doamna cine este?
- Soția mea.
- Să vedem dovada.
- Nu obișnuiesc să port la mine actul de cununie.

Comisarul zâmbi. În timpul acesta, Gina reuși să se îmbrace după un paravan.

– Trebuie să facem o confruntare, adăugă comisarul. Avem aici un domn, care pretinde că doamna este soția dumisale.

- D-nul Corbu?
- Exact.
- Într-adevăr, după lege, este soția sa.

Comisarul deschise ușa și strigă:

- Domnule Corbu, poftiți!

Corbu intră, forțându-se să pară radios. La apariția lui, mă pufni râsul.

– Domnule, mi se adresează comisarul, sunteți obligat să păstrați seriozitatea.

- Chiar în fața domnului?
- Da. Domnul spune că doamna îi este soție, ce-aveți de spus?
- Că, oficial, așa e.
- Altfel, nu?
- După cum vedeți.
- Deci, sunteți prinși în flagrant delict de adulter.
- Bine, d-le comisar, ce trebuie să fac acum?
- Mă veți urma la circumscripție pentru dresarea procesului-verbal.

– Aici nu se poate?

– Nu, la secție. Vom lua și pe martori cu noi.

Martorii erau: madama și portarul de noapte. Mă apropiai de Gina și o privii în ochi.

– Ți-e teamă, Gina?

– Deloc, mă amuză. Știi că e foarte frumos?

– Nu ești supărată, prin urmare?

– Dimpotrivă. Cred că va fi mai bine, pentru noi.

Răspunsul Ginei mă încuraja.

Îndeplinirăm formalitățile cerute. De la secția polițienească, Corbu dispăru. Mă surprinseseră două lucruri pe care nu le înțelegeam defel. Atitudinea calmă ce o avusese și dispariția sa la urmă! Părea că nu venise decât pentru a încheia această formalitate. Dar de ce se hotărâse s-o facă tocmai acum, după atâția ani! Mai avusese destule ocazii, dacă vroia să se despartă de Gina, fără a mai lăsa lumea să râdă de el atâta timp. Să se fi trezit în conștiința lui un pic de revoltă, care să-i fi înăbușit avariția și setea de pământul meu? Nu cred. Simțeam un pericol, dar nu-l puteam preciza. Înțelesei că omul acela era mai periculos decât credeam.

Mă sfătuii cu Gina, după ce ne instalaram la un hotel, și hotărârăm ca eu să mă reped până acasă, iar ea, rămânând în București, să cheme pe fratele ei și să afle părerea celor de acasă. Gina nu era femeia care să dispereze ușor, aveam încredere în curajul ei. Scrise imediat lui Paul să meargă la Corbu, ca să aranjeze cele trebuincioase. Ce ne înspăimânta era copilul care rămăsese în mâinile acelui om. Aveam însă încredere în guvernanta pe care eu o angajasem de mult. Era o femeie care iubea foarte mult copilul și l-ar fi apărut cu devotament.

Mă gândeam la cele ce-mi spusese Mara: Corbu avea tot interesul să mențină copilul pentru ca să poată stăpâni averea dotală. Dacă nu ne-ar fi prins în flagrant-delict, poate legea ar fi cedat copilul Ginei.

Luai o trăsură de la gară, ca să ajung mai curând acasă. Trecând prin dreptul conacului lui Corbu, mă gândeam să găsesc vreun servitor care să-mi comunice ceva despre copil. Nu găsii nici unul și socotii că ar fi mai bine să trimit altă persoană pentru acest lucru.

Când trecui mai departe, spusei birjarului să lase caii mai încet, ca să se odihnească, pentru că aveam o coastă de urcat mai departe.

În timpul ăsta, un țăran se lăsa de vale cu carul, din partea opusă. Văzându-mă de departe, sări din car și merse pe lângă boi. Era un om din satul meu, care se ducea desigur la târg. Îl văzui grozav de trist la față și îmi închipuii că l-a lovit vreo nenorocire. De aceea îl oprii.

– Ce-i nou, bade Gheorghe? îl întrebai eu.

– Jale și prăpăd, boierule! răspunse el tot mai trist.

– Te-a lovit vreo nenorocire?

Țăranul holbă ochii la mine, speriat.

– Cum, boierule, d-voastră nu știți nimic?!

– Ce să știu?

– N-a venit primarul la d-voastră, la București?

– Cum era să vie când nici nu știa unde sunt?...

– Vai de păcatele mele, boierule, dar ce s-a întâmplat la d-voastră acasă, e nenorocire mare!...

– Nenorocire? Cum?!...

Înainte de a deschide gura să-mi comunice nenorocirea, simții nevoia de a-mi păstra cumpătul, pentru orice lovitură. Eram deja întărit când spuse:

– Boierule, casa d-voastră a fost pârlolită de foc, a ars până-n temelii.

Nu mă prefăceam, eram chiar calm.

– Cum așa?...

– Nu știu, boierule, să mă bată Dumnezeu!... Și dacă ar fi numai atât, păcatele mele!...

– Ce-a mai fost?...

– Pătulele cu porumb, boierule, au ars toate!

– Și hambarele cu grâu?...

– Alea, nu, le-am ferit noi, nici lucrurile din casă...

– Atunci nenorocirea nu este tocmai așa de mare, cum spui d-ta...

– Ba este, boierule!... Estel!...

Simțeam că toate loviturile anunțate de acel om nu mă impresionaseră câtuși de puțin. Un singur gând mă încuraja: Gina și copilul erau în afară de orice pericol. Deodată mă săgetă un fior: Mama!...

– Nu mi-ai spus nimic de mama?

Săteanul privi în jos, tăcut. Sării din trăsură înnebunit de groază și-l apucau de umeri:

– Spune-mi, ce s-a făcut mama?!...

Drept răspuns, fața lui brăzdată se umplu de lacrimi.

– A iertat-o Dumnezeu, boierule!...

– A murit mama?...

Mă urcai din nou în trăsură, pe când țăranul, trăgând un bou de coarne, murmură plângând:

– Trăsni-m-ar Dumnezeu, boierule! Cum fusei tocmai eu sortit să-ți dau de veste!...

Nu pot descrie suferința mea de-atunci – puterile mele sunt prea slabe. Cine și-a iubit mama, știe ce înseamnă suferința de a o pierde. Dar o mamă ca a mea!... Ea murise de durerea ce mă lovise pe mine.

Tot satul se adunase în jurul meu. Ședeam tăcuți în fața ruinelor, ca lângă un mort prea scump. Pe mama o îngropaseră cu o zi mai înainte, pentru că nu știau cât voi mai întârzia eu, până să viu. Petrecând alături de Gina prin București, uitasem să citesc ziarele, care m-ar fi înștiințat că n-am dreptul să mă simt tocmai fericit în timpul când mama murea între străini, departe de mine.

– A căzut în fața noastră, de inimă rea, și dusă a fost! – spuneau țăranii. Am îngropat-o creștinește, părintele e de față, să spună Sfinția-sa...

Focul fusese pus, toată lumea știa acest lucru. Dar cine-l puse-se!... Iarăși, toată lumea se gândea la un singur om: bărbatul Ginei. Dar nimeni nu-l văzuse.

Mă resemnai și de data aceasta, deși furia îmi urcase tot sângele în cap. Trebuia să fiu tare. Da. Să pot învinge soarta ce mă chinuia!

Soarta ticăloasă!... Niciodată nu-mi oferise un dram de fericire, fără un car de durere!... Seara, când mă aflam singur între ruinele casei mele, simții nevoia să scuipe în vid.

Soartă ticăloasă, în tine scuipeam!...

În dimineața următoare, șezui la mormântul mamei două ore, apoi plecai spre București.

Mă hotărâsem să înfrunt soarta mai departe. Chiar dacă vroiam să plec din sat, țăranii nu m-ar fi lăsat. Rămâneam acolo, hotărât să refac totul. Dușmanul credea că mă ruinase, dar își greșise socoteala. Țăranii salvaseră grâul, din recolta de trei ani, și o parte, cea mai bună, din mobila casei. Mai aveam pe câmp recolta de anul acela. Scopul lui Corbu era să plec eu de-acolo, alungat de sărăcie. Era așa

de prost în socoteli, că mă enerva. Nu știa că în afară de grâu și celelalte, mai aveam o sumă mare de bani, depusă la o bancă de către tatăl meu înainte de a muri. Suma aceea, dimpreună cu dobânzile și cu ce mai depusesem eu între timp, se mărise atât încât îmi permitea să construiesc încă cinci case.

Când mă întâlnii cu Gina, cu toată amărăciunea sufletească în care mă găseam, o întâmpinai zâmbind.

– Sunt nefericită, dragul meu, eu sunt cauza tuturor nenorocirilor tale!...

Era foarte trasă la față.

– Nu, Gina, nu trebuie să ne reproșăm nimic. Vinovatul, îl știm care este; să ne unim contra lui.

Ea mă îmbrățișă, plângând.

Seara, ne întâlnirăm într-un restaurant cu fratele ei și cu un domn străin. În fața nenorocirilor mele, Paul consimțise să reluăm prietenia, fără nici o explicație. Domnul străin era un arhitect adus de el ca să discutăm construirea unei case noi la țară. Vroiam să ridic o construcție modernă, în locul celei vechi. Stabilirăm totul și rugai pe arhitect ca până la toamnă să-mi pună la dispoziție o parte din casă.

De altfel, mă gândeam de mult să dau moșiei mele o extindere mai mare. Aveam atâta loc, care stătea fără nici o întrebuințare. Gândul meu era să clădesc o fermă la care să fie angajat tot satul, să refac via și s-o măresc, să înmulțesc crescătoria de vite și de păsări. Vorbisem ceva țăranilor și mă înțeleseseră, căci cu ajutorul lor făcusem o moară în sat, pietruisem șoseaua și înființasem o cooperativă mică. Aproape jumătate din săteni aveau case noi, în locul bordeielor care erau la venirea mea acolo. Bazat pe dragostea lor de muncă, luai hotărârea cealaltă, pe care Gina mi-o aprobă, promițându-mi concursul ei.

Consultasem un avocat în chestia procesului de divorț, dar rezultatul nu era îmbucurător. Ticălosul chibzuiuse destul de bine lovitura în contra Ginei. În actul dotal nu figura decât mobilierul și edecurile din curte; restul: conacul și pământul tot erau vândute, amândurora bineînțeles, dar Gina nu putea să-și ia nimic cu ea, din pricina copilului care desigur avea să rămână la el, pentru că mama, care se dovedise nedemnă, nu putea să-i dea educația cuvenită.

Așa spunea avocatul.

Da, ticălosul calculase lovitura. Oare la procesul de divorț, nu se vor specula antecedentele mele? Ah, cum nu! Parcă îl auzeam pronunțând de zeci de ori, la numele meu, cuvântul „bastard“ și povestind viața mamei mele.

Iată de ce în zilele acelea mă simțeam învins. Învingutul unui ticălos. Nu mă împăcam cu această situație și mă simțeam mâhnit. Gina încerca să-mi lumineze fața, dar nu reuși.

Am fost un om calm toată viața mea. Am săvârșit greșeli, care pot fi de neiertat, fiindcă le-am săvârșit calm și cu calcul. Furia n-a pus niciodată stăpânire pe mine. Vreau să spun că fruntea mea n-a fost niciodată umbrită de vreun gând negru.

Dar într-o noapte, ultima pe care o mai aveam de petrecut cu Gina în București, am fost trezit din somn. Am sărit din pat și am privit-o repede pe Gina. Alergătura din ziua aceea o obosise și dormea greu. Am cercetat ceasornicul și am văzut că era aproape dimineată. Mă cuprinsese o furie neînțeleasă. Se trezise în mine un instinct ciudat pe care nu-l mai încercasem niciodată: dorința de a ucide. Simțeam puternic în mine dorința de a ucide pe omul bestial. Chiar mișcările mele erau ciminale, fiindcă am reușit să mă îmbrac fără a fi simțit de Gina. Scrisei repede pe o hârtie Ginei că, în cazul când nu mă voi reîntoarce până la ora douăsprezece din ziua aceea, va primi știri de la mine pe altă cale. Am pus revolverul în buzunarul pardesiului și am ieșit în stradă. Eram nerăbdător, doream să-l ucid pe Corbu.

Era o dimineată răcoroasă de iunie, cu străzi liniștite. Alergai la o stație de automobile unde eram sigur că voi găsi unul mai devreme. Pe timpul acela automobilele erau rare și din această pricină nu se găseau ușor nici ziua. O plimbare cu o astfel de mașină era un lux. Era prin anii 1907 sau 1908.

Găsii un șofer care dormea la volanul mașinii și se trezi speriat când mă urcai pe neașteptate lângă el.

- Dă-i drumul repede.
- Unde? întrebă el somnoros.

Îi indicai numele satului, dar la auzul lui șoferul nu voi să pornească.

- E prea departe, nu merg netocmit.
- Îți dau cât ceri...
- Fixă un preț enorm.
- Banii înainte.

Zvârlii banii pe care îi luă fără grabă.

– Trebuie să cumpăr benzină, n-am de ajuns.

Colindarăm în căutarea benzinei, pe care nu o găseam, dar în cele din urmă scularăm din somn un negustor. Apoi, pornirăm.

Șoseaua, care ducea la ținta mea, era aceea pe care sunt așezate câteva localuri de noapte. În dreptul unuia din aceste localuri, drumul era barat de câteva trăsuri așezate în dezordine. Furăm nevoiți să oprim mașina pentru că niște cheflii dăduseră naștere unui scandal enorm. Poliția lipsea, astfel că scandalul luase proporții de adevărat război. Zarva se iscase din cauza unei femei, pe care câțiva bărbați amețiți de băutură voiau s-o răpească altora la fel de beți. Femeia se afla în mijlocul beligeranților și devenise o minge de fotbal, între pumnii lor. Ajunsese într-un hal îngrozitor, plină de praf și de sânge și cu rochia complet sfâșiată de sus până jos. Lacrimile și vâietele ei nu le lua nimeni în seamă. Toți vroiau s-o aibă și trăgeau nebunește de ea, iar când o pierdeau din mâini, o loveau, de necaz, cu pumnii și cu picioarele.

Desigur că situația femeii contribui să mărească indignarea mea. Sării din mașină și începui să-mi fac loc printre cheflii până la victimă. Șoferul, inteligent, înțelesese ce vreau să fac și întoarse singur mașina. Apariția mea între beligeranți îi puse în dilemă. Cine eram eu și ce vroiam?... Neînțelegându-mă dintr-o dată, mă cruțară, crezându-mă polițist. Dar văzând că vreau să le răpesc prada, într-o clipă se uniră contra mea. Se uniseră târziu; femeia era la spatele meu și primului care se apropie de mine îi trimisei un pumn atât de tare-n frunte, încât se prăbuși jos. Ceilalți se repeziră furioși spre mine. Împinsei repede femeia în mașină și întorcându-mă scosei revolverul. Cu arma în mână, pe scara mașinii, strigai șoferului să pornească. Tot asaltul lor dădu greș. Dar femeia, mutilată oribil, leșinase în mașină. Singurul bine ce i-l mai puteam face era să o duc la un spital din apropiere, fiindcă avea nevoie urgentă de îngrijirile unui doctor. Cine era, nu vroiam să știu, dar când se trezi la spital, spuse că petrecând cu logodnicul ei la un local, s-a găsit acolo cu un fost logodnic al ei și din asta a ieșit scandalul. Numele n-a voit să și-l spună, temându-se să nu afle gazetarii. Era dintr-o familie din „lumea bună“, desigur!...

Eu plecai ca să-mi îndeplinesc planul.

Ce naiv eram!... Ședeam în mașină și mă întrebam dacă nu sunt chiar nebun! Cum mă duceam să ucid un om, care nu merita jertfa

vieții mele!... Trebuia să renunț la celelalte bucurii ca să intru în pușcărie?... Haida, de!...

„Nu-l voi ucide!...” Dar mașina mergea spre el. Dacă n-ar fi fost în drumul meu scandalul relatat mai sus, în care să-mi consum toată furia, în clipele acestea rivalul meu poate ar fi fost mort. Scandalul mă calmase. Eram atât de calm, încât zâbeam, gândindu-mă la furia ce mă cuprinsese.

Să mă reîntorc la hotel?... Parcă-mi era rușine de mine. Nu, nu mă voi reîntoarce. Am să mă duc calm să-i stârnesc fiorul morții, o clipă, și-apoi să plec. Voiam să văd ce va face Corbu, când va da ochii de mine.

Când ajunsei, sării din mașină, spunând șoferului să mă aștepte afară. Intrați grăbit în curte, trecui prin fața câtorva servitori care mă priviră înspăimântați. Sunt sigur că și ei bănuiau, ca și oamenii din satul meu, cine pusese foc casei mele.

Urcai scările, intrai în coridor și deschisei larg ușa sufrageriei. Corbu era acolo. Din noaptea în care mă vizitase la hotel, nu ne mai văzusem. Zărindu-mă, înlemni, cu ceașca de lapte în mână. Mă apropiai de el, cu mâinile în buzunarele pardesiului, foarte calm. Într-o mână strângeam fără emoții revolverul. Zâbeam.

– Ai dormit bine, stimat domn? Ai dormit bine noaptea trecută?...

Observând liniștea mea, prinse puțin curaj. Se ridică tremurând atât de tare, încât ciocni lingurița în ceașca cu lapte pe care o uitase într-o mână.

– Bună ziua, vecine!... zise el, lingușitor, ia loc...

Avea aerul că ar fi vrut să-mi întindă mâna, lucru care mă indignă subit. Mă apropiai tot cu mâinile în buzunare și mă aplecai spre el, deasupra mesei.

– Bestie!... scrâșnii eu.

– Vai!... Cum?... În casa mea?... mormăi el.

Scosei o mână din buzunar și izbii puternic cu pumnul în masă.

– Bestie! am spus...

Când bătui cu pumnul în masă, se sperie atât de mult, că ceașca îi sări din mână și se sparse de parchet.

– Pentru ce ai dat foc casei mele?...

Era vânat la față. Desigur că în gândul lui își lua adio de la tot. Simțind că nu-l mai țin picioarele, se lăsă moale pe un scaun, sprijinindu-și capul într-o palmă.

– Să-mi spui ce vrei de la mine!... Imediat!... Altfel va fi rău. Te-am tolerat destul. Pentru ce ai dat foc casei mele și cum?... Ai răgaz un minut...

Scosei revolverul și-l pusei pe masă. În clipa aceea, furia îmi revenise, din cauza lașității lui. Acest ticălos se împotriva de câțiva ani forței mele, acest ticălos pe care l-aș fi distrus oricând, dacă mă încumetam să-i plătesc răul prin rău. Aveam mijloace pe care el nu le avea. Eu eram o forță pentru că bunătatea mea stârnise lacrimi de bucurie în ochii atâtor oameni, el era cu adevărat un nemernic, care nu făcea decât rău. Sărăcise un sat întreg, vroia să mă sărăcească și pe mine. Pe omul acesta vroiam să-l pedepsesc pentru toate relele ce le făcuse.

Dar totul a fost o clipă trecătoare, căci auzii în spatele meu niște pași ușori. Întorsei capul să văd cine a intrat. Era Nina...

Copila pășea albă și surâzătoare. Nu zărisem pe masă tacâmul ei care o aștepta.

– Bună dimineața, unchiule!...

Așa o învățase Gina să-mi zică. Luai revolverul repede și-l băgai în buzunar.

– Ce bine ai făcut că ai venit. Mi-era dor de tine. Mama nu e acasă, tata spune că va veni târziu de tot. Închipuiește-ți cât dor mi-e de ea...

Mă cuprinse de mijloc, nedumerită că tac. Aveam în suflet un amestec de duioșie, durere și ură. O sărutai pe Nina, tocmai când îmi porneau lacrimile din ochi.

– De ce plângi?...

Nu puteam scoate o vorbă, nici nu știam ce aveam de spus. Celălalt tăcea, rămas în aceeași poziție. Ce se petrecea în mintea acestui om care nu cugetase două clipe în toată viața lui?

Când fetița se așază pe genunchii mei și-mi șterse ochii cu batista ei mică, zicându-mi mereu: „Taci, unchiule, taci!“... el se ridică greoi și rosti înfrânt:

– Nina, să nu mai spui domnului: „unchiule!“

Tresării.

– Dar cum să-i spun?...

– Să-i zici: „Tată!...“

Mă învinsese, ticălosul!

CAPITOLUL VIII

TIMP DE TREI ANI de zile muncii fără întrerupere, iarna și vara. Realizasem tot ce îmi pusesem în gând să fac în satul meu. Mulțumisem și pe țărani. Când ferma mea era în plină funcțiune, când satul tot era aranjat, când fiecare om își avea gospodăria împlinită, atunci începură vizitele oficialităților și felicitările de rigoare. Sosi chiar un ministru. S-a vorbit și-n parlament despre satul meu. Îl numiră sat-model și-l dădură de exemplu pretutindeni. Recunosc că, fără înțelegerea țăranilor, n-aș fi putut să realizez nimic. Ei m-au înțeles, spre binele lor, și din august până-n martie, timpul în care munca la câmp e tot mai puțină, consimțiră să muncească cu toții alături de mine, zi cu zi. Am avut și norocul câtorva veri frumoase, în care scoaserăm din câmp tot ce se putea scoate. N-a rămas petic de pământ pe care să nu-l cultivăm. Grâul nostru era de cea mai bună calitate și-l vindeam din arie. Toți banii ce-i scoteam îi întrebuințam pe materialele necesare transformării satului.

Astfel, după trei ani, nu mai era sătean care să nu aibă casă, curte, cu toate pătulele și cotețele necesare; car cu doi boi, căruță cu doi cai; vacă cu vițel și câteva zeci de oi. Plus păsări de toate neamurile. Aveam o pădurice de brazi, pe care o mutarăm în sat, în așa fel încât casele păreau așezate într-o pădure. După aproape zece ani de la sosirea mea acolo, sănătatea țăranilor era înfloritoare, încât micul spital înființat în sat era mai totdeauna gol. De mai bine de cinci ani, nu se mai pomenea de pelagra care, prin împrejurimi, decima țăranii. Pierise o dată cu mămăliga făcută din mălai stricat. Pierise chiar mămăliga, care nu mai apărea decât rar de tot. Despre „poșârca” sau peștele sărat nu se mai pomenea.

Deseori veneau la noi oameni din alte sate care ne cereau deslușiri cum să facă și ei tot ce vedeau aici. Despre țărani din satul lui Corbu, nu mai vorbesc, aceia veneau unul câte unul și se așezau la noi.

Mai târziu pavarăm satul, lărgirăm răspântiile ca să fie loc de promenadă; chiar cârciumile luară alt aspect și erau populate numai sărbătoarea. Din primul an luă ființă o bibliotecă populară, unde oamenii căpătau cunoștințe agricole științifice. Când flăcări făceau horă în zile de sărbătoare, era numai armonie și politețe între ei și se-ntreceau spre a se mulțumi fiecare.

Și cât de ușor a fost!... Nu s-a pus un ban de prisos în tot ce realizasem noi, doar o muncă sânguitoare și cinstită. Sunt sigur că oamenii aceia erau fericiți. Poate că și eu. Gina, după pronunțarea divorțului, venise definitiv la mine. Copilul fusese internat la un liceu particular în București. În felul acesta îl puteam vizita oricând. Îl îngrijeam numai noi, pentru că celălalt, deși stăpânea întreaga avere a Ginei, nu se sinchisea de copil. Nu-l vedea decât rar. Chiar în timpul vacanțelor renunța de a-l lua acasă. Era tocmai ce doream și noi. Avea însă aerul că ne făcea o concesie lăsându-ne copilul. Dar sub această bunătate mocnea ticăloșia lui!... Vroia să ne umilească și să mă speculeze. Eu trebuia să-i cedez mai departe, satisfăcându-i toate dorințele, pentru ca să nu ne răpească copilul. Cerea un plug cu aburi împrumut, i-l dam; dădeam tot, în așa fel că, după doi ani, ajunseseră lucrurile că tot ce era al meu îi aparținea și lui, fără să-l coste ceva.

Totuși, eram fericiți! Fericirea ne-o aducea Nina, când apărea în casa noastră. Atunci, în jurul ei se făcea lumină, se descrețeau frunțile cele mai întunecate, era sărbătoare. Apărea viața, bucuria, sănătatea, tot, apărea Nina!... Tot satul înflorește sub ochii noștri.

Dar și atunci, ticălosul știa să ne sfredească inima cu câte-un fior. În mijlocul nopții, apărea câte un servitor de-al lui: – M-a trimis boierul să iau acasă pe domnișoara!...

Pas de te opune! Copilul meu era sclavul lui și prin el ne robise pe toți!

Îl ținea acolo două zile, apoi ni-l trimitea. Copilul apărea slab și trist. Trebuia să plângă tot timpul pentru ca să-l înduplece pe ticălos să-i dea drumul.

Am cheltuit mulți bani, pentru ca să-l înving și să-mi eliberez copilul. N-am reușit. Legea!... Toți mă amenințau cu legea.

Și astfel, drămuirăm zi cu zi, an cu an, stropul de fericire, cătând să-l economisim, veșnic amenințați, veșnic hârțuiți, trei ființe fără noroc. Ne iubeam unul pe altul, ne strângeam cot la cot înfrățiți prin suferință, cu speranța în zilele care urmau, jinduind după o libertate adevărată.

„Mâine!“ era ruga noastră; „mâine!“ când altfel va fi; „mâine!“ fericirea noastră va fi fericire, ochii noștri nu vor mai lăcrima! Nu!...

Dar ne-am fi mulțumit, dacă răul ar fi stat pe loc. Se stinse însă și lumina acestei palide fericiri, iar aripa morții, desfăcându-se haină, apucă sub ea o ființă care ne era dragă și ne îndureră.

CAPITOLUL IX

A MURIT GINA...

Era în primăvara anului una mie nouă sute șasesprezece, când Gina muri. Lângă mormântul mamei mele, mai adăugai unul, tot atât de scump. Muri din cauza unei nașteri timpurii.

Maternitatea! Această dumnezeiască sarcină, pentru care femeile își dau uneori viața!... Maternitatea este cel mai sublim lucru, cel mai groaznic chin, care ridică femeia mai presus de orice respect. În fața femeii care-și dă viața așa din senin pentru viața altuia, ar trebui să se închine toată măreția pământului. Nimic nu poate fi mai măreț decât femeia-mamă!... E tot ce poate fi cu adevărat dumnezeiesc!

Nici nu vreau să cred, cel puțin în clipele astea, că există oameni care chinuiesc femeia-mamă. Nu, nu se întâmplă pe pământ asemenea bestialități! Chiar povestea mamei mele n-o cred, sunt gata să cred că e produs al fanteziei mele, robite situației în care mă aflu azi, – toată povestea narată până aici!... N-a existat nici tatăl meu, nici Alexe Corbu care chinuia pe Gina, nici Silvia, nici mama, nimeni, nimeni!... Toate sunt fantasmagorii.

Ah, sărmana Gina!... Totdeauna spunea: – Să ne privim ochii cât mai mult, acum când îi avem, poate vreodată... cine știe!...

Când a murit, a adăugat: – Dacă n-ar fi copilul, ți-aș spune: Hai cu mine, mi-e greu fără tine, chiar în cer!...

A murit foarte simplu: ne-a împreunat mâinile, mie și Ninei, și ne-a spus:

– Trăiți astfel!...

Atunci Nina nu mai era un copil, terminase tocmai liceul. Când a murit Gina, erau vreo șase luni de la moartea tatălui ei. Paul era de mult însurat și avea copii mărișori. Ticălosul, vecinul meu Corbu, devenise cel mai bogat om din împrejurimi, dar și cel mai avar.

Un singur frate de suferință și de nenoroc aveam în sat: moș Pârvu. Era un om năpăstuit de soartă, lovit crunt în ce avea mai drag. Cei șase copii îi muriseră rând pe rând în patru ani. Avusese patru băieți care, la un an, doi, după ce se căpătuiau, când se vedeau și ei în rostul lor, cădeau la pat tuberculoși. Fetele la fel. Vindea moș Pârvu până nu mai avea ce, ca să poată lecui copiii. Rămăsese în sapă de lemn și albise înainte de vreme.

Moș Pârvu era un om mândru, încrezător în sine și la toate loviturile rămânea tot mândru. Nu se-ncumeta nimeni să-i vină în ajutor, pentru că știa că moș Pârvu nu primea mila nimănui. Avea brațe puternice, voința dâră și credință. Fața lui adânc brăzdată de nevoi era tot senină.

„Domnul a dat, domnul a luat“, spunea el și-apoi privea încăinat spre cer. Ultimul mort în familie a fost baba Aristița, nevastă-sa. Bătrâna n-a putut să rabde mult timp loviturile.

În dimineața când a murit nevastă-sa, deschisei fereastra și-l văzui în curte, zdrobit. Ședea pe o buturugă de lemn, cu capul în palme. Știam că e secătuit de cea mai mică bucată de pământ ce-o mai avusese. Eu îi ajutasem cu mulți bani, încă de când trăia Gina. Știam că nu primea de milă și atunci i-am dat cu împrumut. Când îl văzui în curte, mi-am închipuit că-l lovise altă nenorocire, dar cea din urmă... Nina era acasă, în vacanță, și o chemai să-i spun de moș Pârvu. Fata mea avea o inimă foarte miloasă și cum îl văzu, se duse la el, în curte.

– Ce-i, moș Pârvule, alt necaz?...

– Alt necaz, domnișoară! Mi-a murit bătrâna!...

Și-atunci văzui pentru prima dată pe omul acela plângând.

– Nu mai plânde, moș Pârvu...

– Cum să nu plâng, taică, dacă se duse și ea? Acu ce mai fac?...

Casă n-am, vite n-am, pământ n-am!... O vacă mai avusei și mă dusei cu ea la târg de-o vândui și, de înăcrit ce fusei, pierdui banii pe drum.

Atunci se sculă să plece.

– Ai tu, moș Pârvu, cu ce să-ți îngropi femeia?...

- Nu am, tăiculiță.
- Și atunci ce-ai să faci?...
- Oi lua și eu taurul de coadă, dacă Dumnezeu s-a mâniat pe mine.

Nina începu să plângă.

- Moș Pârvule, nu pleca, strigai eu de la fereastră.

Mă dusei jos în curte și-i întinsei o sută de lei.

- Și-ncă o sută de la mine, strigă Nina dând fuga în casă să aducă banii.

De atunci, moș Pârvu se mută în curtea mea, cu totul.

Mai târziu aflai un fapt care era aproape de necrezut: vaca, ultima pe care o mai avusese moș Pârvu, nu o vânduse la târg, ci lui Corbu. La mine nu voise să vie cu ea de teamă că n-am să i-o primesc. Dar cei șaiszeci de lei ce-i luase pe ea îi pierduse chiar în curtea lui Corbu. Cei trei servitori care erau în curte jurară, cu lacrimi în ochi, că n-au găsit ei banii, și moș Pârvu era sigur pe vorba lor. Dar cine i-a găsit?... Oricât de ticălos îl credeam pe Corbu, dar ca să fure banii unui om atât de nenorocit, nu-l credeam în stare. Dar mai târziu, unul dintre argații lui Corbu, care fusese angajat de mine, jură pe copiii lui, în fața lui moș Pârvu, că banii tot fostul lui stăpân i-a găsit, dar nu a vrut să-i înapoieze.

Așa vroia Corbu să facă avere! La câțva timp după moartea Ginei, am fost nevoit să mă sfătuiesc cu Paul și cu mama lui în privința copilului meu. Țintea din nou să pună mâna pe averea mea. Pusese chestiunea clar: ori copilul, ori averea!... Nina și așa se împăca greu cu lipsa mamei sale și singura ei fericire eram eu, căci la fiecare pas ne îmbrățișam, încurajându-ne.

Mă mândream cu copilul meu. Nina era frumoasă. Era atât de frumoasă că nu răspândea numai admirație, ci și respect. Și cât de mult doream să-i asigur o fericire adevărată! După toate chinurile noastre, ea trebuia să trăiască din plin fericirea care ne lipsise nouă. Eu nu suferisem în viața mea, economisise doar fericirea pentru viitorul fetei mele.

De vreo două ori, Corbu căută să-mi interzică vizitele la internatul unde se afla Nina. Vroia să-și impună paternitatea oficială. Toată lumea a râs pentru că asemănarea copilului cu mine era prea mare.

Scrisei lui Paul din nou. Mă pomenii cu el, furios la culme.

– Să mergi cu mine! strigă Paul.

– Unde?

– La Corbu...

Când ne găsirăm în fața lui, Paul îi zise:

– M-am hotărât să intru eu în joc și dacă nu te-astâmperi, te așteaptă ceva rău. Dacă nu lași drumul liber acestui om către copilul lui, nu mai scapi cu viață din mâna mea!...

Atunci s-a supus.

CAPITOLUL X

ÎN PRIMA SĂPTĂMÂNĂ A VACANȚEI din vara aceea, plecai cu Nina în străinătate. Merserăm în Elveția, singura țară din Europa centrală care nu intrase în război. Plecai pentru sănătatea Ninei, pe care pierderea mamei sale o îndurerase, cu gândul s-o îndepărtez câtva timp de acele locuri care îi reaminteau mereu durerea. Mă hotărâsem să stau toată vacanța acolo. Într-adevăr, era sublim. Frumusețea pământului acela era creată anume pentru cicatrizarea rănilor sufletești. Nici nu m-am gândit o clipă să consult un medic pentru sănătatea Ninei. Din prima zi, sufletul ei s-a reîmprospătat.

Cât de mândru mă simțeam cu ea la braț, pe când toată lumea o admira!... N-a fost om care să nu ghicească: tatăl cu fiica!...

Când ne duceam în excursie pe vârfurile munților, acolo, sus de tot, unde ni se părea că mai e o palmă până la cer, Nina gemea, ridicând brațele spre piscurile neumblate:

– Mamă!...

Rămâneam în loc, mut, cu gândul la Gina. Era atâta credință în vocea Ninei, când spunea: „Mamă!...” încât călăuza, care nu ne cunoștea limba, rămânea înduioșată.

„Scumpa mea mamă!...” se ruga Nina, și parcă dorea să se deschidă cerul.

– Când mă urc pe munți, am impresia că ne urcăm la mama!... spunea ea.

Eu eram mulțumit de salvarea copilului.

După aproape două luni primii o scrisoare de la Paul, care mă chema acasă repede, întrucât războiul trebuia să se declare și la noi.

– Ai să te duci și tu în război?... mă întreba Nina.

– Da, fata mea.

– Vai! Dar eu cum rămân?

Era o întrebare grozavă!... Cum va rămâne Nina, fără mine și fără Paul?... Iată o întrebare la care nu puteam răspunde fără să o îngrozesc.

– Vom vedea, Nina, n-ai să rămâi tu fără nici un rost. Să ne întorcem în țară și acolo o să aranjăm cum va fi mai bine. Nu o să rămâi cu bunica?...

– Dar omul acela rău, pleacă?...

– Toată lumea merge la război, afară de femei și copii.

– Ce bine va fi fără el!... Dacă ai rămâne și tu ar fi și mai bine!...

– Asta nu se poate. Învață-te cu gândul ăsta.

– Nu, nu vreau să te duci, ai să rămâi.

Plecarăm tocmai la timp pentru că, în ziua când am ajuns la București, războiul era declarat. În gară ne aștepta Paul. În oraș lumea forfotea emoționată. Declararea războiului scosese toată lumea în stradă.

– Ce se aude? întrebai pe Paul.

– Toate bune, dacă n-ar fi războiul. Armatele noastre au trecut munții, trebuie să ne prezentăm și noi.

O duserăm pe Nina la hotelul unde trăsesese Paul cu soția. O lăsarăm acolo și ieșirăm ca să putem discuta liniștiți.

Pe străzi, studențimea urla satisfăcută. Lumea părea că primise cu sânge rece hotărârea intrării în acțiune a României.

– Ce facem cu fata? întrebai pe Paul, când ne găsirăm în stradă. O ducem la mama ta, acolo va fi mai bine ca oriunde.

Lucrul era stabilit; la masă comunicați Ninei ce hotărâsem.

– Ah, nu pot sta nicăieri fără tine!... Nu te duce, rămâi acasă!...

Toată ziua și seara nu mă lăsă o clipă singur, vroia să fie cât mai mult cu mine, ultimele clipe până la despărțire. Paul susținea că trebuie să plecăm chiar în seara aceea, dar Nina se împotrivi, strigând mereu:

– Tăticul meu bun, nu vreau să te duci!... Nu vreau să te duci!...

Veni mama lui Paul și atunci se mai liniști puțin. Bătrâna hotărî să locuiască toți la mine la țară, unde, după câteva zile, va veni și nevasta lui Paul, cu cei doi copii ai lor. Administratorul meu era un om

bătrân și nemobilizabil. În el aveam toată încrederea. De asemenea, nu plecau la război nici primarul, nici perceptorul.

De Corbu nu mi-era teamă, pentru că știam că nici el nu va rămâne acasă.

Plecai la regiment, împreună cu Paul. De acolo scriam zilnic Ninei și primeam regulat scrisori de la ea. În fiecare scrisoare o asiguram că sunt sănătos și că războiul avea să se termine mai curând decât speram. Realitatea era că ne pregăteam de plecare spre front. Nu mă temeam de mine, cât de soarta copilului meu. Pentru mine, viața, după ce pierdusem pe Silvia, pe mama și-n urmă pe Gina, nu mai avea nici o valoare. Renunșasem la toate visurile mele în afară de cel mai scump: fericirea copilului. Avere îi lăsasem, în cazul când nu mă mai reîntorceam de acolo unde ne pregăteam să ne ducem. Testamentul îl lăsasem doamnei Ivăneanu, care ar fi urmat să conducă totul până la majoratul copilului.

Dar mă temeam de celălalt, veșnicul celălalt!... Care, oriunde ar fi fost, era veșnic cotropitor. Nu mă temeam că o să pună stăpânire pe averea mea, ci pe copilul meu, pe sufletul copilului meu.

Dar, o scrisoare sosită lui Paul anunță o sentință criminală: „Corbu a rămas acasă. Nu știu prin ce împrejurări“. Altă scrisoare de la Nina îmi reproșa: Dacă ai fi vrut, ai fi putut să aranjezi și tu în așa fel ca să rămâi acasă.

„Dacă ai fi vrut!“ Ah, pământ, pământ!

Într-o noapte pornirăm la atac. În a treia noapte veni un glonț, poate că a fost glonțul fericirii, pentru că se opri într-un genunchi al meu. Eram cu fața spre soarele din zorii zilei când mă luară brancardierii; mă gândeam la Nina. La poalele munților Brașovului ambulanța mă transportă în trenul de București. Când auzii pe doctori hotărând trimiterea mea la București, lacrimile de durere deveniră lacrimi de fericire.

Astfel Nina mă văzu pe negândite.

Retrăirăm cele mai frumoase zile din viața noastră, pentru că au fost cele din urmă.

Plecai din nou când mă făcui bine, după o lună jumătate. Era în ajun de a intra nemții în București. De data aceasta, regimentul meu nu se mai afla unde-l lăsasem; decimat, se retrăsese spre Moldova

și-l găsi cu mare greutate. Paul era sănătos. Rămăsesem cu genunchiul înțepenit și din cauza aceasta fui repartizat serviciului sedentar. Din avântul pe care-l lăsasem între camarazii din regiment la plecare, găsi o teamă amestecată cu jale. Plouau florii disperării. Toate atacurile ce se dădeau, aduceau după ele prăpădul. Într-o noapte cineva strigă plângând: „A căzut Bucureștiul!“... E de prisos să mai descriu durerea ce ne cuprinse pe toți.

Într-o zi mă pomenii pe neașteptate cu Paul. Plecase de trei săptămâni pe front și se reîntorsese pentru a încărca niște armament. Cu ocazia aceasta primise și gradul de plutonier, la care fusese avansat.

– Am găsit o scrisoare de la mama, venită în lipsa mea, zise el. Îmi scrie că sunt foarte bine, dar că deși toți bărbații au plecat când să intre nemții, Corbu a rămas mai departe acolo.

De câte ori primeam câte o veste, trebuia să fie câte un „dar“. Corbu rămăsese acasă. Am încrucișat brațele și am rămas pe gânduri. Era o situație de nesuferit. Orice efort era inutil. Am tăcut.

– Poate nu va ieși nimic rău din toate acestea, continuă Paul. Peste o săptămână vom da un atac mare, care se pregătește. Nu știu care-mi va fi soarta. Îți las acest plic, pentru orice eventualitate, pe care-l vei deschide acasă cu mama.

Mă cuprinse o durere și mai mare. Plângând, îl strânsei în brațe.

– Paul! Nu te gândi că are să se-ntâmpile ceva. Doresc din tot sufletul să te întorci. Ești singurul meu sprijin aici.

– Dragul meu, dragostea ta o cunosc. Totdeauna am avut pentru tine numai respect. Îți declar că te-am iubit ca pe fratele meu. Dacă te-am supărat vreodată... iartă-mă.

– Paul! – strigai – dar eu sunt acela care trebuie să-ți cer iertare!...

– Nu. Tu ai fost om totdeauna!...

Mă îmbrățișă și plecă.

Regimentul a fost distrus complet. Muri și Paul, într-un spital, cu amândouă picioarele retezate. Primii știrea, împreună cu tot ce se găsisse la el și cu ordinul de zi, prin care fusese decorat pentru act de eroism.

Deci, tot mai singur. Reintrai și eu în spital, pentru că rana de la piciorul meu se agravase. După două luni ieșii de acolo purtând în buzunarul vestonului un carnet de invalid și pe piept o distincție. Mă

retrăsei de atunci într-un cămin de invalizi din fundul Moldovei. Acolo trăiam cu speranță.

Încercai să fac un schimb de corespondență cu cei de acasă, prin mijlocirea Crucii Roșii elvețiene. Îmi reamintisem de gazda la care am stat acolo două luni cu Nina. Ideea a fost fericită. Primii, după aproape șase luni, o scrisoare în care citii: „Suntem bine“.

Dar nu-mi era de ajuns. Repetai stratagema, deși așteptarea era chinuitoare, întrebând special ce face Nina. Vroiam știri anume despre ea. Primii un răspuns mai lung, chiar din partea Crucii Roșii oblăduitoare:

„Domnule,

„Domnișoara Nina Corbu vă răspunde la toate scrisorile că se simte foarte bine, alături de tatăl său“.

Atât!... Cum?!... Numai atât?!... Cei de la Crucea Roșie, în bunăta-tea lor, credeau că era suficient să mă liniștesc. A fost suficient ca să rămân înfiorat de un gând. Gândul că Nina se simțea „foarte bine“, alături de tatăl său. Ce căuta ea la omul acela, când eu o lăsasem cu bunică-sa la mine acasă?!... Și... despre ce fericire se vorbea în scrisoarea aceea?

Ziua și noaptea îmi puneam sute de întrebări și nu-mi găseam astâmpăr nici o clipă.

CAPITOLUL XI

VENI PACEA între popoarele ce se războiseră.

Cu toată nerăbdarea de a fi mai curând acasă, în treacăt mă oprii și pe la mormântul lui Paul. Simțeam că, numai văzându-i mormântul, voi avea un pic din sprijinul lui pe care-l pierdusem.

Paul Ivăneanu

Plutonier

MORT PENTRU PATRIE

Sărmanul Paul!... El nu știa că cu trei zile mai târziu îl invidiam, sincer. Da, mi-a părut rău că am avut norocul să mă reîntorc la ai mei.

„La ai mei!“...

Ce formulă stupidă!... Cine mai era „al meu“, dacă copilul meu scump mă părăsise în lipsa mea și dacă sătenii, care profitaseră de bunătațea mea, mă părăsiseră și ei?...

Când am intrat în sat, era seară. Mă schimbasem mult: aveam barbă și părul de la tâmpile mi-era încărunțit. Eram slab. Mergeam cu pasul îngreuiat de piciorul care mi-era țeapăn, pe șoseaua din mijlocul satului. Nu se mai vedea în sat nici o urmă din frumusețile pe care le lăsasem cu doi ani înainte. Priveam cu tristețe casele în paragină. Mă oprii în dreptul unui singur pom ce mai rămăsese pe șosea. Înfloreau, sărmanul, ca o rază de speranță stearpă, într-un suflet amărât și neliniștit cum era al meu. Revăzui totul, recunoscu de departe casa mea cu turla de aramă, devastată. Revăzui pridvorul casei, de unde Gina mă striga uneori, zburdalnică, arătându-mi

copilul pe care-l ținea în brațe. Cât aș fi dat să mai pot striga și acum: „Gina, ia seama, să nu cadă copilul în prăpastie!...”

Lângă casa noastră se deschidea gura unei văi, pe care o numeam „prăpastie”.

În momentul acela apăru un om, pe care cu greu îl recunoscu. Era primarul. Se schimbase și el mult de tot. Războiul săpase brazde adânci pe figura lui. Mă înseninai de bucurie, văzând primul om cunoscut din satul meu.

– Ce mai faci? îl întrebai eu. Nu mă mai recunoști?...

Primarul rămase câteva clipe gânditor, apoi, dând din cap, zise fără nici o bucurie:

– A!... Dumneata ești?...

Nu termină vorba că-mi și-ntoarse spatele, plecând cu o grabă nebănuită.

Rămăsei în drum, privind mut în urma lui. Să fie bolnav?!... Nu, nu era bolnav!... Altceva s-a întâmplat!... Altceva... Pornii cu grabă spre casă și nu mă mai oprii în drum. Toți oamenii pe care îi întâlneai, aveau aceeași privire din ochii primarului.

„Întărește-te, suflet chinuit!...”

Nu puteam trece prin fața cimitirului, fără să nu intru. Aveam acolo două ființe scumpe. Și-aici primii o lovitură. Mormântul mamei mele aproape că nu se mai cunoștea. Al Ginei era ceva mai îngrijit. Atunci am înțeles adevărul complet: eram părăsit de toți.

Ce se-ntâmplase în lipsa mea?!... De ce femeile din sat, care erau obligate mamei mele, au neglijat mormântul, pe care singure juraseră că-l vor îngriji?...

Întreg satul mă părăsise...

Am pus mâna deasupra inimii pe piept și am spus: „Oprește-te! Nu te mai agita. Rămâi rece, sunt lovituri pe care le-ai mai simțit. Închide-te, sărmană inimă, în durerea ta, din care ai evadat o clipă, naivă!...”

Mi-aduc aminte. La vreo două săptămâni după plecarea Silviei, am primit o scrisoare de la ea, în care-mi spunea: „Am plecat știindu-te fericit. Având o familie și fiind recunoscut de un om ca fiul său, tu nu mai ai de suferit și nici nevoie de apărarea mea. Nu mai ești un „bastard”, ci om ca toți oamenii...”

Spunea Silvia!... Dar ea nu credea că eu puteam rămâne mai departe înfierat și că pe oamenii din jurul meu îi cumpărasem cu

bunătatea mea. Ce înseamnă amnistia pentru un om care ani de zile a purtat la mâini cătușe zimțuite?... Numele lui tot „pușcăriașul“ va rămâne!... Morala publică nu uită!

Eram în curte, stăteam în fața lui moș Pârvu. Moș Pârvu!... Primul care mă-nțelese și trăise o viață lungă, pentru ca să poată rămâne la urmă, ultimul cu această credință! Mă așteptase cu o singură dorință: de a-mi povesti și apoi să moară. Vorbea gâfâind, încet și rar, sub povara anilor săi.

De când vorbea? De o oră, de două, de trei?... Dar el vorbea și eu îl ascultam, înfrânt și potolit, de parcă ascultam un basm înfiorător. Nu mai vedeam nimic, nici casa ruinată și jefuită, nici grădina părăginită, nici curtea stearpă, poate nici pe moș Pârvu care vorbea:

– S-au dus toți, boierule!... A venit într-o zi boierul cel spurcat și a zis fetei matala: „Ce stai tu în casa omului ăla murdar?... Ce, n-ai casă? N-ai masă? Tu știi cine a fost ăla?... Tu știi că e un *ăla!*...” nu știu cum i-a zis, că toată lumea știe numai eu nu l-am putut băga în cap. „Tu știi cine a fost spurcata aia de mamă-sa? Una d-alea că mi-e rușine să spui...” Mi-e greu, când mă gândesc la coana mare, sărmana! Și fata matala plângea, iar el de zor o muștra și o învăța tot a rău.

„Hai, acasă!... spunea diavolul, hai! Am nevoie de tine, ca să-mi cinstești casa față de musafirii mari pe care îi am...”

Țin minte, boierule, că spre seară au venit trei nemți chipeși și au cotrobăit prin toate odăile și spuneau: „Aici, biroul colonelului; aici, comandatura; aici, garda!...” și-apoi câte și mai câte.

Pe urmă au plecat cu toții, râzând; fata matala era în mijlocul lor, râdea și ea, cu toate că avea ochii înroșiți de plâns.

A doua zi a venit o puzderie de nemți și-au pus stăpânire pe casa matala. Au ucis vitele; au ucis orătăriile toate din cotețe și au mâncat și-au băut, zi și noapte.

Ți le spun, boierule!... Da!... Că de-aia mi-a lungit Dumnezeu zilele de-am trăit până acum, ca să-ți spun tot, tot ce-a fost, că nu mă mai rabdă inima să tac, boierule!... Că am mâncat pâinea matala, și eu de la d-ta numai bine am văzut, ca și toți oamenii din sat! Dar ei s-au dat cu dracu, boierule, cu dracu, că spuneau că nu vor să mai audă de matala; că mai bine ar fi să te ierte Dumnezeu pe unde îi fi, fiindcă d-ta nu ești om ca toată lumea, ești... nu pot să zic, cum spunea „măgarul”; și că mama dumitale a fost rea!

Dar, bun e ăl de sus, boierule!... Or pleca ei, nemții, și-om rămâne iar noi, singuri, ca să ne judecăm!... Că nu cred ca să lase statul pe blestematul ăla, care a sărăcit lumea! Spurcatul!... A sărăcit femeile, îndemnându-le să vândă totul la dușmanii!...

Ce-o fi având în sufletul lui, de-l are așa negru?!... Cum a venit aici, nici soacra matală n-a mai fost femeie de treabă; nici cucoana boierului Paul. Nimeni! Nimeni! Nici măcar nevasta logofătului, muiere cu trei copii!... S-o fi văzut, blestemata, cum se agăța de gâtul veneticilor, de parcă ar fi fost creștini de-ai noștri!.. Făcea, boierule, ce vedea și ea la cucoane, iar eu îți spun d-tale, că de atâta vreme te-adast să vii, să-mi descarc sufletul, că nimănui nu am cutezat să mă plâng!... Toți se blestemățiseră!...

Așa îmi vorbise moș Pârvu, o noapte întreagă. La ziuă, am căzut într-un somn adânc.

Zilele ce-au urmat au fost tot mai triste, de atunci am intrat în cea mai grozavă parte a vieții mele. N-am vorbit cu nimeni, i-am lăsat pe toți deoparte. Se dusesse zvonul că m-am reîntors; atunci veniră diferiți oameni, cu diferite propuneri ca să intensificăm munca pentru producția alimentelor care lipseau cu desăvârșire. Refuzai tot. Mi-era sufletul beteag, ca și piciorul. Ce-aș mai fi putut face așa? Rămăsei în casă, surd la tot ce se întâmpla.

Veni o noapte în care dispărură toți nemții. Nu mai rămase, după ei, decât o urmă odioasă. Moș Pârvu mă informa despre toate. La două zile după plecarea nemților, Moș Pârvu veni roșu la față de bucurie, strigând:

– Boierule, veste bună!...

– Ce veste, moș Pârvule?

Atunci, fața lui se-ntristă subit:

– Să mă ierte Dumnezeu că m-am bucurat de nenorocirea unui om; am făcut-o fără voia mea; oamenii l-au ucis azi noapte pe boierul Corbu, cu furcile, pe câmp.

Poate dacă eram altfel, vestea m-ar fi bucurat. Așa cum eram atunci, am rămas cu privirea ațintită în pământ.

– Fiecare om, pe unde păcătuiește, pe acolo ispășește, moș Pârvule!...

– E drept, boierule!...

Dar bătrânul nu pleca, sta-n loc pironit și trist. Vedeam că mai are ceva de spus. Orice ar fi fost, tot rece rămâneam.

– Spune mai departe, moș Pârvule...

– Boierule, fata matale...

I-o luai înainte:

– A murit și ea...

– Nu, boierule, mai rău: a născut un copil...

Vestea asta mă înfioră, dar numai o clipă, căci inima nu-mi mai era slobodă ca să mai sângereze; rămăsei calm.

– Blestem de la Dumnezeu, boierule!...

– Așa, moș Pârvule, blestem de la Dumnezeu!...

Judecai: Dacă Nina nu se gândise să vină acasă la sosirea mea, desigur că era solidară cu ticăloșiile tatălui ei oficial, deci mă ura și ea, ca și el. Ce puteam să fac eu?... Să urlu? Să ucid oameni? Nu! Nu! Vorba lui moș Pârvu: blestem!...

Nina nu mai era un copil mic, ca să o îndrept de la greșeli, stăpânind-o cu forța; era om în toată firea, putea să judece și să hotărască. Dacă ea hotărâse și rămăsese la celălalt!...

Un singur gând mă înfiora: Calvarul femeilor!... Rămasă singură, Nina să nu decadă din ce în ce mai rău. Eu eram hulit de lume și de ea!... Sufeream?... Da, sufeream. Cine putea să știe cât venin curgea în sufletul meu, când primeam diferite informații despre Nina?... Peste orice prejudecată omenească, era copilul meu!... Dar ce puteam să fac? Eu nu mai aveam avântul și nici brațele tinereții; eram un om îmbătrânit înainte de timp; un învins al soartei; un deznădăjduit.

Ce puteam să mai fac fără avânt și fără puteri?

CAPITOLUL XII

TIMP DE UN AN DE ZILE trimisei pe moș Pârvu să afle de soarta Ninei. Dispăruse din ziua în care o chemasem acasă. Orice părinte cu mintea întreagă nu poate să-și lase copilul pe drumuri când greșeste. Atâta putere trebuia să mai am. Dar ea m-a respins, comunicându-mi că fiind majoră socoate că-și poate lua orice libertate.

Cu țărani nu mai aveam nici o legătură de prietenie, nici nu vroiam să știu dacă continuau sau nu să mă disprețuiască. Îmi era teamă de orice și nici încredere în ei nu mai aveam.

Într-o zi, moș Pârvu, care cu toată bătrânețea lui era mai inimos decât mine, izbucni din nou:

– Boierule, să mă bată Dumnezeu dacă pot să mai tac, nu mă mai rabdă inima!...

– Vorbește, moș Pârvule...

– Să-ți dea Dumnezeu sănătate!... Știu că ești suflet bun, uite despre ce este vorba: știi că fata matale are un copil!...

– Știu.

– L-a năpustit în sat, la o femeie, de când s-a dus. Moare copilul, boierule!... Și e păcat!... Sânge din sângele matale!...

– Să-l luăm și să-l ducem la azil în oraș, că e păcat!...

– Așa, boierule!...

Internai copilul la un azil din București. După ce terminai cu toate formalitățile, mă reîntorsei. La două zile, găsii într-o dimineață pe moș Pârvu mort în patul lui. S-a dus și el, ultimul!... Presimțise moartea, căci se îmbrăcase cu primeneli curate și avusese grijă să-și aprindă candela la căpătâi. Murise împăcat, după ce făcuse pentru

fiecare câte ceva. Nu mai avea pentru ce trăi. Sărmanul moș Pârvu! El nu a uitat niciodată de copilul gingaș, care l-a întrebat odată, când nenorocirile se abătuseră pe capul lui: „Ai tu, moș Pârvule, cu ce să-ți îngropi femeia?...“

Cu câtă sfințenie vorbea de momentul acela!...

Cu el pierise ultima inimă omenească, pentru care mai rămâneam pe meleagurile acelea. Ce aveam să mai caut acolo?

Plecai.

Veni reforma agrară și aceiași țărani, pe care îi mângâiasem în sufletul meu douăzeci de ani, se repezără ca niște corbi asupra pământului meu, gata să mă ucidă la prima împotrivire.

Restul, ce-mi mai rămăsese, îl vândui.

Într-o dimineață, după ce trimiseseam totul înainte, plecai și eu. Nici un ochi nu m-a petrecut la lumina zilei, nici o mână nu m-a salutat.

Sus pe deal am oprit trăsura și am mai privit o dată împrejur. Am revăzut totul pentru ultima dată. Revăzui satul pe care-l găsisem la venirea mea, același sat urât. Toate transformările făcute de mine se năruiseră, de parcă plecaseră o dată cu mine. Cu ochii umezi revăzui fiecare colț de câmpie ce-mi fusese drag. Hăt, departe de tot, era batoza de treierat, acolo unde prima dată am împărțit grâul cu țăranii.

Parcă mă revedeam tolănit pe paie, când cel de pe batoză a strigat: Gata!... Când batoza a pufăit ca un sclav trudit și cum toți oamenii așteptau nerăbdători să vadă dreptatea ce aveam s-o fac. Atunci!... Atunci, trăia Gina!...

Revăzui casa mea; în depărtare revăzui casa familiei Ivăneanu și colnicul pe care am sărutat pentru prima oară pe Gina. Și parcă o vedeam cum mă întreba zâmbind: „De ce oftezi?...“

Cum să nu fi oftat, când în mine mocnea jarul unei dureri nesfârșite!...

Și totuși continuai a trăi mai departe, învins de soartă, învins de oameni, învins de propria mea ființă. Nu mai aveam nici o credință; nici o speranță; nici un vis. Trăiam ca un om fără elan, fără viață, ca o umbră a eului meu.

Uneori simțeam că ochii-mi tresar la vreo amintire, dar numai o clipă, pentru ca apoi să recad în toropeala dinainte, mereu aceeași toropeală care mă ucidea încetul cu încetul.

Într-o zi am întâlnit-o în stradă pe Silvia. Întâlnirea s-a petrecut fără nici o tresărire sau vreun reproș din partea vreunuia dintre noi. Știa ce se petrecuse cu mine.

– Ce-ai de gând să faci de acum? mă întrebă ea.

Drept răspuns am ridicat puțin din sprâncene.

– De ce nu vii pe la mine? Vino într-o zi, te-aștept.

Îmi întinse o adresă.

Abia după trei luni mă interesai să văd cu ce se mai ocupă Silvia. Vechea profesiune. Vechiul cântec. Dar n-am mai avut putere să mă îngrozesc. Altădată poate m-ar fi cutremurat frigurile, intrând pe poarta casei sale, deși nu mai era bordelul acela din copilărie.

– Am dat o extindere mai mare localului, mi-a declarat Silvia cu seriozitate; după război oamenii cer lux. Se câștigă mai bine...

Vorbea fără înconjur, direct, lăsându-mă să înțeleg că era singură stăpână pe casă. Nu mai era nici o asemănare cu bordelul ordinar de demult. Era o clădire mare, cu aspect de casă bogată, în centru, cu mobilier fin; cu femei care intrau și ieșeau discret și singure. Totul era acolo tăcut și calm. Femeile nu mai așteptau la ferestre și nu mai ședeau la poartă să cheme bărbații. Aceștia nu mai intrau urlând, sau turmentați de băutură.

Era altfel; alte femei cu alte obiceiuri, dar prostituția era aceeași.

– Spune-mi – mă întrebă Silvia – vrei să rămâi aici?... Unde ai să te duci? Ești sigur...

Eu tăceam.

– Eu am nevoie de tine, – continuă ea – nu vei face nimic, dar am nevoie de tine, căci n-am pe nimeni pe lume. Să uităm totul, căci a fost un vis! Ești ca și copilul meu! Ai umblat, ai trăit, acum ne-ntâl-nim iar, suntem sortiți să ne-nfrățim. Ești încă tânăr, ai să-ți revii, cu sufletul tău; să n-ai nici o teamă. Și poate... cine știe!... Vreodată...

Mă îngropai acolo. Și poate că vremea ar fi ridicat mormântul cât mai mare deasupra mea, dacă...

Și acest „dacă” e înfiorător!...

Mă credeam lipsit de pasiune, de voință și de viață. Mă credeam!...

Era într-o frumoasă dimineață de toamnă. Ședeam în fundul curții, singur, sub un umbrar, și citeam ziarul. Eram lăsat în voia mea, nu se ocupa nimeni de mine, nici măcar Silvia. Ea era convinsă că

liniștea deplină va avea asupra mea puterea să mă readucă în simțiri. O vedeam de multe ori visând din nou pentru fericirea mea, deși nu mai eram copilul de altădată.

Eu, mărturisesc sincer, nu mai vroiam nimic, doream ca viața mea să se sfârșească acolo, cât mai curând. Atât mai ceream „norocului“.

Cum stam la masă, auzii voci în gangul de la intrare. Obişnuiam să nu mă uit niciodată la persoanele care veneau sau ieşeau din casă. De aceea şedeam cu spatele într-acolo şi nu-mi ridicai privirea de pe ziar. Auzii însă vocea Silviei lângă mine:

– Mi-e imposibil d-şoară, d-ta ai obiceiuri urâte, nu faci pentru casa mea. Ai plecat de atâtea ori, nu pot să te mai primesc...

O altă voce îi răspunse şi sunetul ei mă izbi puternic. Mă înviorai subit. Era o voce care mă însufleţea de câte ori o auzeam. Sunetul acelei voci îmi răscolea voinţa, viaţa şi energia, pe care le credeam pierdute. Am rămas înmărmurit.

Era vocea mamei, a Ginei sau a Ninei? Care dintre ele?

Revăzui în faţa mea aceeaşi pantă uriaşă şi imprecisă, pe care alunecau mii de femei ce se coborau în gura unui monstru groaznic. Calvarul femeilor! M-am ridicat şi am strigat, am urlat, ca o fiară turbată:

– Nina!...

Ea apăru în faţa mea, albă ca lumina unui fulger, aşa cum am văzut-o totdeauna pe Gina. Mi-am răsucit repede mâna la spate, am scos revolverul şi am tras două gloanţe exact în acelaşi loc, în inima copilului meu – dovadă că mâna nu-mi tremurase deloc.

EPILOG

CONDAMNATUL trei sute patruzeci și șapte a murit azi de dimineață la ora șapte în a douăzecea zi de greva foamei. Eram lângă el. Mi-a declarat că n-ar vrea să moară, dar nu știe ce să mai facă în viață după ce va ieși de-aici. E drept, era nenorocit, aceste patruzeci de pagini din urmă i le-am scris eu, mai mult de milă, pentru că el nu mai putea ține tocul în mână. S-a întâmplat să am, în spital, patul alături de al lui și așa i-am fost de folos. Sunt și eu condamnat, mă numesc o sută cincizeci și șapte, am fost agricultor, adică plugar. Într-o zi, pe când veneam acasă de la câmp, am găsit-o pe nevastă-mea cu fratele meu în pat. El avea numai optsprezece ani. Nu credeau că am să mă întorc așa de curând și d-aia n-au închis ușa cu zăvorul; au trimis doar pe ăla micu, cu vitele la pășune.

Când i-am văzut pe amândoi în pat, odată!... Parcă mi-a luat Dumnezeu mințile, că n-am mai știut ce fac: am luat toporul din tindă și-am repezit una în capul muierii, de i-am făcut creierii zob.

De aceea îi spuneam lui trei sute patruzeci și șapte că avea dreptate când a tras la furie!...

Acu, mi-a lăsat mie o scrisoare pentru o cucoană, care are să vie să-l îngroape. Scrisoarea tot eu i-am făcut-o. E destul de lungă. O roagă pe cucoana aia să ia de la azil copilul moartei și să-l ducă într-altă parte. Din banii lui, care-i are la o bancă, jumătate să-i depună pe numele copilului și cu jumătatea cealaltă să găsească pe cineva care să înfieze copilul, ca să nu rămână pe toată viața lui fără tată, blestemat.

De față când am făcut scrisoarea a fost și un domn de la cancelarie, d-aia are ștampila închisorii pe ea. Și m-a mai rugat, că dacă termin, să scriu la urmă de tot cu litere mari:

APĂRAREA ARE CUVÂNTUL!